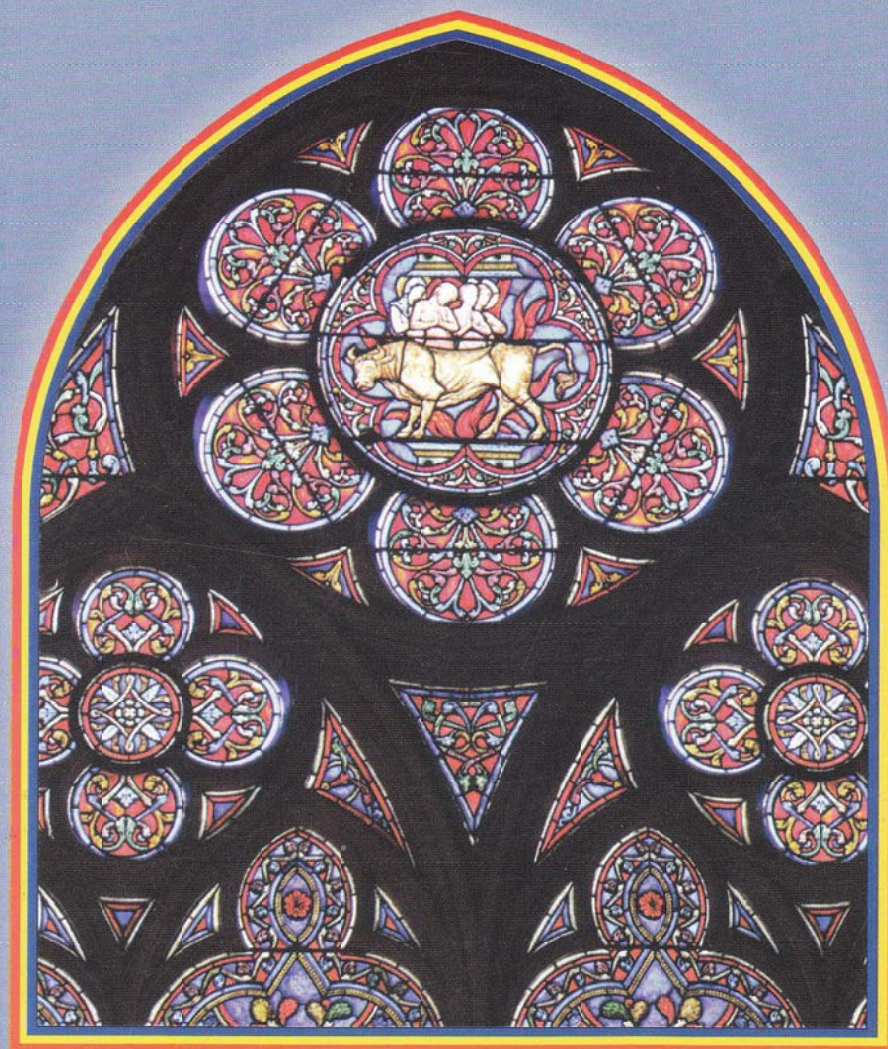

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Revista Veteranilor din Serviciile Române de Informații

Anul 1 / Nr. 1 / Decembrie 2009

V I T R A L I I

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

Consiliul editorial

Prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu

Prof. univ. dr. Ioan Chiper

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR – SRI

Colegiul de redacție

Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu

Gl.bg. (r) Adrian Bărbulescu

Paul Carpen

Col. (r) Aurel V. David

Col. (r) Hagop Hairabetian

Gl. bg. (r) Maria Ilie (secretar de redacție)

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Gl. bg. (r). Cristian Troncotă (redactor șef)

ISSN 2067-2896

©ACMRR-SRI

București 2009

Tel: 021-2119957

Contact: acmrr.bucuresti@acmrr.ro

Opiniile și punctele de vedere exprimate în cuprinsul revistei pot să nu corespundă cu cele ale ACMRR-SRI. Potrivit art. 206 Cod Penal, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora.

Reproducerea în orice formă a conținutului acestei publicații este permisă numai cu acordul prealabil al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații

Ilustrații: D. Roșu - Calendar "București - 2010"

C U P R I N S

Mesajul Directorului Serviciului Român de Informații	Pag. 5
La început de drum	7
<i>Colonel (r) Filip Teodorescu, președintele Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din SRI</i>	
<u>Din istoria serviciilor de informații</u>	
• 150 de ani de tradiție în activitatea de informații și contrainformații românești	11
<i>Cristian Troncotă</i>	
• Apărarea identității culturale naționale – coordonată de bază a activității serviciilor de informații române	21
<i>Vasile Mălureanu</i>	
• Cum s-a născut „ARTA” - Scurtă istorie de la începuturile antiterorismului în România	27
<i>Hagop Hairabetian</i>	
• Mențiuni documentare privind activitățile de informații în Vrancea	37
<i>Vasile Vasâlca</i>	
<u>Exerciții de memorie și inteligență</u>	
• La Balaton, în 1989... ..	43
<i>Alex Mihai Stoenescu</i>	
• „În decembrie 1989 a fost o lovitură de stat organizată de serviciile de informații străine”	49
<i>Filip Teodorescu</i>	
• 20 de ani de la evenimentele din decembrie 1989 din România	55
<i>Alex Mihai Stoenescu</i>	
<u>Atitudini și opinii</u>	
• Criza de reglementare a domeniului securității naționale și a activității serviciilor de informații	61
<i>General bg. (r) Aurel Rogoian</i>	
• Despre fenomenul securității ca poliție politică și cunoașterea istoriei	69
<i>Cristian Troncotă</i>	

• Apel	75
• Demonizarea Securității	81
<i>Paul Carpen</i>	
• Poate constitui calitatea de „lucrător al Securității” o culpă?	87
<i>Vasile Mălureanu</i>	
• Lecturi paralele	93
<i>Paul Carpen</i>	
<u>Cultura de securitate</u>	
• Reflexii asupra <i>intelligence</i> -lui de securitate postmodern	99
<i>Cristian Troncotă</i>	
• Nevoia de cultură de securitate	105
<i>Aurel David</i>	
• Apariții recente	111
<u>Din viața și activitatea Asociației</u>	
• Din activitatea ACMRR-SRI	113
<i>Gheorghe Trifu</i>	
• Prezenți în viața și cultura cetății	115

La început de drum

Apariția revistei „**VITRALII...**”

- publicație a veteranilor din serviciile de informații secrete române - este expresia unui interes național, evident și imperativ, conjugat cu o necesitate socială, stringentă și conștientă.

Interesul astfel exprimat derivă din datoria pe care noi, veteranii serviciilor de informații secrete române, o avem față de atâtea generații de luptători care, pe frontul nevăzut, au apărat vatra și neamul într-un permanent război informațional tip „*roza vânturilor*”.

Necesitatea constituie atât expresia asumării conștiente a unui trecut adesea plin de răni și de suferințe, cu multe lumini și umbre, cât și a conservării memoriei și inteligenței

celor care au utilizat arma „*informație*” pentru a cunoaște, preveni și contracara amenințările la adresa națiunii române și comunităților sociale, statului român și cetățenilor săi.

Analizele riguroase ale „*lumii informațiilor secrete*”, fără părtinire, fără teamă și fără ură, sunt posibile și dezirabile astăzi, când România, stat de drept, democratic și social, este pe deplin integrată, prin voința națiunii române și cu eforturi deosebite din partea comunităților sociale și cetățenilor români, într-un spațiu de prosperitate, securitate și stabilitate.

Conjugarea interesului național cu necesitatea socială într-un mediu de securitate complex și imprevizibil, cum este cel pe care-l trăim, noi, generația actuală, oferă posibilitatea cunoașterii de către cetățeni a rațiunii sociale a serviciilor de informații, precum și a misiunilor pe care le primesc acestea în vreme de pace, de criză sau război.

Pe acest fundament, articolele publicate vor oferi imaginea *de jure* și *de facto* a serviciilor de informații, nevoite adesea să se regăsească, metaforic, în oglinda încorporată într-o fereastră cu vitralii, alcătuită din bucăți de sticlă colorate sau pictate, montate într-o rețea de rame metalice.

Cei implicați în scrierea acestei reviste, *veterani aparținând fără opreliște „lumii informațiilor”*, vor reconstitui, prin exerciții de memorie și de inteligență,

imaginea reală a serviciilor de informații, acuzate, uneori pe drept cuvânt, alteori pe nedrept, că, în anumite contexte istorice, au făcut poliție politică.

Autorii studiilor, specialiști în „*lucrul cu informația secretă*”, sunt conștienți că prin scris se implică într-un demers cu triplă valență, definit prin *atitudine civică, educație patriotică și cultură de securitate* și că poartă răspunderea pentru ideile devenite bunuri publice.

LA ÎNCEPUT DE DRUM

Apariția revistei „**Vitralii...**” - publicație a veteranilor din serviciile de informații secrete române - este expresia unui interes național, evident și imperativ, conjugat cu o necesitate socială, stringentă și conștientă.

Interesul astfel exprimat derivă din datoria pe care noi, veteranii serviciilor de informații secrete române, o avem față de atâtea generații de luptători care, pe frontul nevăzut, au apărut vatra și neamul într-un permanent război informațional tip „*roza vânturilor*”.

Necesitatea constituie atât expresia asumării conștiente a unui trecut adesea plin de răni și de suferințe, cu multe lumini și umbre, cât și a conservării memoriei și inteligenței celor care au utilizat arma „*informație*” pentru a cunoaște, preveni și contracara amenințările la adresa națiunii române, a statului român și cetățenilor săi.

Analizele riguroase ale „*lumii informațiilor secrete*”, fără părtinire, fără teamă și fără ură, sunt posibile și dezirabile astăzi, când România, stat de drept, democratic și social, este pe deplin integrată, prin voința națiunii române și cu eforturi deosebite din partea comunităților sociale și cetățenilor români, într-un spațiu de prosperitate, securitate și stabilitate.

Conjugarea interesului național cu necesitatea socială într-un mediu de securitate complex și imprevizibil, cum este cel pe care-l trăim, oferă posibilitatea cunoașterii de către cetățeni a rațiunii sociale a serviciilor de informații, precum și a misiunilor pe care le primesc acestea în vreme de pace, de criză sau război.

Pe acest fundament, articolele publicate vor oferi imaginea *de jure* și *de de facto* a serviciilor de informații, nevoite adesea să se regăsească, metaforic,

 n oglinda încorporată într-o fereastră cu vitralii, alcătuită din buc  i de sticlă *colorate* sau pictate, montate într-o re ea de rame *metalice*.

Cei implicați în scrierea acestei reviste, *veterani apar in nd fără opreli te „lumii informa iilor”*, vor reconstitui, prin exerci ii de memorie  i de inteligen  , imaginea reală a serviciilor de informații, acuzate, uneori pe drept cuv nt, alteori pe nedrept, că, în anumite contexte istorice, au făcut poliție politică.

Autorii studiilor, speciali ti în „*lucrul cu informa ia secretă*”, sunt con tien i că prin scris se implică într-un demers cu triplă valen  , definit prin *atitudine civică, educa ie patriotică  i cultură de securitate*  i că poartă răspunderea pentru ideile devenite bunuri publice.

- ***Atitudinea civică*** constituie o datorie morală a unor oameni ajun i la v rsta la care pot da sfaturi genera iilor mai tinere, dornice să cunoască trecutul, dar  i previziuni pentru viitor. Sub acest aspect, revista va releva o realitate de netăgăduit: activitatea informativă, cu cele două componente ale sale - *informații  i contrainforma ii* - a existat în spațiul carpato-danubiano-pontic, sub diferite forme care au evoluat de-a lungul istoriei.

 n acest context, veteranii-publici ti vor încerca să explice  sa-numitele „*chestiuni obscure*” din istoria  i activitatea concretă a unor structuri informative românești și străine, îndeosebi problema transformării acestora în  sa-zise *poli ii de tip politic*. Nu vor lipsi nici atitudinile civice ferme împotriva denigr rilor, ponegririi sau agres rii valorilor, pentru apărarea intereselor  i necesităților de securitate ale națiunii române  i statului român. De asemenea, din spirit de solidaritate profesională, nu vor lipsi nici atitudinile critice f   de atacurile nedrepte împotriva capacității informative a statului român, abord nd cu rigoare  i spirit civic preocupările altor state democratice  i suverane de a- i construi  i  ntre ine capacit  i informative eficiente.

- Revista noastră abordează ***educa ia patriotică*** din perspectiva necesit  ii de a umple un gol, pe care-l resimte îndeosebi t n ra genera ie, nevoită sau obligată să se orienteze spre alte simboluri decât cele naționale  i spre alte spa ii pentru a- i procura resursele existen iale. Veteranii-publici ti vor explica ra iunea existen ei  i funcționării structurilor informative într-o societate democratică, precum  i

necesitățile și modalitățile de implicare a acestora în prevenirea conflictelor sau în gestionarea crizelor de securitate din spațiul de interes strategic al României.

Prin studii temeinic fundamentate, vom urmări obținerea unei viziuni integrate asupra serviciilor de informații, în care să fie încorporate elemente de cunoaștere oferite de geopolitică, relații internaționale, științe politice, comunicare socială. Astfel, alături de exemplele de dăruire și patriotism ale unor „*oameni ai informațiilor*” români și străini, vor fi relevate și eșecurile, trădările, cu explicarea consecințelor în planul apărării și promovării valorilor, a intereselor și necesităților de securitate ale națiunii și statului român.

Din analizele noastre nu va lipsi relevarea rolului pe care îl au serviciile de informații și, în mod deosebit, informația pentru securitate, în demersul autorităților statului în gestionarea stării de securitate a națiunii române.

● **Cultura de securitate** constituie indicatorul capacității decidenților politici de a cunoaște, preveni și contracara disfuncțiile, vulnerabilitățile, riscurile, amenințările, stările de pericol și posibilele agresiuni la adresa organizărilor sociale și a entităților socio-politice. Aceasta oferă societății civile reperele necesare implicării active în formularea unor politici și strategii de securitate.

Cultura de securitate conferă voința și puterea de a cunoaște, fundamenta și elabora analize pertinente și relevante privind situația geopolitică prezentă și de perspectivă a României, necesare atât societății civile, cât și clasei politice românești în conturarea alternativelor geostrategice ale României. De aceea, forma și conținutul revistei sunt orientate spre dezvoltarea unei culturi de securitate, parte organică a culturii naționale.

Revista noastră este destinată unui cerc larg de cititori și deschisă unei colaborări din partea societății civile, oferind un cadru propice pentru comunicarea între cercetătorii domeniului securității naționale și internaționale. În același timp, oferă elemente de construire și întreținere a unei noi imagini despre organizațiile/instituțiile specializate în activitatea informativă, inclusiv despre activitatea asociației noastre de veterani.

Suntem convinși că parcurgerea sistematică a acestei reviste este și un exercițiu intelectual cu ample consecințe formative.

Sperăm să avem constant un mare număr de cititori interesați de problematica abordată, să obținem reacții responsabile - în spirit civic și patriotic - din partea acestora, și să ne bucurăm de o colaborare fructuoasă cu veteranii serviciilor secrete române, pentru dezvoltarea și promovarea culturii de securitate.

Col. (r) Filip Teodorescu
Președintele ACMRR-SRI

Serviciile de informații au cerut multe jertfe generațiilor ce au precedat și vor mai cere încă. Ele însă nu au putut oferi, niciodată, vreo favoare a recunoștinței celor sortiți să poarte povara acestor grele misiuni. E lung șirul celor care au sacrificat zeci de ani de zile și de nopți și au depus un imens capital de străduințe pentru a duce, cu un pas mai departe, soarta acestor instituții. Sunt mulți eroi, necunoscuți astăzi, care și-au sfârșit viața în dosul grațiilor sau în fața plutoanelor de execuție.

Eugen Cristescu

150 DE ANI DE TRADIȚIE ÎN ACTIVITATEA SERVICIILOR DE INFORMAȚII ȘI CONTRAINFORMAȚII ROMÂNEȘTI

Anul acesta, la 12 noiembrie, s-au împlinit 150 de ani de la apariția primei structuri instituționalizate de informații române. Iată și motivul pentru care, la acest moment aniversar, se cuvine a face o scurtă retrospectivă istorică asupra evoluției acestor structuri, mai numite generic și servicii secrete de informații. Ea ne dezvăluie, înainte de toate, un adevăr de necontestat, și anume că, de la fondarea statului român modern și până astăzi, există o continuitate a preocupărilor de adaptare permanentă a instituțiilor statale, inclusiv a serviciilor secrete de informații, la necesitățile impuse de dezvoltarea economică, politică, culturală și societală a României. Prin urmare, cunoașterea trecutului, adică a istoriei, reconstituită corect pe baze documentare și conform principiului antic *sine ira et studio*, nu reprezintă o chestiune de simplă curiozitate sau o tendință de mof cultural la modă, după cum cred unii, ci mai degrabă o necesitate de integrare la pulsul unei societăți globale și/ sau globalizatoare.

De la cristalizarea primelor structuri instituționalizate și până în prezent, în funcție și de etapele istorice parcurse de societatea românească, s-au succedat mai multe generații de ofițeri de informații, fiecare cu experiența, realizările și limitele ei în arta informațiilor, adică în inteligența și imaginația creatoare dovedite în conceperea structurilor, în îmbinarea metodelor, mijloacelor și procedeele pentru obținerea și valorificarea informațiilor necesare sistemului național de apărare și securitate. Pe de altă parte, istoria serviciilor secrete române ne dezvăluie problematica de ansamblu a securității naționale și rolul pe care instituțiile de *intelligence* s-au străduit să-l joace în interesul apărării și promovării valorilor și intereselor românești.

Un serviciu de informații cu atribuții în domeniul apărării securității național-statale își câștigă cu greutate și în focul confruntărilor reale de-a lungul mai multor generații de ofițeri profesioniști, un bun prestigiu, adică încrederea oamenilor pe care îi apără, loialitatea altor structuri naționale ori străine cu care cooperează curent și în momente de tensiune în relațiile internaționale sau pe probleme de interes intern și/sau global. Fără încrederea și susținerea din partea acestora, gestionarea crizelor, indiferent de dimensiunea lor sau a factorilor de risc care le generează, rămâne doar o amăgitoare iluzie.

La fel de neproductivă, uneori chiar profund nocivă, se poate dovedi și ruptura totală de tradiție. Aici, rolul cunoașterii istoriei devine mai limpede ca oricând. Ești obligat să cunoști istoria pentru a nu-i mai repeta greșelile. A o

lua mereu de la capăt, băjbăind pe un teren gol sau căutând să se copieze în exclusivitate modele străine, fără să se țină seama de specificul național ori să se conserve în forme travestite aceste modele — deși istoria a demonstrat că nu sunt corespunzătoare —, înseamnă a face un joc periculos și total contrar intereselor de apărare și securitate național-statală. Or, la ora actuală, nimeni nu-și poate permite să rateze șansa de a se așeza pe un teren solid și de a-și exploata propria tradiție. Transformările nu se pot produce brusc, ci în timp, totul e să existe o strategie pe termen scurt, mediu și lung realizabilă și îndeplinită cu răbdare, responsabilitate și tenacitate, în etape rezonabile și pas cu pas.

De la Alexandru Ioan Cuza la Primul Război Mondial

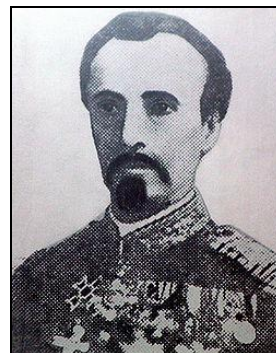
Un moment important îl constituie data de 12 noiembrie 1859, când domnitorul Alexandru Ioan Cuza, prin Înaltul ordin de zi nr. 83, a înființat Statul Major General al armatei, în componența căruia a apărut ca element de structură Secția a II-a, primul serviciu de informații al armatei române, condus de sublocotenentul Gheorghe Slăniceanu, ajutat de sublocotenentul Ștefan Fălcoianu. Principalele atribuții fixate prin actul normativ au fost: întocmirea lucrărilor statistice, culegerea și centralizarea datelor și informațiilor ce interesau operațiile tactice și strategice, precum și cunoașterea itinerariilor militare.

Gheorghe Slăniceanu

Al. I. Cuza

Ștefan Fălcoianu

Secția a II-a și-a desfășurat activitatea până în anul 1865, când Statul Major General a fost desființat, atribuțiile sale administrative fiind trecute la Direcția I din Ministerul de Război. Ofițerii au fost repartizați la corpurile de trupă și la cele patru divizii teritoriale existente atunci, constituindu-se într-un „corp de stat-major” cu ofițerii dispersați pe teritoriu. Documentele atestă că în

cadrul preocupărilor pentru înzestrare și mai buna organizare militară, la 17 martie 1877 a luat ființă depozitul general de război, în cadrul căruia s-a constituit secția a II-a cu misiuni de informare și cercetare, iar la 14 august același an, Secția a II-a a fost inclusă în organica Marelui Cartier General, o parte din efectivele secției fiind trimise să lucreze direct cu trupele operative.

Experiența războiului din 1877-1878 reliefa din plin necesitatea funcționării permanente a unui organism superior de concepție și comandă, menit să asigure adaptarea structurilor militare la noile condiții de dezvoltare create de obținerea independenței naționale și de numeroasele modificări survenite în raporturile de forțe pe arena internațională.

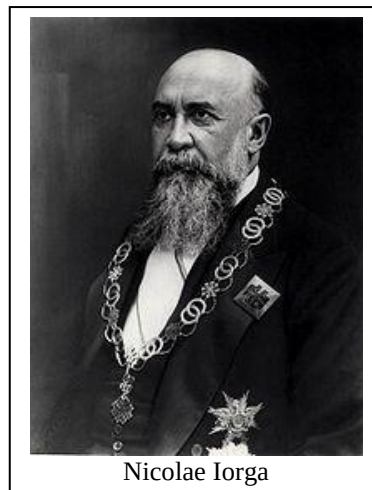
La 29 noiembrie 1882, prin Înalt Decret Regal, cu nr. 2945, Statul Major General a devenit organul permanent de conducere a armatei, având în compunere trei secții: Secția I (personal, mobilizare, operații), Secția a II-a (*informații*) și Secția a III-a (comunicații și transporturi).

Legea asupra serviciului de stat major, promulgată în 1883, prin Înaltul Decret Regal cu nr. 809 și *Regulamentul serviciului de stat major*, elaborat cu un an mai târziu, au stabilit în detaliu atribuțiile noului organism și componentele sale. Conform Regulamentului, Secția a II-a avea următoarele atribuții: reglementarea și pregătirea diferitelor servicii auxiliare ale armatei și corpurilor de armată în campanie, precum și serviciilor de căi ferate, poștă, telegraf, informații; studiul forțelor militare ale diferitelor state străine și observarea continuă a afacerilor lor militare; istoricul campaniilor și marilor operațiuni ale armatei; studiul și experimentarea chestiunilor științifice care prezintă un oarecare interes pentru armată.

Prin legea din 17 martie 1905 s-a creat un *Serviciu al Poliției Generale a Statului* în Direcția Administrației Generale din Ministerul de Interne, care avea în obiectiv supravegherea curentelor subversive și examinarea stării de spirit a populației. Acest serviciu centraliza rapoartele informative ale polițiștilor din țară și le prezenta ministrului de Interne spre rezolvare. Polițiile de la orașe erau subordonate prefectilor de județ. La Prefectura Poliției Capitalei exista un *Birou de informații* care se ocupa de problemele specifice poliției judiciare.

E bine cunoscut faptul că răscoalele țărănești din 1907 au surprins factorii de conducere ai statului român. Neputându-se stabili geneza acestor evenimente s-a simțit nevoia creării unor structuri specializate care să dispună de „antene răspândite pe tot teritoriul țării și care să îndeplinească atât misiunea contrainformativă cât și pe cea informativă, peste frontiere”. Acestea au fost în esență cauzele care au condus la înființarea, în anul 1908, a *Direcției Siguranței Generale a Statului* din Ministerul de Interne. Noua instituție avea ca principale atribuții „să conducă activitatea polițienească, administrativă și judiciară pe întreg teritoriul țării”.

O experiență extrem de interesantă a fost acumulată în perioada Primului Război Mondial. Marele savant Nicolae Iorga sesizase cu multă amărăciune gravele vulnerabilități ale societății românești în păstrarea secretelor, ceea ce l-a îndemnat să publice, la 14 iunie 1915, articolul intitulat „Cum ne luptăm cu spionii”. Iată ce spunea Iorga: „Desigur, prezența spionilor e o primejdie pentru țară când vin să cumpere pe cineva, iar când au cumpărat pe atâția. Aici e durerea. Și aici vedem și leacul. Pentru spionii care vreau să afle să tăcem. Pentru spionii care vreau să cumpere, Doamne, să-i refuzăm! Atunci, neavând nici o ocupație aici se vor duce aiurea. Astfel, dacă gonim pe aștia vin alții. Fiindcă, din nenorocire, îi cheamă pe aceia care nu se pot goni!”.

Nicolae Iorga

Fără o instruire specială și probabil fără prea multe cunoștințe tehnice în domeniu, Nicolae Iorga formula esența activității de spionaj și contraspionaj: spionul, interesat să știe și să cumpere totul, nu trebuie alungat, ci supravegheat cu atenție, iar atunci când este cazul refuzat cu șiretenie. Pentru aceasta populația ar trebui să fie bine instruită în păstrarea secretelor și să fie vigilentă în fața oricăror tentații. *A tăcea și a refuza ofertele spionilor înseamnă, în concepția lui Iorga, gesturi de adevărat patriotism la îndemâna fiecărui membru al cetății*¹.

O nouă reorganizare a structurilor informative de siguranță s-a produs în baza Legii pentru organizarea Ministerului de Interne din 20 iunie 1913. Ca structuri informative s-au creat Siguranța Generală a Statului și Jandarmeria rurală. *Siguranța Generală a Statului* era condusă de comisarul Iancu Panaitescu și integrată Direcțiunii Poliției și Siguranței Generale. A fost principalul organ secret pentru culegerea și valorificarea informațiilor cu relevanță pentru apărarea siguranței statului. Această structură informativă a avut în compunere două compartimente: Serviciul Secretariatului (organ central care aduna și sintetiza fluxul informațional) și Brigăzile speciale de

¹ Se spune că lordul Robertson, fost secretar general al NATO, analizând riscurile societății globale care pun în pericol însăși societatea umană, s-a exprimat în 1997, pentru prima dată, în legătură cu necesitatea unei culturi de securitate ca parte componentă a culturii universale. Dacă e să citim cu atenție ceea ce ne spunea Iorga încă din 1915, va trebui să recunoaștem că, cel puțin noi românii, cunoșteam sau ar fi trebuit să cunoaștem în sensul de a lua în serios vorbele marelui savant, despre utilitatea culturii de securitate, care, la drept vorbind, în ziua de azi preocupă multe minți lucide atât ale formatorilor de opinie cât și ale celor care veghează cu responsabilitate profesională la apărarea și promovarea valorilor naționale.

siguran (mai numite  Servicii speciale de siguran), ca organisme teritoriale cu atribuții informative i de contraspionaj.

n punctele strategice ale țării au fost create sub-brigăzi speciale, ca de exemplu la Cernavodă pentru supravegherea podului de cale ferată sau la Porile de Fier pentru controlul navigaiei, în Cmpina pentru siguranța schelelor petrolifere din Valea Prahovei etc.

La acea dată, se pare că organele de poliție i siguranța românești se bucurau de un anumit prestigiu internațional. Dovada o constituie faptul că România a trimis o delegaie condusă de Romulus Voinescu, inspectorul general al Poliției Române, la primul Congres Internaional de Poliție Judiciară, inut la Monaco, între 14-18 aprilie 1914. La acest congres Romulus Voinescu a avut o intervenție interesantă despre o serie de probleme din domeniul criminalisticii. n unanimitate, participanii la congres au hotrat organizarea, în 1916, a celui de-al doilea congres la București. Datorită izbucnirii războiului mondial în vara anului 1914, al doilea congres internațional de criminalistică a fost amnat după terminarea luptelor i încheierea păcii.

Pentru îndeplinirea misiunilor ncredinate, structurile informative din Siguran cooperau cu formaiunile de poliție din orae, gări, porturi i punctele de frontieră, precum i cu cele ale Jandarmeriei.

Serviciile de siguran au iniiat acțiuni ofensive care au vizat interceptarea documentelor secrete ale serviciilor de spionaj străine. Eugen Cristescu meniona în lucrarea sa memorialistică faptul că „Siguranța Generală a devalizat o serie de curieri diplomatici ai statelor din Europa Centrală, ceea ce a adus un important material informativ, politic i militar”.

O altă structură instituionalizat era *Jandarmeria rurală* care era formată din unitti de jandarmi cu competen pe raza satelor i comunelor. Pe lângă paza i apărarea unor unitti economice, asigurarea căilor de comunicații, formaiunile de jandarmi aveau pentru mediul rural i misiuni de supraveghere a persoanelor suspecte. n Capitală fuseseră organizate posturi de jandarmi speciale pentru paza fabricilor de armament i a celor ce furnizau materiale pentru armată. n martie 1916 s-au nfiinat posturi de jandarmi, formate din rezerviti, pentru paza i supravegherea trecătorilor din Munii Carpai i din zona în care erau concentrate unitile armatei de acoperire.

Unitti speciale de jandarmi participau i la îndeplinirea unor misiuni de gardă i securitate, prilejuite de sosirea în România a unor conducători de state. Spre exemplificare, la 14 iunie 1914, în timpul vizitei făcute la Constana de arul Rusiei, Nicolae al II-lea, au fost concentrai în acest ora peste 500 de jandarmi.

La Inspectoratul General al Jandarmeriei funciona un birou de analiză i sinteză a informaiilor obținute din teritoriu. Buletinele, notele, rapoartele i

dărilor de seamă întocmite erau trimise, în funcție de conținut, președintelui Consiliului de Miniștri, Ministerului de Interne, Ministerului Afacerilor Externe, Marelui Stat Major sau altor ministere de resort.

Structura informativă a Ministerului Apărării Naționale este atestată atât în lucrările memorialistice cât și în documentele de arhivă. În confesiunile sale, Eugen Cristescu ne oferă următoarele detalii în legătură cu Serviciul de Informații al Armatei Române: „Marele Stat Major, prin Secțiunea a II-a, activa și el în domeniul informativ. Pe lângă statele-majore ale marilor unități militare funcționa câte un birou II, care făcea contrainformații în armată și contraspionaj în teritoriu. Prin ofițeri special pregătiți și agenți de frontieră se infiltrau în țările vecine elemente informative pentru adunarea materialului ce-i era necesar, în special în Ardeal, unde aceștia aveau legături cu patrioții români din acea provincie. La Școala de Război se predau cursuri speciale pentru pregătirea ofițerilor în acest domeniu“.

Afirmațiile lui Eugen Cristescu sunt confirmate de documentele de arhivă. Astfel, Biroul 5 din Secția a II-a a Marelui Stat Major este atestat documentar de „Proiectul de organizare“ întocmit probabil în primăvara anului 1916. Biroul era condus de un ofițer superior, în grad de locotenent-colonel și de un ajutor, în grad de maior. Era format din două diviziuni. Diviziunea I (Studiul armatelor străine), compusă din 4 subdiviziuni: A (Austro-Ungaria); R (Rusia); G.F. (Germania, Franța, Italia și Elveția); B (Peninsula Balcanică — Bulgaria, Serbia, Grecia, Turcia și Albania). Diviziunea a II-a (Serviciul Informațiilor), condusă de subșeful Biroului 5, era compusă din trei subdiviziuni: Subdiviziunea I (Serviciul interior sau contraspionaj), condusă de un civil, iar principala ei misiune era de a „împiedica organizațiile de spionaj străine să acționeze pe teritoriul românesc“, „la nevoie să le intoxice cu știri false“; Subdiviziunea a II-a (Serviciul exterior), formată din agenți permanenți și ficși, cu reședința în orașele Odessa, Chișinău, Ungheni-Ruși, Sofia, Șumla, Timișoara, Sibiu, Cernăuți, Belgrad, Brașov și Rusciuk. Agenții erau recrutați dintre români, pe baza sentimentelor de naționalitate și puteau să-și creeze la rândul lor agenți, ceea ce înseamnă că jucau rolul de rezidenți, iar informațiile trebuiau comunicate direct la centru; Subdiviziunea a III-a (Serviciul mobil) avea în componență agenți mobili sau de legătură și curieri de control. Agenții mobili făceau legătura cu agenții ficși, aducând informații sau transmițând ordine. Aceștia trebuiau să cunoască foarte bine limba și obiceiurile locuitorilor din țara în care erau trimiși în misiune. Curierii de control erau ofițeri din statul-major care se deplasau pentru a lua corespondența de la atașatii militari și a le transmite instrucțiuni. De asemenea, pe timpul misiunii trebuiau să culeagă informații prin observare directă, în urma cărora întocmeau un raport (memoriu). Astfel de misiuni erau încredințate cel puțin o dată pe lună.

Serviciul Supravegherii Știrilor a fost un alt organism mai bine structurat, format din personalul de la Palatul Poștei Centrale care depusese jurământul pentru păstrarea secretului. Misiunile încredințate acestui serviciu au fost: de a intercepta și distruge la timp orice știre despre armata română de operații care putea ajunge la inamic; de a intercepta știrile privind inamicul potențial ce puteau interesa autoritățile românești din punct de vedere politic și militar; de a informa opinia publică cu ceea ce considera necesar, cu condiția de a nu divulga secrete militare. Această structură strict specializată luase ființă prin Instrucțiunile din 5 ianuarie 1915 și era organizată pe două secții: Secția poștală și telegrafică (cu trei componente — poșta cu străinătatea, corespondența telegrafică cu străinătatea și corespondența telefonică); Secția presei (care avea în compunere două compartimente — comunicate și relații cu corespondenții presei din țară și cu ziarele).

Imediat după înființarea Serviciului Supravegherii Știrilor, la propunerea șefului de Stat Major General al Armatei, general de divizie Vasile Zottu – și cu aprobarea președintelui Consiliului de Miniștri și ministru de Război, Ion I.C.Brătianu –, au intrat în vigoare „*Instrucțiunile relative la controlul corespondenței private din zona armatei de operațiuni și de etape spre interiorul țării*”. Conform acestor „Instrucțiuni”, corespondența privată a militarilor, indiferent de grad, trebuia făcută doar pe cărți poștale militare. O astfel de corespondență era supusă cenzurii militare, de către comandanții de companie, escadron, baterie, serviciu sau formațiuni de etape, pe propria lor răspundere și era transportată în saci speciali. „Instrucțiunile” interziceau militarilor să scrie prin corespondența privată date despre „chestiuni în legătură cu armata, ca mișcări de trupe, localități ocupate, aprecieri de situație etc.”. De asemenea, nu se putea întrebuința corespondența cifrată și nici cernelurile speciale ori simpatice. Orice încălcare a acestor prevederi avea ca rezultat „punerea în urmărire a trimițătorului și a destinatarului”. Corespondența ce nu putea fi trimisă mai departe, la destinatar, trebuia distrusă prin ardere, iar în cazuri suspecte urma să fie trimisă Serviciului de Siguranță spre anchetare.

Având în vedere organizarea și misiunile încredințate se poate spune că Serviciul Supravegherii Știrilor a fost o structură specializată cu rol de culegere de informații, dar și de protecție contrainformativă, prin cenzură. Informațiile obținute erau sintetizate, evaluate și difuzate regelui, primului ministru, ministrului de Război, ministrului de Externe și șefului Marelui Stat Major. Din nefericire, nici această structură informativă, relativ bine concepută și organizată, nu a avut eficiența scontată, având în vedere că directorul Poștelor și Telecomunicațiilor, Victor Verza — datorită propriilor convingeri politice „germanofile” —, a procedat la sustragerea unor prețioase informații confidențiale pe care le transmitea agenților germani și austro-ungari.

Biroul de cercetări și informațiuni de pe lângă Ministerul Justiției este un alt organism atestat documentar, ce poate fi integrat comunității informative. Era condus de un anume magistrat cu delegație, M. Haralamb, om de temut pentru cei care l-au cunoscut. În sfera de competență a acestui birou intrau cazurile mai deosebite, inclusiv cele de trădare și spionaj. După finalizarea cercetărilor, se întocmea un referat cu propuneri pentru Ministerul Justiției. De regulă, cazurile erau trimise spre judecată Curților Marțiale de pe lângă raza lor de competență. Au fost și situații când biroul a sugerat Ministerului Justiției să propună Consiliului de Miniștri instituirea unei comisii de cercetare cu sarcina de a analiza cazul, întrucât fuseseră implicați înalți funcționari de stat, ziariști și persoane de vază ai vieții publice românești. Lucrarea a rămas nefinalizată — este vorba despre celebrul dosar Gunther —, ceea ce înseamnă că am avut o clasă politică solidară și conștientă în susținerea idealului național, dar mai puțin interesată în promovarea legalității cu orice risc.

Cristian Troncotă

(continuare în numărul viitor)

APĂRAREA IDENTITĂȚII CULTURALE NAȚIONALE – COORDONATĂ DE BAZĂ A ACTIVITĂȚII SERVICIILOR ROMÂNE DE INFORMAȚII

Fundamentele identitare ale poporului român unanim recunoscute sunt originea daco-romană, prezența continuă în vatra strămoșească carpato-danubiano-pontică, specificitatea limbii și a tradițiilor – o insulă de latinitate într-o mare slavă – originalitatea, bogăția și valoarea patrimoniului cultural.

Identitatea culturală națională a constituit permanent pentru români o trăsătură definitorie și, totodată, un pilon de rezistență în calea vicisitudinilor de tot felul la care ei au fost supuși de-a lungul istoriei.

Amenințările, riscurile și pericolele la adresa fundamentelor istorice, culturale și spirituale ale poporului român au fost multiple și provenind din toate direcțiile. Acestea au fost generate sau potențate de politicile expansioniste ale marilor imperii din vecinătate și, apoi, după dispariția acestora, de contextul etno-teritorial zonal.

Sovietizarea spațiului est-european după cel de-al doilea război mondial a condus la agravarea pericolelor veliko-ruse la adresa identității culturale a poporului român și la o anumită estompare a celor de factură revizionistă maghiare, sârbe și bulgare. Această situație a durat până în anii '80, când, în contextul modificărilor din strategia Rusiei sovietice la nivelul sistemului socialist est-european, au crescut riscurile și pericolele din partea acestora.

Destructurarea sistemului comunist est-european a ocazionat potențarea riscurilor revizioniste la adresa României.

Cercurile radicale maghiare din Ungaria și din emigrația maghiară, propovăduitoare permanente ale ideii de refacere a Ungariei Mari, au considerat că răsturnarea regimului Ceaușescu poate constitui prilejul dobândirii Transilvaniei. Nu mult a lipsit ca în anii '90, marcați de tensiuni și confuzie, să izbucnească convulsii sociale de tip kosovar în Transilvania.

La rândul lor, cercuri panslaviste ruse au ținut cu dinții să-și conserve influența în noul stat românesc Republica Moldova. Mai mult, au vizat un nou rapt teritorial relansând diversiunea Moldova Mare, care vizează reconstituirea Moldovei lui Ștefan cel Mare.

Și revizioniștii ucraineni au încercat, mai timid însă, să lanseze diversiunea Bucovina Mare, în vreme ce radicalii sârbi năzuiau la o refacere a Banatului istoric pe seama teritoriului României.

În acest context, serviciile românești de informații au situat între priorități, de la începuturi, activitățile specifice vizând factorii de risc și stările

de pericol la adresa unității și integrității teritoriale, implicit a identității culturale a poporului român.

După 1970, preocupările informative de această factură au căpătat consistență atât la nivelul structurilor interne, cât și al celor cu competențe în exterior. Menționăm în acest sens înființarea U.M. 0110 – contraspionaj țări socialiste și crearea unui Comandament antiiredentism și revizionism la Direcția I – Informații Interne.

Ca urmare, au crescut volumul și calitatea informațiilor adresate factorilor de decizie politică și științifică în stat, care au permis cunoașterea mai bună a acțiunilor antiromânești derulate în străinătate ori lansate din exterior, în diverse forme și modalități, îndeosebi prin atacuri la adresa originii și continuității poporului român în vatra strămoșească în cadrul unor manifestări științifice internaționale și publicarea unor lucrări istorice, etnografice etc. cu caracter revizionist.

O altă direcție de acțiune a serviciilor de informații românești a constituit-o prezevarea patrimoniului istoric și cultural național față de acțiunile de sustragere, distrugere sau degradare a unor valori cu semnificație majoră pentru identitatea culturală a poporului român.

În context, o preocupare constantă a reprezentat-o și informarea promptă a factorilor de decizie cu privire la disfuncțiile și vulnerabilitățile din sistemul de protecție care pot deveni riscuri sau pericole la adresa patrimoniului cultural-istoric.

În „epoca Ceaușescu”, serviciul național de informații și-a adus o contribuție semnificativă la prevenirea punerii în aplicare a unor planuri care implicau distrugerea ori degradarea unor valori deosebite ale patrimoniului cultural-național.

Prin informările promovate la nivelurile cele mai înalte de decizie politică, au fost relevate și riscurile pe care le incumba mutarea Muzeului Satului în localitatea Mogoșoaia, reușindu-se, complementar altor acțiuni, să se determine renunțarea la acest proiect.

Tot în urma insistențelor serviciului secret de informații, s-a obținut acordul ca demolarea Mănăstirii Văcărești – decizie care nu a putut fi modificată – să se realizeze după salvarea și punerea în conservare a picturii murale și a altor componente artistice de o valoare deosebită.

În anul 1991, pentru a sensibiliza cei mai înalți factori de decizie în stat față de problemele deosebite cu care se confrunta patrimoniul cultural național imobil, în noul context politic, economic și social, Serviciul Român de Informații a realizat un consistent și cuprinzător documentar video privind situația dezastruoasă în care se aflau situri și monumente istorice reprezentative pentru originea și evoluția poporului român, care a fost prezentat președintelui țării, primului ministru, ministrului Culturii și directorului general al Televiziunii Române.

Ulterior, s-au obținut informații, care au fost transmise spre valorificare factorilor competenți din domeniul Culturii și/sau Ministerului de Interne, despre disfuncții și vulnerabilități în sistemele de protecție a valorilor deosebite din patrimoniul cultural național, dar și despre acțiuni de braconaj arheologic, trafic ilegal cu bunuri culturale ș.a., de natură să producă daune ireparabile.

Având în vedere forța de convingere a cazurilor concrete, vom relata succint două operațiuni informative derulate în anii '70 în această problematică*, când autorul acestor consemnări îndeplinea atribuții nemijlocite în domeniul prezervării patrimoniului cultural-național. Este vorba despre prevenirea înstrăinării și facilitarea preluării de către stat, spre conservare și valorificare, a unor documente și lucrări cu valoare deosebită pentru istoria națională, deținute de omul politic basarabean Pantelimon Halippa și istoricul armean Hagop Djolonian Siruni.

- Pantelimon Halippa a conservat la domiciliul său din București peste 1.000 documente elaborate începând din 1803 privind teritoriul de peste Prut. Pentru a preîntâmpina ajungerea acestora în mâinile rușilor, prin 1947 le-a „zidit” în podul casei.

După revenirea în țară din gulagul rusesc, eliberarea din închisoare și redobândirea locuinței în cauză, prin 1970, Pantelimon Halippa a decis să transmită o parte din documentele deținute unor basarabeni din emigrație pentru valorificare.

Informațiile obținute în caz configurau riscuri întemeiate că unele dintre documentele deținute de Pantelimon Halippa puteau să ajungă în posesia rușilor, având în vedere că unii dintre basarabeni din emigrație erau în legătură cu serviciile de informații sovietice. Totodată, în jurul lui Pantelimon Halippa începuseră să roiască diverse persoane suspecte de spionaj, printre care și un diplomat occidental suspectat că ar fi fost racolat de KGB.

Având în vedere riscurile înstrăinării și disipării unor documente de o valoare excepțională pentru istoria teritoriului dintre Prut și Nistru deținute de Pantelimon Halippa, s-a pus în aplicare o operațiune informativă cu scopul de a preveni scoaterea din țară a arhivei și a crea condițiile necesare pentru predarea voluntară a acesteia către Arhivele Naționale, spre conservare și valorificare istorică.

Scopul propus era greu de realizat deoarece Pantelimon Halippa, datorită izolării în care trăia la cei aproape 90 de ani ai săi, precum și a influențelor care se exercitau asupra sa, inclusiv pe canale controlate de KGB, nu avea încredere că documentele respective vor fi păstrate în siguranță și valorificate de autoritățile române.

* Aceste operațiuni informative, cât și altele, au fost prezentate pe larg în materialul „Contribuții la apărarea unor valori importante ale patrimoniului istoric și cultural-național”, publicat în Analele Academiei Naționale de Informații nr.9-10/2004-2005, pag. 76-95

Cu toate acestea, în decembrie 1972, după mai multe luni de acțiuni persuasive, Pantelimon Halippa și fiul său au acceptat să predea Direcției Generale a Arhivelor Statului întreaga arhivă, care constituie în prezent Fondul Pantelimon Halippa, deschis spre cercetare specialiștilor și publicului.

Prevenirea înstrăinării și ajungerea în custodia Arhivelor Naționale, spre conservare și valorificare, a acestui bogat portofoliu documentar-istoric privind Basarabia au fost apreciate de conducerea statului ca o realizare notabilă, având în vedere și faptul că, în anii '50, consilierii sovietici au devalizat arhivele românești de multe documente privind teritoriul de peste Prut.

- Hagop Djolonian Siruni, eminent istoric de etnie armeană, stabilit în România în 1922 la îndemnul lui Nicolae Iorga, s-a remarcat prin cercetarea documentelor armenesti și turcești cuprinzând informații utile pentru istoria românilor.

Fiind considerat un lider informal al armenilor din emigrație, Hagop Djolonian Siruni a primit de la alți conaționali documente și lucrări privind istoria armenilor în general și a celor din România în special, constituind astfel o deosebit de valoroasă arhivă și bibliotecă personală.

În aprilie 1973, când a decedat Hagop Djolonian Siruni, a apărut riscul ca arhiva constituită de acesta să fie înstrăinată și disipată. Întrucât singurul moștenitor, fratele lui Siruni, trăia la Paris, Comunitatea Armeană declanșase demersuri pe lângă acesta pentru preluarea arhivei și a bibliotecii. Aceasta în condițiile în care existau informații că unii lideri armeni se aflau sub influența episcopului armenilor din România și Bulgaria, manipulat de ruși, despre care se obținuseră informații că dorea să le scoată ilegal din țară, cu destinația Erevan.

În scop preventiv, s-a procedat la realizarea unui dispozitiv informativ-operativ care să prevină sustragerea oricărui document de la domiciliul lui Siruni, până la obținerea acceptului fratelui defunctului de a ceda statului român bunurile culturale de interes național.

Stabilindu-se că fratele lui Siruni lăsase o procură conducerii Comunității Armenilor din România privind bunurile culturale care i-au aparținut acestuia, s-a acționat pentru identificarea la nivelul acestui for a unor persoane cooperante, împreună cu care să se hotărască, pe cale amiabilă, cu privire la destinația optimă a documentelor, manuscriselor și cărților respective.

În final, s-a convenit inventarierea arhivei și bibliotecii Siruni de către o comisie formată din reprezentanți ai Comunității Armenilor și ai Arhivelor Naționale. Documentele, manuscrisele și cărțile de interes pentru istoriografia română și universală au fost preluate de Direcția Generală a Arhivelor Statului, care a constituit fondul Hagop Djolonian Siruni, restul fiind luate în gestiune de Asociația Armenilor din România.

Vasile Mălureanu

CUM S-A NĂSCUT „ARTA”

Scurtă istorie de la începuturile antiterorismului în România

Începând cu anii '60, România a început să-și deschidă porțile pentru studenții străini. Între aceștia, cei din țările africane și palestinienii, care aveau un regim preferențial, beneficiind de oarecare toleranță și de burse, reușesc să se integreze rapid în societatea românească. Nu peste mult timp, bursierii descoperă unele căi mai puțin licite, pentru a-și majora în mod substanțial veniturile. Astfel înfloresc afacerile de mică contrabandă cu țigări, băuturi străine, cafea, cosmetice și mai ales traficul ilegal de valută. Unii bursieri încep să se lăfăie în limuzine second-hand aduse din vest și devin „partide” căutate de midinetele Bucureștiului. Se poate spune că viața capitalei se înviora. Se formează grupări de afaceri, unele rivale, iar vestita cafenea de pe bulevardul Magheru, rebotezată în jargonul bucureștean „Katanga”, devine locul unde se fac și se desfac afacerile „bursierilor”. Unii dintre ei, prinzând gustul câștigurilor ușoare, nu mai dădeau pe la facultăți decât în ziua examenelor, fiind convinși că un bax de whisky sau câteva „cartușe” de Kent îi puteau catapulta automat în anul următor. Majoritatea acestora și-au greșit socotelile, fiind nevoiți să repete anul o dată sau chiar de două ori.

*De la „ARTA”, la defilarea pe sub Arcul de Triumf -
trupele antitero ale SRI astăzi*

Între timp, relațiile dintre statul Israel și palestinienii devin tot mai încordate, iar organizația „Al Fatah” ajunge exponentul celor mai radicale soluții de luptă împotriva Israelului și a „imperialismului american”. Pe fondul acestor evenimente, la începutul decadelor '70, îndeletnicirilor afaceriste ale unor studenți străini încep să li se adauge preocupări periculoase care vizau să creeze în țara noastră ramificații active ale unor organizații extremiste.

La nivelul contra-spionajului românesc, supravegherea studenților străini fusese organizată plecând de la ideea că unii dintre aceștia ar putea fi folosiți de diverse servicii de informații străine pentru desfășurarea de activități de spionaj – ceea ce s-a și

întâmplat în câteva cazuri, dar urmărirea și împiedicarea unor acțiuni teroriste pe teritoriul țării noastre implica deja o altă strategie. Rapoartele pe care le prezentam conducerii Direcției de Contraspionaj reflectau tocmai aceste schimbări ale situației operative.

În fața acestui pericol, șeful de atunci al Direcției de Contraspionaj, regretatul general Cosma Neagu, hotărăște crearea unui colectiv care să se ocupe exclusiv și intens de problema studenților străini, și mai ales de cei palestinieni. Deoarece pe atunci coordonam activitatea biroului de contraspionaj „Orient”, am primit ordin ca în 24 de ore să prezint schema colectivului și planul de acțiune. A trebuit ca, din colectivul pe care îl coordonam, să „rup” trei ofițeri, care aveau deja în responsabilitate, pe lângă alte sarcini, controlul general al studenților străini. Noaptea târziu, după ce am terminat împreună cu cei trei ofițeri întocmirea planului de măsuri, ne-am gândit să dăm și un nume acestei micro-subunități și am botezat-o „ARTE” (prescurtarea de la Arab-Terrorism), denumire care, după câteva zile, s-a transformat pe nesimțite în „ARTA”.

Generalul Cosma Neagu, după ce a făcut unele completări, a aprobat în principiu planul nostru de acțiune și a fost de acord, amuzat, cu denumirea găsită pentru grupul de lucru. Prin urmare, aveam un plan bun și un nume (ARTA), dar ne lipsea esențialul: ochii și urechile în proximitatea obiectivelor, respectiv a celor care cochetau cu ideea sau aprobau acțiunile extremiste din străinătate. Cele câteva cadre didactice universitare și cei câțiva studenți români cu care colaborem nu puteau să ne ofere decât informații de suprafață despre activitatea studenților străini. Se impunea prin urmare crearea de urgență a unor posibilități informative chiar din mijlocul celor vizați, adică recrutarea unor studenți străini.

Pentru început, am pus ochii pe „Mustafa”, unul dintre cei mai activi afaceriști - student bursier, care concentra în jurul său pe mulți dintre conaționalii săi și, cel puțin teoretic, dispunea de bune posibilități informative. Învățase binișor românește, era simpatic, șmecheraș, cu trecere la femei, foarte sigur pe el și, după cum ne informaseră cadrele didactice, foarte inteligent. Nu dădea prea mare atenție agitațiilor naționaliste ale colegilor săi și chiar mai mult, unul dintre studenții cu care făcea afaceri ilegale era israelian get-beget.

Am analizat mai multe variante de a-l contacta discret, fără a-l face să intre în panică și să-și alerteze conaționalii. După ce am pus la punct, împreună cu cei trei ofițeri, varianta pe care am considerat-o optimă, am supus-o spre aprobare generalului Cosma. Acesta a apreciat planul ca fiind realist și a cerut să fie informat zilnic cu stadiul operațiunii. A recomandat să procedăm cu mult tact și prudență, pentru a evita un posibil scandal cu ambasada respectivă sau cu Asociația Studenților Străini din România. După cum îl studiasem pe

„Mustafa”, eram convins că nu vom avea surprize neplăcute dar, știind că generalului nu-i plăceau anticipările infatuate, mi-am păstrat această convingere pentru mine și am trecut la acțiune.

O colaboratoare a noastră, studentă româncă, despre care știam că se bucura de oarecare atenție din partea lui „Mustafa”, i-a spus acestuia că vărul ei, care lucrează în Ministerul Învățământului, a văzut-o într-o zi cu el la un bar și s-a arătat interesat să-l cunoască, pentru a discuta despre problemele studenților străini din România. Colaboratoarea l-a întrebat pe „Mustafa” dacă este de acord să-i facă cunoștință cu vărul ei. Fără să stea prea mult pe gânduri, el s-a arătat încântat să-l cunoască, exprimându-și speranța că, dacă vărul respectiv este tânăr, ar putea fi chiar prieteni, afirmând în glumă că o relație la minister, nu strică.

După două zile, într-o discretă cafenea din Cotroceni a avut loc întâlnirea cu „Mustafa”, iar după ce a făcut prezentările, colaboratoarea și-a cerut scuze că trebuie să plece având cursuri. Rămăși numai noi doi, după puțin timp „gheața” s-a spart și am început să discutăm prietenește despre viața studențească, despre familia lui, despre ceilalți studenți străini și despre faptul că unii au uitat de ce au venit aici și se țin numai de afaceri, petreceri și alte prostii. Râzând, „Mustafa” a recunoscut că și el mai face câte o mică afacere, dar se ține și de carte. Prinzând momentul, l-am întrebat glumind, care sunt acele „alte prostii” de care se ocupă unii dintre colegii lui: „aiureli politice, noi am venit aici să ne ajutăm poporul învățând, ca după absolvire să mergem acasă și să facem ceva util. Politică are cine să facă, nu-i treaba noastră”.

Era clar că inteligentul meu interlocutor intuise ceva și venea în întâmpinarea problemelor ce credea că m-ar interesa. Nu am plusat și am mai continuat discuția pe generalități. În final, deoarece ne plăcusem reciproc, am hotărât să ne revedem în același loc peste câteva zile, fără s-o mai deranjăm pe „verișoara”.

După puțin timp m-am întâlnit cu generalul Cosma, care, dintr-o mașină parcată în apropiere, ascultase toată discuția cu „Mustafa”, datorită emițătorului ce-l aveam asupra mea. Era mulțumit și a considerat că întâlnirea s-a desfășurat bine și erau șanse pentru o finalizare pozitivă. Poate cineva o să se întrebe de ce nu am înregistrat discuția pentru ca ulterior generalul s-o asculte de pe bandă, dar acesta era stilul de muncă al generalului Cosma, care prefera în majoritatea cazurilor să fie direct pe fază.

Au urmat multe întâlniri cu „Mustafa”, care a început să ofere cu promptitudine informațiile solicitate, înțelegând ideea pe care i-o explicasem, în sensul că mulți români agreează dorința palestinienilor de a avea țara lor, iar statul acordă ajutoare materiale, dar nu acceptă ideea terorismului și cu atât mai puțin pe teritoriul țării noastre. Relația noastră a rămas una de prietenie dintre

student și un funcționar de la Ministerul Învățământului, aceasta fiind soluția cea mai convenabilă pentru „Mustafa”, care dorea să salveze aparențele, deși înțelesese foarte bine că este colaborator al organelor de informații și respecta cu strictețe regulile de conspirare a întâlnirilor. Datele furnizate de acest prim colaborator străin au fost destul de utile și ne-au permis să cunoaștem mai bine elementele potențial periculoase pentru vederile lor extremiste, dar, cum „Mustafa” evita implicarea directă în activitatea acestor grupări, informațiile sale nu aveau profunzimea dorită de noi.

După ce făcusem primul pas pentru penetrarea în rândul studenților străini, experiența acumulată și informațiile obținute ne-au permis să mărim numărul colaboratorilor din rândul lor, folosind cele mai variate metode, pornind de la atragerea treptată, organizarea de flagrante în afacerile lor ilicite, sub acoperirea organelor de miliție, cointeresarea (evitarea unei exmatriculări, obținerea aprobării de căsătorie cu românce, rezolvarea favorabilă a unor dosare de accidente de circulație fără urmări grave etc.,etc.). Fiecare din aceste recrutări își avea specificul ei și a necesitat un mare volum de muncă, dar nu este acum locul și nu avem nici spațiul necesar să scriem despre ele.

Puteam spune că, după o activitate intensă de aproximativ doi ani, aveam un control destul de bun asupra grupărilor cu tendințe extremiste. Așa au putut fi împiedicate o serie de manifestații ostile în fața unor ambasade, care conform pregătirilor, ar fi urmat să degenereze în violențe cu sticle incendiare, pietre, devastarea sediilor și incendierea mașinilor diplomaților.

Dintre cei atrași la colaborare din rândul studenților străini se evidenția prin devotament, atașament față de noi, spirit de inițiativă și inteligență, cel căruia îi dădusem numele conspirativ „Fane”. La câteva întâlniri cu el a participat și generalul Cosma, care era impresionat de calitățile acestuia. Căpitanul Dumitru, care-l avea în legătură, a reușit, cu mult tact, să și-l apropie sufletește, astfel încât „Fane” ne considera familia lui din România: pe mine mă numise „unchiul”, iar căpitanul Dumitru era „fratele” lui.

Într-o seară, „Fane” i-a telefonat „fratelui”: era foarte agitat și l-a chemat urgent la o întâlnire. Adusese cu el o valiză în care se găseau obiecte personale, dar „Fane”, cu mâinile tremurând de încordare, a desprins fundul valizei, scoțând la iveală partea în care erau așezate, în lăcașuri de poliester expandat, un pistol automat, câteva încărcătoare pline cu cartușe, două grenade, un steag palestinian împăturit și câteva exemplare ale unei declarații în limba engleză prin care explicau de ce au atacat Ambasada Israelului din București.

Ce se întâmplase? În seara respectivă, „Fane” a primit un telefon de la o rudă din Israel - teritoriul palestinian, care l-a informat că se află la aeroportul Otopeni și vine la el acasă. Deși mirat, totuși colaboratorul i-a făcut o primire călduroasă rudei. După scurt timp, ruda a deschis valiza cu care

venise  i-a arat armele din compartimentul mascat, destinuindu-i că era eful unui comando palestinian format din trei persoane, care aveau misiunea de a ataca Ambasada Israelului din București  de a-l executa pe ambasador, considerat un vechi duman al poporului palestinian. Ceilali membri ai comandoului urmau să sosesc separat, tot cu avionul, urmnd ca ruda lui „Fane” să-i preia de la aeroport.

Acum ni se pare o imposibilitate să poi trece cu o valiză plină de arme prin numeroasele filtre de pe aeroporturi, dar în acele vremuri cnd nu se „ncettenise” obiceiul criminal de a deturna sau de a dinamita în aer avioanele, întregul control se rezuma la cel vamal, adică în cel mai bun caz o mică răscolire a coninutului valizei.

Ruda lui „Fane” i-a mărturisit că a acceptat această misiune fiindu-i teamă să refuze. „Fane” l-a asigurat că va găsi o formulă pentru a-l ajuta să n-o ducă la îndeplinire i, în același timp, să nu suscite bănuieli acasă. I-a spus că are un prieten, fiul unui ef de la poliia română, i-l va contacta imediat pentru a se consulta cu el. „Fane” i-a lăsat ruda acasă, a luat valiza i s-a ntlnit cu ofierul nostru, iar acesta, nu mai puțin emoionat, mi-a telefonat informndu-mă asupra celor ce se petreceau. Am fugit la ntlnire cu „Fane” i cu căpitanul Dumitru, care mă ateptau i, în timp ce verificam i eu armele din valiză, colaboratorul mi-a spus că ruda lui este dispusă la orice aranjament „numai să scape cu fața curată”.

I-am lăsat pe cei doi să atepte în casa conspirativă i am fugit la un telefon public. Dei orele erau destul de înaintate, i-am telefonat acasă generalului Cosma, căruia i-am raportat întreaga situație. Mi-a spus să-l ateptm că vine i el imediat. După ce a venit i s-a convins de exactitatea celor raportate, i-a cerut lui „Fane” să-i convingă ruda să vină la o discuie cu noi i i s-a dat adresa unei alte case conspirative, unde trebuia să se prezinte peste două ore cu ruda. S-ar fi impus o echipă de filaj care să asigure supravegherea permanentă a lui „Fane” i a periculoasei sale rude, dar la acea oră nu am putut forma cu operativitate o echipă.

eful comandoului, convins de „Fane”, a acceptat să se ntlneasc cu noi i, la ora stabilită, cei doi au cobort din main la adresa indicată. Eu i căpitanul Dumitru i ateptam la intrare. „Fane” a făcut prezentările: temutul personaj era un omule grsu, cu o fa de bonom, negricios, doar ochii aveau o sclipire care spuneau că nu trebuie să ne lăsăm nelai de aparene. Dnd mna cu mine, s-a aplecat foarte reverenios, bolmojind ceva pe englezete, din care am neles că mă considera „comandantul” cu care trebuia să se ntlneasc. „Fane”, care era i translator, i-a explicat că noi eram doar prietenii lui i că abia acum mergeam la „comandant”.

Era pentru prima oară, de când în aparatul contraspionaj, când, la ordinul generalului, eu și căpitanul Dumitru luasem asupra noastră pistoalele din dotare, băgând și cartușul pe țeavă. Era o măsură de precauție absolut necesară, din vreme ce noi nu știam despre „invitatul” din acea noapte decât că era șeful unei echipe de teroriști înarmați și puși pe fapte mari. Căpitanul Dumitru a rămas afară, să asigure supravegherea perimetrului, iar subsemnatul, împreună cu „Fane” și ruda lui, am intrat la general.

Discuția purtată prin intermediul lui „Fane” a fost cordială. Generalul și-a exprimat admirația pentru lupta poporului palestinian, dar a subliniat că nu putea fi de acord cu producerea de evenimente sângeroase pe teritoriul nostru, ceea ce ar crea mari probleme politicii internaționale a României. „Oaspetele” asculta atent și dădea mereu din cap afirmativ, iar când i s-a expus planul nostru pentru neutralizarea celorlalți membri ai comandoului, nu a ridicat absolut nici o obiecție. La despărțire a rămas stabilit să ținem legătura cu el și să-i transmitem instrucțiunile prin „Fane”.

Membrii comandoului, fiecare cu valiza lui cu arme, s-au cazat la hotelul „Tranzit”, iar tot armamentul l-au ascuns sub cada de la baie. A doua zi dimineața au plecat pentru a face recunoașterea terenului din perimetrul ambasadei Israelului și au servit masa la un restaurant, oferind timp echipei noastre de tehnicieni să pătrundă în camera de la hotel și să neutralizeze tot armamentul (percutoarele de la automate au fost tăiate, cartușele au fost golite de pulbere iar grenadele desamorsate).

Mai departe este cunoscut filmul acțiunii, descrisă de generalul Cosma în cartea sa „Cupola” (care, fiind scrisă pe baza amintirilor, conține unele mici inexactități) și de dr. Cristian Troncotă în cartea „Duplicarii”, unde descrie și anihilarea celui de al doilea comando, care viza asasinarea premierului israelian Golda Meir.

Toți membrii comandourilor au fost reținuți, li s-a confiscat întregul armament și, în mod elegant, după ce li s-a vorbit de simpatia și atașamentul nostru față de cauza poporului palestinian, au fost obligați să părăsească țara.

După aceste episoade, conducerea direcției a considerat oportună trimiterea lui „Fane” să-și viziteze familia din teritoriile ocupate și, în același timp, să încerce să stabilească dacă se mai puneau la cale acțiuni teroriste care să vizeze obiective evreiești din România sau ambasada Israelului din București.

În conformitate cu reglementările de atunci, înainte de a pleca în țările calde, era obligatorie administrarea unui vaccin a cărui eficacitate era de aproximativ o lună. „Fane” și-a făcut vaccinul și a plecat. Deoarece sejurul la familia sa s-a prelungit cu mult peste o lună, la întoarcere trebuia să rămână în carantină câteva zile. În Palestina, activitatea colaboratorului nostru, care vizita

numeroase persoane, multe dintre ele suspecte de apartenen la organizații teroriste, a intrat, cum era i firesc, în atenia *Shin-Bet* (serviciul de contraspionaj al Israelului) care, probabil, i-a propus să stabilească – n argou – „pe ce parte dansează”. Cunoscnd că „Fane” depsise termenul de valabilitate al vaccinului i că la reîntoarcerea în România va trebui să stea în carantină, *Shin-Bet* a trimis, cu avionul cu care pleca acesta, un agent care „ntmpltor” nu avea vaccinul făcut.

După raionamentul celor de la *Shin-Bet*, dacă „Fane” era agentul nostru, atunci imediat l-am fi scos din carantină pentru a-i goli sacul cu informații. Probabil că aa s-ar fi petrecut lucrurile, dacă „Fane” nu ne-ar fi telefonat din carantină cerndu-ne să nu-l scoatem. Solicita doar să-i trimitem o fată care să se dea drept prietena lui, iar el avea să-i relateze ei despre ce era vorba. Pentru acoperire, a cerut ca „prietena” să-i aducă igri i portocale. Aa am aflat că în carantină împreună cu el mai era un cettean israelian, care încă din avion se arătase foarte prietenos ft de el. Se întelege că cetteanul israelian era tocmai agentul care trebuia să stabilească dacă „Fane” va dispărea din carantină. Graie intuiiei sale, „Fane” l-a lăsat mofluz pe agent, care, după ce a expirat perioada de izolare, a plecat direct la agenția „El-Al” i i-a luat bilet de întoarcere, confirmnd suspiciunea colaboratorului nostru.

Trebuie precizat că imediat după anihilarea primului grup de comando, ambasadorul Israelului la București a fost informat de către conducerea noastră despre pericolul prin care a trecut ambasada, iar pe cale diplomatică au fost primite felicitările i mulumirile de rigoare. Prin urmare, Israelul aflase că autorittile române nu tolerează acțiunile teroriste, de aceea nici până în ziua de azi, nu înteleg de ce a trebuit ca organele de contraspionaj israeliene să se deranjeze atât pentru a stabili care este statutul lui „Fane”, când ar fi putut foarte simplu, ca semn de recunotiin, să ne transmite că „Fane” a avut un comportament suspect prin intrarea în legătură cu diferite persoane cunoscute ca fiind potenial teroriști, iar de rest ne ocupam noi. Probabil că au i ei cadre, care lucrează uneori, în virtutea ineriei sau, poate a fost vorba de o simplă curiozitate, explicabilă în cazul deformaiilor profesionale. Multe i netiute sunt căile serviciilor de informații!

La aproximativ un an i jumătate după aceste evenimente, „Fane”, la volanul mainii sale, se deplasa cu viteză spre Ploieti. La un moment dat, autoturismul a derapat i s-a răsturnat, lovindu-se violent de un copac. Acul kilometrajului se opri la 130 km pe oră. Trupul fără via al lui „Fane” a fost scos cu mare greutate dintre fiarele contorsionate. Organele miliiei rutiere, la cererea noastră, au făcut o verificare minuioas, dar concluzia a fost: „accidentul s-a produs din cauza neadaptării vitezei la condițiile carosabilului.”

După cum se știe, fenomenul acțiunilor teroriste a luat amploare pe plan internațional, iar în locul micului grup „ARTA” s-a înființat mai întâi un serviciu „ARTA”, care, mai apoi, și-a schimbat numele, devenind U.M.0625/R.P., iar în decembrie 1977 a fost creată Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă – USLA.

Trebuie să recunosc că mă încearcă un sentiment de nostalgie amestecată cu ceva mândrie, când mă gândesc că acest puternic aparat antiterorist de azi s-a dezvoltat din modestul dar harnicul nucleu botezat, într-o noapte, acum 40 de ani, „ARTA”.

Col (r) Hagop Hairabetian

Istoria ne învață că pe deasupra exigențelor trecătoare și a intereselor subiective, firul de continuitate și tradiție informativă trebuie să se sprijine pe spiritul de solidaritate și de înțelegere, ca și pe succesiunea generațiilor.

Eugen Cristescu

MENTIUNI DOCUMENTARE PRIVIND ACTIVITĂȚILE DE INFORMAȚII ÎN VRANCEA

Țara Vrancei, menționată ca atare și prezentată etno-geografic de către Dimitrie Cantemir, în a sa *Descriptio Moldaviae*, s-a structurat, din punct de vedere administrativ, în jurul Focșaniului. O vreme s-a numit Putna, după denumirea râului ce o străbate, pentru a se vărsa în Siret, la nord de Galați.

Fie că îi spunem Vrancea, fie că îi spunem Putna, această parte a țării a fost predestinată a fi martora câtorva momente epopeice ale istoriei neamului românesc. Enumerarea ar putea începe cu legendara „vizită” a voievodului

Ștefan la „curtea” babei Vrâncioaia, pentru a-i cere la oaste pe cei 7 feciori: sau cu moș Ion Roată, cu al său bolovan al Unirii care era să facă din Focșani capitală... Același Focșani, peste ani, avea să devină reședința lui Mackensen, cel care a prilejuit românilor acțiunile glorioase de la Mărășești-Mărăști-Oituz. De

la Focșani a pornit și „Maginot”-ul românesc, linia de fortificații Focșani – Siret – Nămolosa - Galați, concepută de Ion Antonescu ca ultim scut de apărare, devenit însă inutil în contextul evenimentelor din august 1944.

În această multitudine de acțiuni și evenimente politice și militare, nu puteau să lipsească preocupările informative ale diferitelor tabere implicate în desfășurarea lor. Coborând în istorie, am putea spune că pe aici și-au purtat opincile iscoadele voievozilor ale căror domnii se învecinau la apa Milcovului. De altfel, legenda ne grăiește că rețeaua întortocheată de străzi a Focșaniului de azi își are originea în păienjenișul de cărări și poteci bătătorite de iscoadele, lotrii și contrabandiștii care își făceau veacul de o parte și de cealaltă a graniței dintre cele două provincii românești.

Mai aproape de zilele noastre, primele documente care ne vorbesc de existența unor preocupări informative moderne sunt cele din perioadele ce au premers și au urmat Unirii de la 1959.

Dincolo de interesele divergente interne (fiecare tabără o supraveghea pe cealaltă), orașul Focșani, ca gazdă a Comisiei Centrale și potențială capitală, i-a atras în zonă pe reprezentanții unor puteri străine, în principal ale celor pro- sau anti-unioniste, având ca scop evaluarea forței celor două curente interne, a posibilităților de stimulare și valorificare a lor, precum și punctarea și atragerea în sfera de influență a unor potențați locali cu șanse de a deveni înalți funcționari de stat. Au avut aici reședințe temporare, ori au efectuat vizite de informare, trimiși ai Franței, Angliei, Rusiei, Austriei și Turciei, dar și ai Italiei, Sardiniei sau Belgiei, iar prezențele lor nu au fost doar protocolare.

Semnificative în sprijinul ultimei afirmații sunt și câteva elemente dintr-un raport întocmit de către baronul Talleyrand la 23 aprilie 1857, prin care îl informa pe contele Al.Walewski asupra călătoriei pe care o efectuase de la București la Iași: „Am făcut în trei etape călătoria: Buzăul a fost ținta primei zile. Doream să-l vizitez pe episcopul acestei eparhii și să-l încurajez să persevereze în linia de conduită pe care a adoptat-o. [...] Am fost întâmpinat cu strigăte de: Trăiască Împăratul, Trăiască Franța, Trăiască Unirea și mi s-a înmănat o adresă, din care alătur Excelenței voastre un extras”.

În Focșani-Moldova însă, baronul avea să fie primit cu răceală, sesizând chiar o tentativă care azi ar fi denumită acțiune de dezinformare. Ispravnicul local, potrivit Unirii, voise să-l trimită la Iași pe ruta Bârlad – Vaslui, cu autorități vădit antiunioniste și nu pe la Bacău – Roman, cum se stabilise la București. „În fața unei intrigi atât de josnice – îi transmite el contelui – n-am șovăit să merg direct în orașele interzise și n-am avut decât să mă felicit pentru această hotărâre”.

Nu lipsit de semnificații este și raportul „practorului” consulatului Greciei din Focșani, adresat consulatului grec din Iași, datat 01.04.1857: „Îndată ce am primit depeșa telegrafică... m-am grăbit a cerceta de cele ordonate și m-am *pliroforisit* că nici un comitet (n.n. unionist) nu s-a înființat aicea, decât numai verbal s-a făcut punerea la cale... care nu și-a avut rezultatul”.

Concomitent cu luarea pulsului pro- sau anti-unionist și stimularea curentului preferat, reprezentanții străini derulau și o atentă activitate de cunoaștere și apropiere a persoanelor cu posibilități de a le promova interesele. O acțiune tipică de acest gen este cunoașterea și numirea de către turci în postul de caimacam a lui Neculai Conachi Vogoride, „om cu puțină inteligență și cu totul străin de țară, dușmănos, căpățânos și cinic”, potrivit istoricului Vladimir

Ghica. Probabil, însă, că alta era părerea lui Safet Efendi, trimisul turc, aflat în grațiile antiunioniștilor.

Nici A.I. Cuza nu a fost scutit de... monitorizare. Îl găsim sub lupa lui A.H. Churchill, agent și consul general al Angliei la Iași, într-un spațios raport către lordul John Russel, datat 3 septembrie 1859, raport ce conține referiri și la doi apropiați ai viitorului Domn, Mihail Kogălniceanu și prințul Ion Ghica.

Documentele de arhivă evidențiază existența și a altor preocupări informative, atât locale cât și străine, dar o activitate informativă sistematică își are începuturile, și în Vrancea, abia după ce domnitorul ales, A.I.Cuza, odată cu înființarea Statului Major General, a constituit și primul serviciu de informații al armatei române, cunoscut ca Secția a II-a. Antenele acestui serviciu nu puteau ignora orașul Focșani, unde continuau să se desfășoare activități de definitivare a Unirii și unde unii dintre localnicii înstăriți erau încă adversari ai acesteia.

De altfel, de numele acestui Serviciu (cu transformările sale ulterioare) se leagă câteva acțiuni informative și contrainformative desfășurate pe spațiul vrâncean, care au marcat istoria armatei române și nu numai. Este cunoscut că, în vara lui 1916, după trecerea Carpaților, bazându-se pe promisiuni străine, ulterior neonorate, o parte din armata română a deschis frontul de la Dunăre. Se știe, de asemenea, ce a urmat: întreaga armată și, odată cu ea, guvernul, s-a retras în Moldova, iar nemții (cu aliații lor: turci, bulgari, italieni, austro-ungari) au ocupat țara până la Focșani. În aceste condiții, pregătirea pentru o ultimă confruntare cu nemții și rezultatul acesteia erau vitale pentru România, și nu numai, căci nu întâmplător s-a deplasat în zonă misiunea militară franceză, condusă de generalul Berthelot. Or, această pregătire nu era posibilă fără un suport informativ și fără o protecție contrainformativă în baza căroră comandanții militari să adopte cele mai eficiente decizii. O știau aceasta, în aceeași măsură, atât românii, cât și nemții, care la influența psihologică a prezenței lui Mackensen adăugaseră competența unor experimențați ofițeri de informații precum și (din păcate pentru noi), potențialul deloc de neglijat al unor elemente autohtone aservite, unele dintre acestea aflându-se chiar în cadrul forțelor armate desfășurate pe frontul din Vrancea.

În ceea ce îi privește pe comandanții români, aceștia și-au pus speranțele în ofițerii de informații ai Secției a II-a și, spre lauda acestora din urmă, nu au fost dezamăgiți. Cu experiența, uneori modestă, de care dispuneau, cu perseverența și ignorarea oricăror riscuri, ei au reușit să-și creeze un

dispozitiv informativ format din recrutori, culegători de informații, curieri, călăuze, gazde și ascunzători, precum și un sistem de semnale convenționale, toate laolaltă asigurând obținerea și transmiterea în timp optim a informațiilor necesare pentru pregătirea contraofensivei. De menționat că acest păienjeniș era format din militari și civili - majoritari fiind cei din urmă – și acoperea întreg frontul, precum și spatele acestuia, în spațiul ocupat de inamic. Toți au fost eroi în aceeași măsură, toți au fost patrioți desăvârșiți. Între ei s-a remarcat totuși gruparea căpitanului Pîrîianu, fost prizonier, evadat și rămas în spațiul ocupat, și cea a plugarului Vasile Chilian.

Țăran dintr-un sat aflat sub ocupație inamică, dotat cu o istețime nativă și, cum s-ar spune astăzi - cu o capacitate de relaționare de excepție -, Vasile Chilian a început prin a se face agreat și util ofițerilor germani. Alături de traducătoarea sa, doctorița Maria-Iulia Dumitriu, a reușit să fie atât de convingător, încât consătenii credeau că „s-a dat cu nemții”, iar când s-a anunțat arestarea sa, căpitanul german Tau, ofițer de Stat Major, nu a ezitat să parieze că „prietenu” său va fi găsit

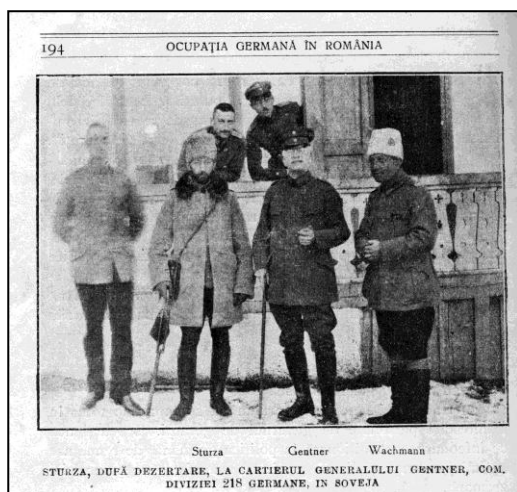
nevinovat. Și a fost, într-adevăr, nevinovat, căci cine își slujește țara nu poate fi altfel. Nevinovați au fost și Toma Cotea din Vidra și Dumitru Pantazică din Țichiriș și Ștefanache Săcăluș, primar în Păulești, care și-au pus casele la dispoziția comandamentelor germane pentru a-și asigura accesul la documentele acestora; nevinovați au fost și învățătorul Radu Macovei, și preoții Ștefan și Ioan Bănuță, și doctorii de la spitalul Vidra: Maria Iulia Dumitriu, Florica Pop și Vasilica Dobrescu, ca și sora acesteia din urmă, învățătoarea Maria Sîrbu, din Lopătarii Buzăului, care a fost angrenată în constituirea unei „Societăți” prin care românii evadați din lagărele de prizonieri sau rătați de unități erau ajutați să treacă linia frontului, pentru a redeveni combatanți. Nu au lipsit dintre „nevinovați” nici oameni de serviciu ca Toader Buture sau Luca Ciubotaru, curieri și călăuze care cunoșteau hățișul pădurilor și vadurile Putnei mai bine decât ogrăzile în care nemții îi vedeau rînd

bălegarul vitelor. Din păcate, statisticile ne dau și alți 1448 de „nevinovați”, a căror execuție, în cele mai multe cazuri, a avut ca „temei” acuzația de spionaj, refuzul de a da informații, de a sluji drept călăuze ori de a munci la lucrările de fortificații germane.

Revenind la Vasile Chilian, mai trebuie adăugat că, pe lângă imensul volum de informații și copii după documentele germane, rețeaua sa - în colaborare cu cea a căpitanului Pîrîianu - a restituit armatei române peste 2000 de luptători, proveniți, după cum am mai menționat, din lagărele germane ori cei rătăciți de unități, în timpul retragerii din nefastul an 1916.

Din nefericire, o activitate atât de laborioasă și de eficientă a sfârșit prin a trezi suspiciunile germanilor. Ca urmare, cu puțin timp înainte de declanșarea contraofensivei armatei române, vrâncenii Vasile Chilian, Toma Ion Cotea, Ștefanache Săcăluș, Dumitru Pantazică și nemțeanul Vasile Gălățeanu au fost arestați și încarcerați la penitenciarul civil din Focșani. Pe 17 august, când eșecul ocupanților devenise evident, cei cinci patrioți au fost executați în poligonul de trageri al garnizoanei Focșani, luând cu ei în țărână numele tuturor celor ce le fuseseră tovarăși de luptă. Ulterior, în acel loc s-a ridicat un mausoleu, dar busturile lor lipsesc de acolo, cum, de altfel, nu se află nicăieri în Vrancea. Le rămânem însă recunoscători pentru jertfa lor și cu mulțumirea că, cel puțin atunci, jertfa lor nu a fost zadarnică.

datoria față de țară”, refuzând să se implice într-un compromis care să-i scape fiul de plutonul de execuție.

Zadarnice aveau să fie însă – din fericire, pentru armata română – activitățile de trădare inițiate și săvârșite de colonelul Al. Sturza și lt.col. C. Crăiniceanu, o pată neagră pe câmpul eroic de la Mărășești-Mărăști-Oituz, ca și pe blazoanele familiilor lor: cel dintâi era de viță nobilă, iar al doilea, fiul generalului Grigore Crăiniceanu. Spre onoarea sa, acesta din urmă, solicitat fiind de gen. Averescu, a răspuns că „între a-mi sluji țara și familie, aleg să-mi fac

Detalii despre aceste acțiuni de trădare pot fi găsite în lucrarea „Fapte din umbră”, de C.Neagu, D. Marinescu și R. Georgescu, din care mai redau doar că, în timp ce patrioți ca V.Chilian își riscau viața pentru fiecare soldat redat armatei române, lt.col. Crăiniceanu se pregătea să se predea dușmanului cu întreg regimentul la comanda căruia se afla. A fost însă oprit la timp de către ofițerii de contrainformații și, cum a sfârșit, se știe. De menționat că ofițerii de informații i-au oferit șansa de a renunța la intențiile sale dar, probabil, cântecul sirenelor nemțești a fost mai dulce decât cel al pământului patriei. Mult mai complexă a fost însă situația creată prin acțiunile colonelului Sturza. Speculând o anumită îngăduință manifestată de comandantul armatei, el a reușit să transmită nemților informații privind efectivele, nivelul de dotare și amplasamentele forțelor românești, oferindu-le și posibilitatea de a crea o breșă în apărarea românească, prin retragerea fără luptă a trupelor de sub comanda sa de pe un sector de front de peste 10 km. Simțind apoi că riscă să fie arestat, a „defectat” la germani, însoțit (oare întâmplător?) de aghiotantul său, lt. în rezervă H. Wachmann, nu înainte de a-și împușca ordonanța, caporalul Marin Năstase, pentru că a refuzat să-l însoțească.

P.S. Cândva, un veteran de război, într-o seară cu amintiri, îmi spunea că noi, românii, i-am bătut pe turci, pe nemți, pe unguri și i-am trimis acasă pe ruși și se întreba, nedumerit, dacă nu am scăpat cumva și de trădători. Nu prea am știut ce să-i răspund. Am pus doar sare pe rană, spunându-i (ceea ce îmi spusese și mie altcineva), că, în momentul îmbarcării ultimelor trupe sovietice, unul dintre comandanții ruși, strângându-i mâna lui Emil Bodnăraș, i-ar fi spus: „nu te bucura prea mult că plecăm, căci nu avem noi topoare câte cozi aveți voi”.

Recent mi-am amintit de aceste spuse, ascultându-l pe un fost prim-ministru care își asuma, poate pe bună dreptate, meritul de a fi trimis acasă, pe la finele lui 1990, vreo treizeci de mii de cetățeni ruși, aflați, nu se știe de când și nu se știe pentru ce, tocmai în... România. Să fi fost oare „topoarele” la care se referise comandantul sovietic? Și, în caz că da, or fi plecat cu tot cu „cozi”? Evident că domnul care a făcut dezvăluirea, cu toată funcția pe care a deținut-o, nu avea și nici nu are cum să știe. Să dea Dumnezeu să nu avem a mai afla vreodată sau să nu fie prea târziu dacă va trebui totuși să aflăm cândva.

Col. (r) Vasile Vasâlca

(reproduceri grafice: plt.adj. Răduc C., după lucrarea
C. Kirițescu: *Istoria războiului pentru întregirea României*, ed. III)

LA BALATON, IN 1989...

Prezentăm mai jos câteva referiri ale lui Victor Atanasie Stănculescu, pe atunci coordonator al înzestrării forțelor armate române, la acțiunile externe care au premers evenimentelor din 1989 din România. Fragmentul face parte dintr-un interviu acordat istoricului Alex Mihai Stoenescu, fiind inclus într-o lucrare în curs de apariție la Editura „Rao”

24 iulie 2009, Spitalul Militar Central, București (fragment)

Alex Mihai Stoenescu (AMS): În primăvară sau în vară 1989, să-mi spuneți dvs, ați făcut o vacanță la lacul Balaton, în Ungaria.

Victor Atanasie Stănculescu (VAS): Au fost două vacanțe. Prima a fost în cadrul schimburilor între armatele țărilor participante la Tratat (de la Varșovia). Se făceau astfel de schimburi de grupuri de militari pentru petrecerea vacanței. Dar eu am fost și în Grecia, Siria, Italia, aproape în toate țările Tratatului de la Varșovia, prin alte părți, și am ajuns și la Balaton. Prima în 1989, dar am mai fost la Balaton și în 1990, când eram ministrul Apărării.

AMS: Nu mă interesează deocamdată cea din '90. Mă interesează vizita din '89. Pentru că în dosarele UM 0110, contraspionaj țări socialiste, așa-numită anti-KGB, și ale Direcției III - contraspionaj erați urmărit. În ce privește Direcția III, aceasta a beneficiat de informații de cea mai bună calitate, selecte, venite din partea a doi ofițeri AVO, serviciul de informații externe al Ungariei, care, după câte am văzut eu, au furnizat informații destul de precise. Este clar că au fost la fața locului, că au fost în imediata dvs. apropiere.

VAS: Oamenii ăștia au vizat două întâlniri anume. Era mai întâi întâlnirea cu omologul meu ungar de la Direcția de Înzestrare. El a venit apoi cu Karpati, care era atunci șef al MStM ungar, ... în timpul evenimentelor din decembrie, ca ministru al Apărării, mă suna noaptea să-mi spună că are sânge să ne dea... „N-avem nevoie de sânge, stați cuminți acolo”.

AMS: Karpati a venit atunci la dvs însoțit de un colonel sovietic, șeful KGB pe zona de Est.

VAS: Chestia asta am aflat-o ulterior, că răspundea de toată zona de Est. A mai venit atunci și șeful Direcției de construcții a lor, care săracu' a și murit înecat în mare după scurt timp. Șeful acela de la KGB ocupa o zonă mai mare, nu putea să fie numai a Ungariei, era prea puțin pentru importanța pe care o avea. Cred că acoperea zona Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia și probabil și pe noi. Discuțiile cu el s-au purtat la masă, în public, era lume multă în jurul meu, la alte mese.

AMS: Aducea vorba despre Ceaușescu?

VAS: El spunea... Eu le povesteam mereu de unde am învățat limba maghiară. Nu înțeleg de ce trebuie să ne ciondănim. Atunci când s-a cedat Ardealul, eram la Brașov, eram copil, în dreapta era o casă germană, și în stânga una de maghiari. Noi la mijloc. Familiile noastre nu am rupt relațiile între noi, deși frontiera Ungariei ajunsese la câțiva kilometri de Brașov. Am învățat cu copiii ăia limba maghiară și germană, pe care le vorbeam chiar binișor.

AMS: A fost o tragedie pentru România, dar să nu intrăm acum în povestea Celui De-al Doilea Război Mondial. În dosarele Securității, aceste contacte pe care le-ați avut cu Karpati, cu colonelul KGB de pe zona Est Europeană, rezultă că ați purtat discuții privind soarta lui Ceaușescu și a României.

VAS: Nu s-a discutat asta. S-a discutat altceva: Ce facem, că soarta comunismului este pecetluită! Și dădea exemplul lor că, încă din 1954 au încercat reforma, dar noi am stat deoparte, că atunci când a fost presiunea pe Cehoslovacia, iar am stat deoparte, că românii au o tradiție în a nu accepta sistemul sovietic ca atare, să ne comande, și prin urmare va fi greu să pătrundă în România ideile lui Gorbaciov. El era preocupat de faptul că liberalizarea gorbaciovistă va fi respinsă de români, pentru că ei resping tot ce vine de la Moscova, din principiu. Or, acum era altceva, era adevărata reformă a sistemului. Cam asta a fost tema. El părea să spună că regimul în sine, și al lor și al nostru, nu e bun. Asta s-a discutat.

AMS: Asta înseamnă că trebuia schimbat.

VAS: El tot repeta: „În '54 nu v-ați băgat, în 1968 nu v-ați băgat, dar neutralitatea asta ar trebui acum să fie reconsiderată și să gândim împreună ce să facem. Regimul începe să slăbească și societatea nu va aștepta. Trebuie să faceți ceva, să cooperați”.

AMS: Să ne înțelegem: prim-adjunctul ministrului Apărării din România, șeful MStM al armatei ungare și cu șeful KGB- ului pe zona Est a Europei se întâlnesc și discută schimbarea regimurilor comuniste. Cum vi se pare chestia asta?

VAS: Nu știu dacă asta gândeau, dar probabil că se întrevedea un rezultat prin Gorbaciov. Mai pe românește, concluzia era că de data asta Gorbaciov va sparge bășica.

AMS: Știm acum bine de la Ștefan Andrei, că Ceaușescu v-a propus ca membru al CC pentru județul Mehedinți, pus pe listă chiar de Ceaușescu personal. Odată cu nominalizarea dvs. pentru această funcție, a plecat o adresă la Secția cadre a CC, unde șef era Elena Ceaușescu, care avea obligația să ceară relații, cum se spunea, la alte instituții. Cu această ocazie, Securitatea a răspuns Secției cadre a CC printr-un raport în care se afirma că ați fost racolat cu ocazia excursiei de la Balaton și că această racolare s-a făcut cu ajutorul unor femei de consum.

VAS: La Balaton am fost cu soția și nu m-am despărțit de ea nici un moment. Deci, momentul racolării este o invenție a Securității. Nu a fost, pentru că, efectiv, fiind cu soția și cu fata, am stat „la pachet”. Chiar și la întâlnirea asta cu cei trei, ele au fost la masă cu noi. Mare lucru ele nu înțelegeau, iar câteodată vorbeam în maghiară. Eu n-am ieșit din zonă, dormitorul casei și clădirile de acolo, să mă duc la Budapesta pentru o aventură.

AMS: Probabil că Securitatea a încercat o modalitate de a vă bloca accesul la o funcție politică în care nu vă mai puteau urmări, pentru că le era interzis. Opinia mea este că ei au combinat informațiile de la Direcția III, despre

contactul de la Balaton, cu informațiile de la Contrainformații militare, unde apăreați ca mare crai.

VAS: Mai mult ca sigur. Se adăugau tot felul de lucruri ca să te compromită.

AMS: Știm acum că Ștefan Andrei s-a dus la Nicolae Ceaușescu cu diferite alte probleme și cu ocazia asta l-a întrebat și de ce a fost scos de pe liste Stănculescu. Și Ceaușescu a spus, vă reproduc aproape *mot-à-mot*: „Cei de la Securitate mi-au transmis printr-un raport că a fost racolat în Ungaria cu niște femei”.

VAS: Tot Ștefan Andrei mi-a spus că Elena Ceaușescu a avut o reacție de genul: „Prea a fost ăsta plecat pe afară, ce să mai caute în CC?”. Practic, eu nu am fost membru al Marii Adunări Naționale, nici membru al CC. Am fost mulțumit că nu m-au băgat în chestiile astea.

AMS: Revenim la tema noastră și la un alt episod și anume legătura dvs cu atașatul militar ungar, Șandor Aradi.

VAS: Aradi vorbea românește perfect, am discutat cu el de câteva ori, mi-a povestit cum a trăit în România și cum a ajuns apoi în Ungaria. L-am simpatizat. Mi-am dat seama că vrea să afle mai mult despre noi, știam că are nevoie să obțină anumite informații, i-am dat exact ce știam că avea nevoie să obțină, nu i-am dat nimic în plus care să penetreze în interior. Aveam destule variante pentru străini, să le dau ce voiam eu, nu ce voiau ei. Știți cum se spune, așa s-a întâmplat și în seara când am fost la *Nașul*: „Domnule general, eu v-am pus niște întrebări, și dvs mi-ați răspuns ce ați vrut”. Și eu am răspuns: „Dumneata m-ai întrebat ce ai vrut și eu ți-am răspuns ce am vrut”. ăsta a fost dialogul. Trebuie însă să știi să controlezi dialogul.

AMS: Tot în dosarul dvs de la UM 0110 apare o informație care este confirmată, de data asta public, prin mărturii ale gen. Neculicioiu, comandantul UM 0110, date la Senat cu ocazia audierii sale la Comisia senatorială privind evenimentele din decembrie 1989. Eu am găsit acolo, și în dosar și în confirmarea pe care a făcut-o public, pentru că dacă a spus-o acolo de față cu

toți senatorii, este deja publică, afirmația gen. Neculicioiu, din care rezultă următoarele aspecte. Ei urmăreau de foarte mult timp activitatea lui Aradi, îi ascultau telefoanele, și la ambasadă și acasă. Aradi mi-a fost prezentat de foști ofițeri ai UM 0110 ca un agent cu putere extraordinară de penetrare în România, pentru că știa perfect limba română, fusese sportiv la Steaua, avea un farmec extraordinar, făcea bancuri pe seama unguirilor etc. Era un foarte bun agent. Pe tot cursul verii anului 1989, Securitatea a înregistrat apelurile insistente pe care Aradi le primea de la baza lui din Ungaria, aflată la Budapesta. I se tot cerea un anumit lucru, codificat „coșul cu informații”, sau „coșul cu fructe”. Vă dau și trimiterea: Dosar 33, pag. 23. În 11 septembrie 1989, Aradi răspunde pentru prima dată: „Măine mă duc să iau coșul de fructe”.

VAS: A venit la mine.

AMS: Generalul Neculicioiu împreună cu generalul Vasile, comandant la Direcția IV a Securității, pregătesc o întreagă operațiune, cu echipaje, cu mașini de filaj, și îl urmăresc pe Aradi toată ziua de 12 septembrie. Acesta, având o geantă în mână, vă face o vizită, după care.... „Coșul cu fructe” trebuia luat de la generalul Stănculescu.

VAS: Există un sâmbure de adevăr. La vizita aia s-a întâmplat ceva interesant. Sunt lucruri care nu se știu.

AMS: Vă rog.

VAS: Mie nu-mi plăcea să-i scot pe invitați pe afară sau la sala de protocol, ci îi invitam la mine în birou. Totdeauna procedam așa cu ei, ca să vadă că sunt deschis. Nu intra acolo decât fata care servea cafeaua. Un ziarist din presă după '90 a spus că gen. Stănculescu a sărutat mâna nu știu cui... prostii. Să stabilim de la început un lucru foarte precis: în acel moment, Aradi nu a venit cu documente și nici nu a cerut documente. Eu nu aveam documente. În general, nu țineam documente la mine. A fost într-adevăr o perioadă, când se înființau unitățile de rachete antiaeriene și alesesem niște amplasamente secrete, când făceam rapoartele către Gheorghiu-Dej scrise de mâna mea, că scriam ceva mai frumos, pe care le semna ministrul, le trimitea, apoi veneau înapoi și inclusiv

copiile le ardeam. Îmi făcusem o tavă așa, o cutie mare, în care ardeam documentele, să nu ajungă pe mâna rușilor.

AMS: Ce v-a cerut Aradi?

VAS: Aradi a spus: „Domnule general, ce facem mai departe?” „Ce să facem?” – zic. „Păi, mi s-a spus că s-a discutat cu dvs în trecut...”

AMS: Discuția de la Balaton.

VAS: Exact! „Trebuie să ne unim ca să ieșim din această încurcătură care se cheamă boala comunismului”.

AMS: Asta face legătura foarte clar între contactul de la Balaton și misiunea lui Aradi.

VAS: Și eu i-am răspuns: „Măi, Aradi, ce putem să facem noi? Să așteptăm, că n-avem cum să începem noi doi, suntem prea jos. La Yalta cei doi au hotărât ce vor face cu Europa. Se vor întâlni din nou ca să hotărască. După aia vine rolul oamenilor care să facă operația în sine. Asta trebuie făcut. Să vedem. Nu pot să garantez la ora actuală că vom reuși, numai noi doi. Eventual tu ai legătura pe o parte, eu am legătura pe altă parte. Ce facem? Tu știi că și la tine, și la noi toată lumea este cu ochii pe ăștia care suntem de origine burgheză”. A fost o discuție care, în primul rând, nu a fost înregistrată, sigur, că nu aveau cum, pentru că eu controlam biroul periodic, să nu-mi apară ceva. Și în al doilea rând, nu a existat nici un schimb de documente, lucru care ne-a ferit de orice încurcătură. Trebuie să fii idiot, cum probabil a fost ăla de la Securitate care a scris treaba asta, să schimbi documente cu atașatul militar maghiar în sediul Ministerului Apărării român.

Ne face plăcere să relevăm luările de poziție publice ale unor membri ai Asociației noastre, prin care este apărată demnitatea și onoarea veteranilor din serviciile de informații române. Desigur, prin efortul lor de a spune adevărul, oricât de intens ar fi acest efort, nu va fi posibil să se înlăture, pe termen scurt, stratul gros de zgură verbală, de injurii, calomnii și minciună revărsat, ani în șir, asupra celor care au făcut parte din una dintre cele mai necesare instituții ale sistemului de apărare și siguranță națională. O instituție care există în orice stat – fie acesta român, german, israelian sau american. Cu toate acestea, efortul colegilor noștri este necesar și laudabil și va avea neîndoielnic succes. De aceea îl și menționăm.

Audiat et altera pars, spune un vechi și necesar dicton latin. Și după ce i-a ascultat ani de-a rândul pe zugrăvitori de fantasmе, populația trebuie să aibă posibilitatea de a asculta ambele părți, astfel încât să își formeze opiniile având un tablou cuprinzător. **Poți amăgi un om tot timpul; îi poți amăgi toți oamenii o singură dată; dar nu îi poți amăgi pe toți, tot timpul!** Aceste vorbe înțelepte vin de la un fost președinte american. De ele ar trebui să țină cont și cei care continuă șirul dezinformării, al minciunii și al calomniei. Poporul român nu va accepta minciuna la infinit!

„ÎN DECEMBRIE 1989 A FOST O LOVITURĂ DE STAT ORGANIZATĂ DE SERVICIILE DE INFORMAȚII STRĂINE”

Reproducem în continuare interviul acordat de președintele Asociației, domnul Filip Teodorescu ziarului „Prahova”, consemnat de Ana-Maria Maxim și apărut în numărul din 26 octombrie 2009 al acestei publicații.

Ce considerați dumneavoastră că s-a întâmplat s-a întâmplat în România, în decembrie 1989?

Eu am spus și în cartea pe care am scris-o în urmă cu 18 ani (n.n. „Un risc asumat”): nu am nimic cu cei care se cred revoluționari și e firesc să se creadă așa. Nu vorbesc despre cei care au fost puși pe căpătuială, ci de cei sinceri. La Timișoara, eu zic că începând cu 19 decembrie au ieșit în stradă oamenii care într-adevăr erau nemulțumiți de regim. Nu cei care au spart vitrinele și au dat cu parul în militari. Ei nu au fost revoluționari, au fost huligani. Sunt din categoria celor care au fost cumpărați și trimiși înapoi peste graniță și care făceau parte din scursura societății românești.

Cumpărați de către cine?

De către cei care aveau misiunea de a-i folosi pentru răsturnarea regimurilor din Europa de Est: serviciile de informații. Ca ofițeri de informații, noi privim foarte lucid toate astea. Nu tratăm afectiv problema.

Dacă nu a fost revoluție, ce a fost?

Eu am spus și la proces. A fost o lovitură de stat organizată de serviciile de informații străine. Ca orice servicii de informații, acestea aveau aici suficienți informatori, agenți, oameni care pentru noi erau trădători.

Din ce țări erau serviciile de informații?

Din Rusia, din țările occidentale. Ungaria a fost capacitată, având în vedere interesul ei major vizavi de România, cu pretenții teritoriale. Serbia s-a lipit de occidentali crezând că o să scape, dar după 10 ani occidentalii au rezolvat-o și cu Serbia.

În ce măsură a existat și un amestec din interiorul țării?

În interior au fost cei care acționau pentru cei de afară. Și Brucan, și Militaru, care au acționat dirijați din afară, căci nu se face nimic întâmplător.

Ați declarat că înainte de izbucnirea revoluției au fost trimise în România mai multe grupuri de persoane din străinătate care au avut menirea să genereze un conflict care să aibă ca finalitate căderea comunismului. Cine erau ele?

Erau români, deoarece toți vorbeau românește, ca să se amestece printre oameni și să nu fie recunoscuți. Ei au fost instruiți și apoi trimiși aici. Am pus problema și în proces: cum să știe revoluționarul cum să oprească un tanc? Totuși, au știut să îi înfunde țeava de eșapament. Fumul a intrat înăuntru, cei care erau acolo au ieșit, ca să nu se asfixieze, iar ei le-au dat cu toporul în cap. Care revoluționar a făcut asta? Ce este așa de greu de înțeles? Dar atunci nu au vrut nici cei care au făcut ancheta, de la Procuratură, să ia lucrurile exact așa cum au fost, ei au jucat un rol – din păcate absolut negativ – și nici pe departe nu au ținut cu interesele României. Eu am spus că nu mă interesează regimul. Nu mă interesează ce regim politic este și nu m-a interesat nici în trecut. În serviciul de informații, acționezi în virtutea unei legi, adoptată de politic și tot ei, politicienii, sunt beneficiarii serviciului de informații.

În ce context a fost luată decizia de către serviciile de informații de a răsturna regimul lui Ceaușescu?

În contextul luptei de 60-70 de ani între capitalism și comunism. O perioadă, comunismul a câștigat teren și s-a extins, apoi a fost invers. Dar asta nu

înseamnă că s-au împăcat ceilalți cu gândul că au pierdut, ci au acționat în permanență. Nu a fost o pauză. În 1989, comunismul își pierduse din vigoare, se perimase. A mers ce a mers, dar s-a terminat. Era o ideologie utopică. Mereu a fost o luptă între capitalism și comunism, iar în '89 au găsit și terenul prielnic pentru răsturnarea regimului. Toată lumea – nu numai din România – se săturase de comunism și de „succesele” comunismului și socialismului și atunci sigur că a fost ușor. Am mai spus că nu există nimic spontan pe lumea asta! Poate doar în natură.

Cine trebuie să plătească pentru ceea ce s-a întâmplat în 1989, pentru cei care au murit atunci?

„În decembrie 1989 a fost o lovitură de stat militară, organizată de serviciile de informații străine”

interlocuți cu generalul Filip Pasdaru, fost șef al Serviciului de Informații Militare în România și în Serbia...

„Nu mă interesează și nu m-a interesat ce regim politic este”

„Serviciile secrete nu au tras nici măcar cu o praștie”

Nimeni nu trebuie să mai plătească. La ce ajută? Nu ajută la nimic. Cei care au făcut toate treburile astea murdare au dirijat toată vina spre noi, cei care am făcut parte din serviciile secrete românești, ceea ce nu era susținut de absolut nimic, de nici o probă. S-a sperat că trebuie să fi existat măcar unul care a ieșit și a tras,

măcar cu un pistol. Am spus că nici măcar cu o praștie nu s-a tras, nici măcar cu un briceag nu s-a ieșit, căci nu așa e rostul unui serviciu secret de informații. El nu are ce să caute în stradă.

Ați afirmat că în perioada decembrie 1989 – martie 1990 nu au existat servicii secrete, iar asta a fost o greșală, cu urmări catastrofale pentru România. La ce urmări v-ați referit?

Da, s-au deschis granițele, s-au furat valori culturale românești, arhive. A fost un dezastru. Ar trebui trași la răspundere cei care au luat asemenea hotărâri.

Până la urmă este sau nu important un serviciu care acționează pentru securitatea statului?

Deosebit de important. Un membru al unui serviciu de informații este într-o luptă permanentă. Și ajungi să fii în luptă și după ce ieși din sistem.

La Casa de Cultură a Sindicatelor din Ploiești a avut loc, la sfârșitul lunii octombrie a.c., o conferință cu tema „Rolul și locul serviciilor secrete în sistemul de apărare și siguranță națională”. Au participat, printre alții, Filip Teodorescu și Petru Neghiu, președinții Asociațiilor Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din SRI și SIE.

În relatarea sa asupra acestui eveniment, ziarul „Prahova” din 24 octombrie 2009 îl citează pe Filip Teodorescu, care a afirmat: „**Serviciul de informații român nu a fost luat prin surprindere de ceea ce s-a întâmplat în decembrie 1989, deoarece știa ce urma să se petreacă. Ba chiar l-a avertizat pe Nicolae Ceaușescu, dar acesta nu a ținut cont de informațiile primite**”.

Pentru a ilustra aceste afirmații, prezentăm în continuare extrase dintr-o **Notă** semnată de șeful Departamentului Securității Statului, generalul Iulian Vlad, respectiv din **Rezumatul** informațiilor primite prin Cifru, din 18 decembrie 1989 și reproducem fotocopia câtorva pagini din aceste documente, care i-au fost prezentate, la datele menționate, lui Nicolae Ceaușescu.

STRICT SECRET

Raportăm următoarele informații obținute pe mai multe linii, cu privire la *întâlnirea dintre Bush și Gorbaciov* :

1) În cadrul noilor convorbiri la nivel înalt dintre S.U.A. și U.R.S.S., organizate la inițiativa sovieticilor cele două părți vor aborda cu prioritate probleme privind redefinirea sferelor de influență și elaborarea unei noi strategii comune care să le asigure, în continuare, un rol dominant în toate problemele internaționale.

— Este de așteptat să se ajungă la noi înțelegeri de restrângere a zonelor de conținut directă în favoarea celor de conținut indirect al intereselor.

- 4 -

a mecanismelor economiei de piață.

Pe lângă solicitarea expresă de ajutoare financiare, Gorbaciov va insista pentru obținerea de către U.R.S.S. a clauzei națiunii celei mai favorizate din partea S.U.A., precum și pentru reducerea restricțiilor pe linia transferului de tehnologie.

NOTA:

— Din datele de care dispunem rezultă că la *întâlnirea dintre Bush și Gorbaciov* ar urma să se discute și problema exercitării de noi presiuni coordonate asupra acelor țări socialiste care nu au trecut la aplicarea de „reforme reale”, fiind avute în vedere îndeosebi R.P.Chineză, Cuba și România.

— Cu privire la țara noastră, Bush va releva că statele membre ale N.A.T.O. vor continua aplicarea de restricții în relațiile

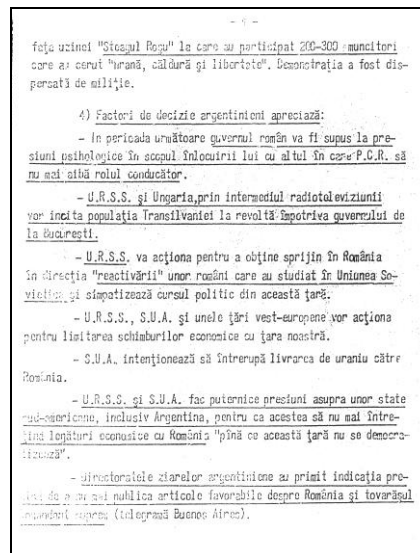
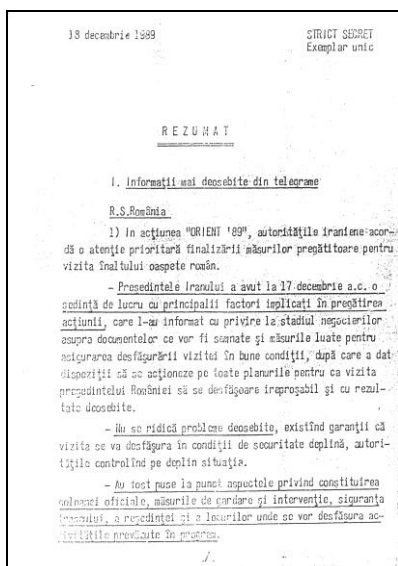
N O T A

Raportăm următoarele informații obținute pe mai multe linii, cu privire la întâlnirea dintre Bush și Gorbaciov:

1). În cadrul noilor convorbiri la nivel înalt dintre SUA și URSS, organizate la inițiativa sovieticilor, cele două părți vor aborda cu prioritate probleme privind redefinirea sferelor de influență și elaborarea unei noi strategii comune care să le asigure, în continuare, un rol dominant în toate problemele internaționale. (...)

NOTA:

- Din datele de care dispunem rezultă că la întâlnirea dintre Bush și Gorbaciov ar urma să se discute și problema exercitării de noi presiuni coordonate asupra acelor țări socialiste care nu au trecut la aplicarea de „reforme reale”, fiind avute în vedere îndeosebi R.P.Chineză, Cuba și România.
- Cu privire la țara noastră, Bush va releva că statele membre ale NATO vor continua aplicarea de restricții în relațiile lor cu România și va solicita ca și URSS să procedeze în mod similar, mai ales prin reducerea livrărilor sovietice de țiței, gaz metan și minereu de fier.

REZUMAT

- (...) În perioada următoare guvernul român va fi supus la presiuni psihologice în scopul înlocuirii lui cu altul, în care P.C.R. să nu mai aibă rolul conducător.

- URSS și Ungaria, prin intermediul radioteleviziunii, vor incita populația Transilvaniei la revoltă împotriva guvernului de la București.
- URSS va acționa pentru a obține sprijin în România în direcția „reactivării” unor români care au studiat în Uniunea Sovietică și simpatizează cursul politic din această țară.

Pentru cei care cunosc atmosfera vremii, studierea acestor două documente oferă detalii interesante. În primul rând, din punct de vedere al formei, se constată că „Nota” este scrisă de mână de către desenatori specializați, cu caractere supradimensionate, astfel încât Ceaușescu să o poată citi fără ochelari.

Dincolo de acest detaliu, întrucâtva amuzant, se impune a fi subliniat următorul aspect: transmiterea unor informații grave (guvern nou, în care PCR să nu aibă rol conducător, incitări la violențe în Transilvania, reactivarea celor care au făcut studiile în URSS, presiuni asupra României, din partea sovietică, prin reducerea livrărilor de gaze etc.) se făcea atribuind datele respective fie unor „factori de decizie argentinieni”, fie insistențelor președintelui american George Bush senior.

* * *

20 DE ANI DE LA EVENIMENTELE DIN DECEMBRIE 1989 DIN ROMÂNIA

La 20 de ani după consumarea evenimentelor politico-militare care au schimbat regimul instalat în România la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, putem depăși nivelul reconstituirii acțiunilor desfășurate atunci de diferite forțe instituționale sau sociale și, în baza cunoașterii elementelor esențiale și decisive ale schimbării, putem înțelege evenimentul istoric. Prin natura turbulentă și mereu oscilantă a destinului națiunii române din ultimii 150 de ani, cetățenii au căpătat abilitatea de a privi în trecut ca într-o carte deschisă. Din păcate, și în cea mai mare parte, ea este deschisă în conștiința fiecărui român, și mai puțin în analele statului.

În general, natura schimbării de regim din 1989 este cunoscută: decizia de a modifica sistemul prin care se exercita controlul Uniunii Sovietice asupra lagărului său european a fost determinată de pierderea de către aceasta a Războiului Rece, diminuarea accentuată a capacității economice de a susține forța militară și influența internațională, riscul de a pierde statutul de Mare Putere în următorul deceniu și surclasarea produsă de noile generații tehnologice. Aplicând strategia „morții aparente” și jucând chiar pe cartea adversarului – pericolul nuclear și drepturile omului - Uniunea Sovietică a dorit să diminueze costurile unei astfel de schimbări printr-o serie de operațiuni conduse excelent de diplomația sa performantă: asigurarea statu-quo-ului teritorial (ca subiect de negociere), slăbirea forței de apărare a statelor satelite - prin Tratatul privind reducerea armelor conventionale în Europa, de la Viena -, schimbarea dominației ideologice cu influența economică, supraviețuirea unor nuclee de influență în spațiul liberalizat (Kalininograd, Rep. Moldova, Serbia), reconstituirea vechiului adversar european (Germania) și schimbarea balanței de putere în Occident, stimularea apariției altor forțe ostile (islamismul fundamentalist, naționalismul militant, traficul „necontrolat” al armamentului și produselor strategice).

În acest context, schimbarea regimului politic din România, de la dictatură comunistă la socialism „cu față umană”, a reprezentat doar un mic, dar obligatoriu detaliu. Particularitatea cazului român a avut la temelie slaba influență sovietică asupra națiunii, imaginea remanentă de inamic a Uniunii Sovietice, dezvoltarea fără precedent a sentimentelor naționaliste și de independență în sistemul instituțional al statului, incapacitatea de reformare a sistemului imaginat și condus de Nicolae Ceaușescu. Toate aceste elemente care au împiedicat o lovitură de palat sau o „revoluție de catifea” în România, așa cum s-a petrecut în toate celelalte state din lagărul sovietic european, au avut la bază adeziunea cvasigenerală a populației României la politica internă și internațională a lui Nicolae Ceaușescu. Putem adăuga și o formă periculoasă de abandon de către națiune a statului, stat care continuase și chiar amplificase mecanismul său secular de autoritate asupra societății. În România, încă de la nașterea statului național, statul nu a fost creația naturală a societății sale, ci o structură de import occidental impusă propriei societăți, obligând-o pe aceasta la valuri succesive de reformă și la o permanentă tentativă de a construi aici o civilizație de tip occidental, în timp ce poporul nu a încetat vreodată să le ocolească.

Numai din perspectiva acestor factori – pe care îi scot aici din conștiința populară în lumina publică – se poate înțelege de ce inițiativa schimbării de regim din decembrie 1989 a aparținut Uniunii Sovietice, de ce instituțiile statului nu au fost în stare să riposteze la agresiunea neconvențională și au pierdut în luptă principalele elemente ale siguranței naționale, de ce a fost nevoie de asasinarea șefului statului, de ce nu a existat altă soluție economică decât capitalismul sălbatic și de ce poporul român, ca nucleu constitutiv al națiunii române, a intrat și a ieșit din aceste evenimente la fel de vulnerabil. Tot aici se află și secretul rezistenței la impactul adevărului. Tot aici se află și aspectul amorf, de multe ori întreținut, al societății postdecembriste.

În decembrie 1989, România pierduse întregul avantaj obținut prin politica externă activă din perioada 1968-1984. Statele care îi sprijiniseră independența ideologică de Moscova, precum și dezvoltarea economică, atât prin transferul de tehnologie, cât și prin împrumutul de 11 miliarde de dolari, au condiționat relația prin dezideologizarea statului și deschiderea comercială.

Nicolae Ceaușescu a refuzat. Acesta este un moment istoric din care putem învăța când trebuie să iei o astfel de decizie și până unde trebuie să mergi. În perioada 1987-1989, în numai trei ani, Marile Puteri au luat decizia de a izola România, iar motivația lor - care s-a aplicat apoi și în Iugoslavia, și în Afganistan, și în Irak – a fost că națiunea nu a reacționat la semnalul schimbării politice. Sub această directivă a noului curent internațional și internaționalist, care a primit denumirea nouă de globalizare, s-au dezvoltat și continuă să se dezvolte revizionismul maghiar, agresiunea împotriva naționalismului românesc, slăbirea treptată a mijloacelor de apărare a națiunii și statului, disoluția relației, și așa firave, între societate și stat. Toate aceste fenomene au fost trăite din plin în decembrie 1989 și în ultimii 20 de ani. Ele au început cu pătrunderea nestingherită pe teritoriul României, la 9 decembrie 1989, a unor forțe militare disimulate în coloane de turiști, cu prelungirea pe mai bine de doi ani a acțiunilor de influențare negativă prin intermediul unui număr de agenți – care mai târziu s-au transformat în „eroi” – și a căror activitate nu a putut fi contracarată, din cauza restricțiilor ideologice stupide și primitive, cu declarații ostile sau amenințătoare ale unor lideri mondiali la care nu au existat răspunsuri.

A urmat o diversiune la Timișoara, în 16-17 decembrie, în care structurile de informații și contraspionaj au fost complet depășite de situație, iar Armata, trimisă neconstituțional și ilegal în stradă, a reacționat brutal și aberant. În plus, forțele sovietice de intervenție neconvențională au executat foc selectiv, pentru a pune sânge între Armată și populație. Diversiunea a continuat la București, la mitingul din 21 decembrie, sabotat profesionist, la care mulțimea a reacționat ca o turmă, iar structurile de siguranță și securitate ale statului au intrat în derută. În noaptea de 21 spre 22 decembrie 1989, după ce un grup de rezistență a construit baricada în fața reprezentanților agențiilor de presă străine de la Hotelul Intercontinental, forța militară cea mai loială regimului comunist - Academia Militară, care fusese desemnată încă din 1968 să apere cu prețul vieții Comitetul Central al PCR - a deschis focul împotriva a 82 de cetățeni, omorând 38. Ofițerii care au tras la baricadă au devenit apoi comandanții și șefii de stat major ai unităților și marilor unități din următorii 20 de ani.

În condițiile pierderii totale a sprijinului popular, politic și instituțional de către Nicolae Ceaușescu, în dimineața de 22 decembrie 1989, imediat după ora 08.30, gen. Iulian Vlad, conducătorul serviciului secret al țării, materializează retragerea sprijinului acordat până la 17 decembrie lui Nicolae Ceaușescu de către structura aflată în subordine, prin dezorganizarea *de facto* a sistemului circular de apărare a sediului CC al PCR, pentru că apoi să transmită, împreună cu gen. Romeo Câmpeanu (adjunctul șefului Inspectoratului General al Miliției), un ordin de nonintervenție către toate unitățile de miliție din țară, iar la ora 11.00 să retragă din dispozitiv forțele combatante care apărau Televiziunea și Radioul. La ora 10.07, gen. Victor Atanasie Stănculescu, aflat de mai mult timp în relații cu serviciile secrete britanice și maghiare, declanșează în clădirea CC al PCR o lovitură militară prin care:

1. anulează ordinele comandantului suprem transmise forțelor militare aflate în misiune de luptă;
2. preia conducerea nemijlocită a sistemelor de comunicație dintre Comandamentul Militar Unic, aflat în clădire, și Ministerul Apărării Naționale;
3. îl evacuează pe șeful statului (ora 12.09), iar apoi, în jurul 13.30, în înțelegere cu comandanții Aviației Militare și ai Forțelor Antiaeriene (generalii Rus și Mocanu), ordonă doborârea elicopterului prezidențial.
Instalat la sediul MApN, în cabinetul ministrului, gen. Stănculescu:
1. îl deposează oficial de prerogativele puterii pe șeful statului prin Ordinul 39/22.12.1989, ora 13.30
2. ordonă tuturor forțelor militare din țară să ocupe și să ia sub control toate sediile Comitetelor Județene de Partid
3. la ora 15.00 ordonă ocuparea de către forțe ale MApN a principalelor clădiri cu caracter strategic din București.
4. ordonă reținerea sub pază a șefului statului într-o unitate militară din Târgoviște
5. îl convoacă la MApN pe fostul prim-secretar PCR Ion Iliescu (ora 13.40), pe ministrul Justiției și doi juriști - care, împreună cu două dactilografe urmau să întocmească decretele noii puteri -, pe

reprezentanții Miliției, ai Departamentului Securității Statului și pe generalii Marelui Stat Major al Armatei.

6. Începând cu ora 16.00 ia decizia de a sprijini grupul Ion Iliescu în detrimentul guvernului Ilie Verdeț, constituit deja la CC al PCR.
7. Informat de rețeaua DIA aflată conspirativ în clădirea CC al PCR asupra cooptării gen. Gușă și Vlad în guvernul Verdeț, gen. Stănculescu decide reținerea și izolarea tuturor ofițerilor CI din unitățile militare și ordonă tăierea legăturilor structurilor DSS.
8. intră în conflict cu viceamiralul Dinu, șeful DIA, care la rândul lui activează structuri conspirate pentru lupta de gherilă urbană.

Acțiunea teroristă, care a devenit vizibilă începând cu ora 18.00 din seara de 22 decembrie 1989, a fost în realitate un fenomen compozit, întins pe mai multe zile și îmbrăcând diferite aspecte:

- trageri selective la Timișoara, pentru a pune sânge între populație și Armată.
- trageri selective la București în zona baricadei.
- difuzarea de informații false despre numărul morților și răniților prin intermediul agențiilor de presă străine.
- simularea unui zgomot panicard la mitingul din 21 decembrie.
- bruieră transmisiunilor mijloacelor de luptă din spațiul Pieții Republicii.
- atacul simultan și simulat asupra clădirii CC, a Direcției IV a Securității și asupra clădirii MApN.
- organizarea confruntării între unități militare prin comunicarea separată a ordinelor de atac, una împotriva celeilalte.
- declanșarea și susținerea războiului electronic aerian.
- diversiunea mediatică și prin zvon public „securiști-teroriști”. Acest ultim aspect al acțiunii teroriste a avut scopul imediat de a marca un inamic invizibil, ubicuu și foarte periculos, pentru a fi transformat apoi în depozitarul întregii vinovății pentru regimul comunist, fapt persistent și la 20 de ani de la eveniment. O țară care își distruge propriul serviciu secret de informații devine câmpul liber al oricărei infiltrări, iar în

decembrie 1989 principala infiltrare la conducerea statului a fost cea sovietică.

În decembrie 1989 România a reintrat în sfera de influență sovietică – fapt confirmat oficial de SUA și de Franța -, ieșind din această zonă, cu greu, numai după ce Uniunea Sovietică s-a prăbușit ca putere internațională. În faptul luptei pentru restabilirea instituțiilor statului și configurarea lor într-un sistem democratic, România a glisat încet și cu ocolișuri către polul de putere occidental. În acest proces complex, politic, economic și social, poporul român a rămas la fel de vulnerabil, așezat pe instituții slabe și pe o economie fragilă, cerșind integrarea și căutând să îndeplinească oricare cerință, inclusiv pe cele cu caracter vădit antinațional. Lecția celor 20 de ani trecuți de la evenimentele din decembrie 1989 este, de fapt, lecția istorică în care românii repetă cu o incontestabilă ciclicitate aceleași erori din ultimii 150 de ani.

Alex Mihai Stoenescu

CRIZA DE REGLEMENTARE A DOMENIULUI SECURITĂȚII NAȚIONALE ȘI A ACTIVITĂȚII SERVICIILOR DE INFORMAȚII

“Administrația noastră și partidul (...) vor acționa pentru îmbunătățirea capacităților de obținere a informațiilor prin mijloace tehnice și clandestine, prin analiză convingătoare, activitate coordonată de contrainformații și o fermă acțiune politică acoperită.

... Vom acorda întregul nostru sprijin personalului devotat și priceput al serviciilor noastre de informații. Vom propune legi care să permită ofițerilor de informații și agenților acestora să opereze eficient și în siguranță...

... Vom sprijini modificarea legislației în sensul de a permite efectuarea de verificări semnificative asupra trecutului și persoanelor avute în vedere pentru numire în posturi importante pe linie de stat...

... Vom asigura guvernului nostru capacitatea de a influența evenimentele internaționale vitale pentru interesele noastre de securitate națională...

... Vom căuta contramăsuri adecvate pentru a ne asigura că abuzurile trecutului nu se vor repeta, dar vom căuta și anularea restricțiilor rău-gândite care au slăbit capacitatea serviciilor noastre de informații și au ușurat, în același timp, eforturile de culegere de date și de subversiune ale adversarilor noștri”

*Din Platforma - program a Partidului Republican al SUA
prezentată la Convenția națională din 14.07.1980*

Legiferarea domeniului securității naționale și a activității serviciilor de informații pentru securitate constituie o problemă fundamentală a statelor care, în pofida accentuării interdependențelor create de globalizare, vor continua să se identifice pe scena planetară, prin elementele definitorii afirmate pe un anumit teritoriu, în interiorul căruia și-au creat, își dezvoltă și apără patrimoniul propriu al bunăstării materiale și propășirii spirituale.

Conceptul securității naționale este determinat de principiile constituției fiecărei națiuni. Președintele României, potrivit art. 90 alin. (2) din Constituție, jură să-și propășească spiritual și material poporul, să-i respecte voința exprimată prin Constituție și să apere democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, precum și atributele existențiale ale statului: suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială ale României.

Toate problemele de drept, controversale doctrinare ori p tima ele dispute politice legate de legiferarea domeniului la care ne referim,  i care au indus blocajul reformei instituțional-juridice a sistemului securității naționale a României  i au originea ** n mizele controlului informa iei secrete furnizate de serviciile pentru securitate  i mai puțin în necesitatea găsirii solu iilor juridice adecvate.**

Dintr-un asemenea motiv, graba cea mare a fost crearea unei comunit  i a serviciilor secrete, partajarea organizării, coordonării, finan  rii  i controlului activit  ii acestora între mai multe segmente ale puterii politice, înainte de a se descifra sensurile  i semnifica iile mult mai profunde ale textelor constituționale care dau dimensiunile  i con inutul securității naționale.

 n mod paradoxal, deși România a fost printre cele dint i state, care după 1990 a început legiferarea domeniului securității, ea a rămas ulterior în urma celorlalte. După mai multe încercări e uate de continuare  i modernizare a legiferării, în prezent este exprim t  inten ia ca p n  la sfârșitul anului 2010, să fie dep  it  criza de reglementare juridică a sistemului de securitate.

La un moment dat erau depuse vreo  apte propuneri de ini iative legislative pentru legea-cadru a securității, iar partidul aflat la guvernare se autoconcura cu trei proiecte, unul al guvernului  i alte două ale facțiunilor din grupul parlamentar, constituite, una de partea comisiilor pentru controlul serviciilor, iar alta de partea comisiilor pentru apărare.

Legile adoptate în anii 1990-1992 au avut parte de un lung  i anevoios proces al dezbaterilor parlamentare, la capătul căruia proiectele erau vlăguite de vigoarea  i consisten a normativă ini iale. Mai mult, au indus pe alocuri lipsa de previzibilitate a legii, antinomia legislativă  i abordări ale amenințărilor în maniera proprie infrațiunilor contra securității statului.

Eroarea legislativă cea mai gravă, ai cărei autori pot fi ușor identifica i - după stenogramele dezbaterilor parlamentare - ca fiind spoliatori ai resurselor naturale ale României, a constat în confuzia voit  a "infrastructurii economice" cu "structurile economice"  i excluderea, în acest fel, a serviciilor de informații de la îndatorirea de a veghea la prezervarea  i apărarea patrimoniului economic na ional.

Pentru a nu rămâne pe terenul afirma iilor cu tendin  :  n proiectul de lege a siguranței naționale se prevedea apărarea infrastructurilor economice vitale, a resurselor strategice  i mediului, în vreme ce textul final al legii stipulează "structurile necesare bunei desf  ur ri a vie ii social-economice sau

apărării naționale”. Ceea ce înseamnă forma institu ional  de administrare  i gestionare, nicidecum avu ia na ional  în toate formele ei, care a fost risipit  în roza v nturilor  i ascunsă în conturile marilor infractori cu “gulere albe”, ai căror locotenen i mai populează, încă, structurile puterii.

Destructurarea aparatului represiv al regimului politic abolit s-a făcut pe seama sf r m rii unit  ii conceptului de securitate, chiar înainte de a-i fi stabilite determinările constituționale,  i prin crearea noilor structuri speciale, cu cre teri spectaculoase de personal  i resurse, în condi ii de eficacitate imperceptibilă, iar uneori dubios demonstrată.

Operatorilor noilor servicii de informații (interne  i externe)  i de securitate (a demnitarilor  i comunica iilor), precum ai celor trei structuri informative  i de contrainforma ii departamentale ale apărării, internelor  i justi iei li s-a reconferit același status de corp profesional ca  i militarilor. Fronturile războaielor nevăzute ale serviciilor secrete sunt permanente, pe c nd cele ale războaielor militare sunt  i trebuie să r m n  doar ipotetice.

Înainte de a începe proiec ia legiferării securității, legislatorul trebuie să știe că sursele de amenin ari  i insecuritate se află în  ns  i esența or nduirilor democratice  i se exprimă prin contradic iile inerente ale mecanismelor politice a căror func ionare poate deveni iminent dezechilibrată, transform ndu-se în criză de securitate. Trec nd de la aser iunea teoretică la concretizări, observăm că:

- *larga reprezentativitate*, care ține de esența democra iei, poate genera o slabă guvernabilitate, în sensul că nu se pot constitui guverne stabile cu sus inere parlamentară  i, astfel, lipsa capacității de guvernare amenin   stabilitatea politică, *put nd deschide cale liberă autoritarismului, extremismului  i regimurilor politice nedemocratice*;
- *competi ia*, ca virtute a liberalismului, este benefică în plan economic, dar în plan politic ea poate degenera în adversit  i generatoare de false amenințări, prin redu ia adversarului politic la “inamicul public numărul unu”, împotriva căruia trebuie mobilizată na iunea pentru salvagardarea democra iei, a securității  i siguranței individului. * ansele democratice ale na iunilor  n elate se reduc drastic, din moment ce manipulatorii opiniilor publice le alterează sistemul valorilor de referință*;
- *legitimitatea guvernării*, care este dată de suportul popular, se află în permanentă contradic ie cu eficacitatea economică a guvernării,

deoarece dorința de menținere a legitimității împinge adesea la politici economice bugetofage, la cheltuieli cu mult peste venituri, la împrumuturi împovărătoare și sărăcie, care *fac acceptate intervențiile unor instituții internaționale în procesul deciziilor politice interne, cu efectele de rigoare asupra suveranității și independenței naționale.*

În absența unor astfel de abordări ale conceptului de securitate, la care obligă Constituția, prin consacrarea caracterului de stat social al României, ce poate fi explicat prin “liberă inițiativă cât se poate și planificare cât este necesară”, orice demers de legiferare a domeniului securității naționale s-ar plasa în afara determinărilor sale constituționale .

O țară lipsită de prosperitatea economică individuală a cetățenilor și de bunăstarea generală a societății, rezultantă a celei dintâi, se află în insecuritate existentială. Spectrul acestei amenințări provoacă și accentuează puternice dezechilibre social-politice, demografice și o criză morală, inclusiv în planul valorilor de referință ale comunităților naționale.

Consecință a societății globalizate economic și informațional, provocările la adresa securității comunităților naționale au căpătat caracteristici transnaționale. Ele nu cunosc granițe, nu au naționalitate și nici nu selectează țintele după criterii predictibile și controlabile.

Omenirea ca “stat global” nu este nici pe departe pregătită, dar nici nu va putea vreodată să-și asume un sistem planetar de securitate. Apare, în acest fel, necesitatea reglementării securității proprii a unui stat, ca parte a unui concept al apărării la nivel planetar. Între cauzele unei astfel de abordări menționăm: criza resurselor strategice (energie, apă, alimente, mediu) și competiția lipsită de principii ori scrupule pentru a le controla; crizele excesului și deficitului de populație; migrația necontrolabilă a forței de muncă; ocultarea identității și destinațiilor masei monetare; erodarea statalității și a guvernelor naționale sub presiunile rețelelor economico-financiare transnaționale și a dictaturii organizațiilor nonguvernamentale.

Legiferarea domeniului securității trebuie să anticipeze, cel puțin, un orizont temporal strategic. Într-o asemenea perspectivă, legislatorul are nevoie de analize aprofundate despre felul în care va arăta lumea în viitor. Comunitatea Națională de Informații poate sprijini documentarea legislativului, punându-i la dispoziție estimări atât cu privire la “certitudinile relative” și impactul lor probabil, cât și asupra “incertitudinilor determinante” și eventualele lor consecințe.

Nu trebuie să încapă îndoială, lumea viitoare va fi un sistem mondial multipolar, în care centrele de putere se vor reseza, urmnd traiectul transferului fără precedent al bogiei i puterii economice dinspre Occident către Orient.

Capitalismul tradiional s-ar putea sa fie detronat de *capitalismul de stat*. Aa zisul grup *R.I.C. (Rusia, India i China)* nu urmează modelul liberal occidental al dezvoltării economice, ci o formulă etatistă, urmată i de alte puteri emergente, cum sunt Coreea de Sud, Taiwan i Singapore.

Omenirea se află, de asemenea, în fața provocării extraordinare reprezentate de *tranziia energetică fundamentală*. Doar trei ri i mai păstrează în prezent o producie stabilă de petrol: China, India i Mexic, iar rezervele de gaze energetice se află în zone de instabilitate. China, însă, va deveni cel mai mare importator energetic al lumii.

Tendențele accentuate de prea largă difuzie a autoritii i puterii către "societatea civilă" vor agrava deficitul instituțional i vor favoriza expansiunea blocurilor regionale i a rețelelor non-statale, ceea ce va afecta organizarea socială tradiional.

Aadar, problema este: "*Ce fel de securitate i în ce lume ?*"

Dincolo de blocajul politic al legiferării domeniului securitii naționale, trebuie identificate problemele existeniale ale națiunii, iar pentru aceasta este necesar ca în privina conceptului de securitate să se creeze consens asupra triadei: "*Cine suntem, ce vrem i cum ?*" n esen, răspunsul acestei triade îl găsim în Constituție.

Constituional, România nu dispune, ea nsi, de cea mai fericită bază conceptuală i nici instituional pentru a se putea adopta o legislație a securitii adecvată realitilor mediului internațional, în continuă i accentuată dinamică. Nu este aici locul pentru a intra în toate amănuntele eseniale, de care depinde nu numai soliditatea construciei legislative, ci i aceea a sistemului securitii naționale. Nu putem, însă, să nu observă anchiloza constituțională în conceptul securitii bazat pe forța militară, specific perioadei bipolarismului de putere. De aici avem, drept consecin, Consiliul Suprem de Apărare a rii, un organism cu o lege de organizare i funcionare cazonă, anterioară i contravenient formei revizuite a Constituiei din anul 2003. O altă lege, "*a planificării apărării*", confundă conceptul integrator al securitii naționale cu obiectul activitii Ministerului Apărării Naionale, iar consecinele le trecem sub tăcere, pentru a nu fi acuzai ca pledăm părtinitor.

Tentativele de depășire a crizei de reglementare în domeniul securității naționale, deși unele au fost solid documentate și pertinent raportate la doctrina și practica juridică internațională, au fost deturnate de coteriile politice, unele mizerabile și în profund dispreț al interesului public. Au fost prea mulți și deloc pricepuți acei înalți demnitari de stat și politici care – foarte interesați - doreau, cu orice preț și risc să-și asume paternitatea (ori maternitatea!) câte unui proiect de lege din această categorie.

La un moment important, sub aspectul oportunităților conferite de o majoritate parlamentară, era pregătit un pachet legislativ aproape complet în ceea ce privește necesitățile de reglementare a activității serviciilor de informații pentru securitate, elaborat sub o coordonare unitară a aceluiași inițiator: deputatul Ion Stan, președinte (2001-2004) al Comisiei comune permanente a Senatului și Camerei Deputaților pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații. Inițiativele sale priveau : (1) *protecția informațiilor clasificate*, (2) *comunitatea de informații și activitatea de realizare a securității naționale*, (3) *regimul interceptărilor de securitate și al altor operațiuni supuse autorizării judecătorești*, (4) *statutul ofițerilor de informații*, (5) *organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații*, (6) *supravegherea și controlul parlamentar asupra activității comunității de informații*. Din cele șase proiecte, doar primul a fost adoptat și promulgat, având șansa de a fi și o precondiție a invitării României să adere la N.A.T.O. Celelalte, deși au parcurs diferite faze ale procesului legislativ, chiar adoptarea de către una dintre camerele legiuitoare, au fost temporizate, blocate ori ucise politic când inițiatorul trecuse pe banca opoziției parlamentare. Este onest să spun și trebuie să se știe că inițiatorul nu a fost susținut nici măcar de guvernul partidului din care făcea parte, guvern care l-a concurat cu proiecte paralele, centrate pe o altă zonă de interese. Cum să se poată legifera domeniul securității naționale și activitatea serviciilor de informații, dacă nici în interiorul aceluiași partid nu era posibil consensul asupra triadei: *“Cine suntem ca popor? Ce vrem să fim în raport cu lumea? Cum să ne realizăm idealurile ?”* Fiindcă aceasta este esența securității naționale și nu altceva!

Într-o altă etapă, în iunie 2005, procesul legislativ a fost reluat cu cele mai laudabile declarații de intenții, sub egida unui larg comitet de inițiativă al noii, dar fragilei majorități parlamentare. Comitetul avea atașat și un reprezentativ colectiv interdepartamental, din partea a 12 instituții - guvern, ministere și servicii.

Ordinea priorităţilor fusese, însă, schimbată, pe prim plan fiind pusă *constituirea Comunităţii Naţionale de Informaţii*. O scurgere de informaţii către presă – special provocată sau nu - pusă pe seama mediului politic parlamentar a creat un foarte serios motiv de îngrijorare, personal preşedintelui Traian Băsescu, care, după admonestările de rigoare (memorabile prin vervă şi aciditate) a dispus scoaterea parlamentarilor din comitet şi mutarea grupului de experţi la Administraţia Prezidenţială, unde a fost condus, aleatoriu, de către doi consilieri prezidenţiali, secondăţi de trei consilieri de stat. Aproape concomitent a început, în paralel, trecerea în revistă şi evaluarea întregii legislaţii a domeniului securităţii, în vederea documentării şi elaborării noilor propuneri de iniţiativă legislativă. Pentru a se preveni diseminarea preocupărilor grupului de lucru şi a se evita presiunea presei într-o etapă de laborator, s-a dispus clasificarea proiectelor ca “secret de serviciu”. Decizie, pe fond, corectă.

Asupra grupului de lucru s-a repercutat “efectul foarfecă” al presiunilor politice. Trebuia ca ideile să aibă când “culoare democratică”, comandată *expressis verbis* de către un consilier de stat, când “culoare liberală”, subtil dar ferm sugerată de reprezentanţii guvenului din partidul primului ministru. Cum arătau acele culori?! Nici o parte nu era de acord cu ideile celeilalte şi nici una dintre părţi nu ceda.

Grupul experţilor s-a polarizat şi el. Reprezentanţii structurilor subordonate miniştrilor de o culoare sau alta creau impedimente, unele majore, cum ar fi pretenţia ca o structură departamentală – se înţelege care, fără a o numi - să devină, şi *de jure*, serviciu naţional de informaţii. Alte impedimente erau minore, din dorinţa de a fi “activi”. Ce se putea face în asemenea condiţii, se subînţelege. Motiv pentru care au fost desemnaţi coordonatori de proiecte departamentali dintre experţi. Comisarii politici, de rang mai mic, presaţi de “deadline” au acceptat să intre în aceste colective şi să fie de acord, dacă nu le rezistă argumentele.

Proiectele finalizate au avut însă parte de cenzura gândirii militare asupra conceptului de securitate şi al activităţii de informaţii pentru securitate naţională. *Legea informaţiilor pentru securitatea naţională*, materializare a *Doctrinei Naţionale a Informaţiilor pentru Securitate*, a fost rebotezată ca *Lege a activităţii de informaţii, contrainformaţii şi securitate*, restructurată şi adaptată titlului, “*la ordin*”, fără pic de convingere şi cu sentimentul amar al umilinţei şi prostituţiei profesionale. Ne-am opus consilierilor “civili”, iar când ei ripostau că “*generalii execută, nu comentează ordinele*”, le-am răspuns că

ceea ce nu este logic ori este o prostie nu întrunește cerințele ordinului legal, iar ceea ce este ilegal nu este ordin. Ultima “comandă”, însă, cunoscându-ni-se poziția, a fost transmisă directorilor serviciilor, special convocați de către consilieri.

Practic, din acel moment, am avut presimțirea că întreg demersul va eșua. Era peste puterile de imaginație că parlamentul va adopta și vom vedea publicată în Monitorul Oficial o lege cu denumire de instrucțiune de serviciu.

Amputări, la prima vedere minore, au fost operate de cenzorii militari și în proiectul de Statut al Ofițerilor de Informații. Ce fel de amputări? Radierea unor cuvinte a căror lipsă din textul legii nu ar mai fi interzis imperativ “*loialitatea divizată*” sau “*loialitatea multiplă*”- dacă poate exista așa ceva - a ofițerilor de informații. De asemenea, au deranjat termenii imperativi ai *obligației de abținere politică*, definirea ofițerului de informații ca “*profesionist în serviciul națiunii*”. Comentariile sunt de prisos.

Ruperea coaliției guvernamentale a pecetluit definitiv șansele ca pachetul legislativ să fie adoptat. Mai trebuie spus că, exceptând proiectele privind activitatea serviciilor de informații, celelalte nu au fost finalizate, unele fiind “sifonate” presei, pentru a fi compromise prin facerea publică a aberațiilor juridice conținute.

Guvernul PNL - UDMR a reluat procesul legislativ. De sub gândirea, condeiul și coordonarea consilierilor de stat pentru securitate ai primului ministru, cunoscuți pentru vehemența lor față de serviciile de informații, au ieșit niste texte prolixе, agramate și lipsite de previzibilitatea specifică legilor, constituindu-se, prin dispozițiile lor interpretabile, în adevărate amenințări la adresa securității naționale, a drepturilor și libertăților fundamentale. Pe cale de consecință, nimeni nu le-a mai luat în seamă. Nici chiar autorii lor, conștienți că au intrat într-un labirint din care nu mai știu cum să iasă.

La 29 iunie 2009 a fost adoptată de către Parlamentul României, *Hotărârea nr. 31 privind constituirea Comisiei comune speciale a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea pachetului de legi privind Securitatea Națională*. Un demers necesar și lăudabil, dacă avem în vedere că în componența comisiei sunt și parlamentari a căror expertiză în materie este în afară de orice îndoială, ori a căror activitate în funcții de înaltă autoritate publică ar putea constitui o garanție a excluderii abordărilor legislative de circumstanță.

General bg. (r) Aurel I. Rogojan

DESPRE FENOMENUL SECURITĂȚII CA POLIȚIE POLITICĂ ȘI CUNOAȘTEREA ISTORIEI

Se vorbește foarte mult în media din România despre regimuri dictatoriale, dosare și informatori, poliție politică, ofițeri torționari, abuzuri etc. Instituția de securitate a regimului de tip sovietic instaurat în România după al Doilea Război Mondial a fost - încă de la sfârșitul anilor 60 -, este și probabil că va mai fi condamnată, încă o bună bucată de timp, mai ales de către oamenii politici, și cu ei la unison de vocile unor formatori de opinie. Cu toate acestea, lucrări științifice despre instituția Securității apar foarte rar în literatura de specialitate din România, ceea ce înseamnă că înverșunarea discursului „anti” se bazează pe absolut orice alte considerente în afară de cele obținute prin studiul metodic, acribia, meticulozitatea și, nu în cele din urmă, echilibrul, luciditatea ori exactitatea și spiritul obiectiv al omului de știință.

Mai mult, s-a folosit și se folosește excesiv, chiar până la saturație, sintagma „securitate-poliție politică”, dar nimeni nu se încumetă - nici măcar Legea 187 din 1999 privind deconspirarea Securității, cu toate modificările ulterioare - să explice care este experiența istorică ori ce înseamnă la ora actuală poliția politică, sau de ce este necesar să fie deconspirați agenții și ofițerii poliției politice. Dar, ceea ce este și mai ciudat, absolut nimeni nu îndrăznește să se pronunțe dacă nu cumva astfel de deconspirări pot avea repercusiuni asupra credibilității actualelor instituții îndrituite prin legi organice să apere securitatea regimului democratic din România, instaurat după evenimentele din decembrie 1989. Până la această dată, despre legalitatea regimului comunist din România ar cam trebui întrebate marile cancelarii ale puterilor învingătoare în al Doilea Război mondial, și, evident, Organizația Națiunilor Unite.

Definirea poliției politice, ca instituție, este o chestiune de bun simț. Ea nu reprezintă altceva decât totalitatea structurilor instituționale, deci care funcționează pe bază de lege, pentru a preveni ori a reduce sau a ține sub control fenomenul infracțional referitor la *ordinea constituțională*. Deci, cine se angajează să acționeze pentru a schimba regimul constituțional prin alte

mijloace decât cele prevăzute chiar în Constituție intră automat în obiectivul de lucru al poliției politice. De aici rezultă că istoria este foarte generoasă, oferindu-ne suficiente exemple de regimuri politice, democratice ori totalitare/tiranice, în care a funcționat și încă mai funcționează instituții de securitate, adică poliții politice. Și insistăm asupra sintagmei securitate-poliție politică, întrucât instituția securității apără ordinea constituțională, deci regimul politic și valorile sale.

Cum arată instituția securității? Iarăși, se poate răspunde la fel de simplu, sau, ca să parafrăzăm un celebru fondator al materialismului dialectic și istoric, ea arată „după chipul și asemănarea” regimului politic care a creat-o și în slujba căruia acționează. Prin urmare, instituția de securitate nu poate fi nici mai bună, dar nici mai rea decât regimul politic care o finanțează de la buget, o împrăștează permanent cu noi legi, hotărâri, ordonanțe, strategii ori doctrine de securitate, doar-doar o corespunde până la perfecțiune „înalțelor exigențe”, perspectivelor de integrare etc., etc. În urma unor astfel de eforturi guvernamentale, o instituție de securitate prezentă ar trebui să fie întotdeauna mai bună decât un model istoric depășit de scurgerea implacabilă a timpului. Logica simplă iar ne sare în ajutor. Cunoști din istorie unde s-au făcut greșeli și abuzuri, le înlături și astfel pregătești instituția pentru a face față noilor provocări, eventual ale lumii globalizate unipolar sau multipolar, după preferință.

După cum se poate constata, e foarte ușor să pui pe picioare o instituție de securitate care să fie mai bună, în sensul de performanță profesională, față de aceea care a existat într-un ev revolut. Condiția fundamentală e să o cunoști pe cea veche, cu lux de amănunte, pentru a nu-i mai repeta greșelile. Cunoașterea istoriei devine astfel fundamentală, iar cine tratează cu superficialitate această problemă va avea parte de o instituție de securitate superficială. În limbajul de specialitate înseamnă că avem de-a face cu o pseudoinstituție de securitate, care mai degrabă „mimează încadrarea în epocă”, adică este băgată în seamă (a se înțelege „i se ordonă”) fără să fie întrebată și/sau consultată dacă poate executa ordinele în deplină legalitate.

A desemna șefii acestor instituții în exclusivitate pe criterii politice, mai nou după un algoritm politic, este cea mai bună dovadă că ne aflăm în fața unei

poliții politice, care în regimurile democratice, spre deosebire de cele totalitare, își schimbă culoarea politică în funcție de ceea ce voința națională s-a exprimat prin vot. Regula se aplică și în cazurile de circumstanță, adică atunci când voința națională a fost reprezentată doar de 50% din electorat (alegătorii cu drept de vot, prezenți la urne). Ce se mai poate înțelege din acest exemplu, luat desigur tot din istorie, chiar la întâmplare, și de aiurea ? Cred că este vorba de o certitudine, și anume că nu întotdeauna, chipul și asemănarea instituției de securitate reprezintă voința majorității. Este suficientă doar o parte pentru a impune o anumită culoare politică instituției de securitate, iar cealaltă parte care nu s-a exprimat prin vot, va trebui s-o suporte, ca poliție politică, cel puțin până la viitoarele alegeri. Iată și o deosebire fundamentală între securitatea unui regim democratic față de securitatea unui regim totalitar. În acest din urmă caz, chipul instituției se schimbă o dată cu cel al secretarului general al partidului (șeful cel mare), ca să ne referim la același exemplu, luat din istorie la întâmplare și tot de aiurea.

Cum poate fi evitată confundarea securității cu poliția politică într-un stat democratic? Iarăși, istoria ne sare în ajutor. De exemplu, la englezi - de data aceasta nu mai luăm la întâmplare, ci respectăm faptul că modelul britanic a fost copiat de mulți, chiar și de români în perioada interbelică – alegerea șefului unei structuri de securitate (internă sau externă) se face în exclusivitate pe criterii strict profesionale și în urma unui concurs. În mod evident, concursul aduce față în față cel puțin cinci-șase profesioniști ai instituției cu cele mai bune performanțe în ultimii ani, specializați în problemele prioritare de securitate și având cele mai bune proiecte de management instituțional. Comisia formată din cei mai reputați specialiști propuși de puterile statului (legislativă, executivă și judecătorească) se pronunță asupra celui mai potrivit. Prin urmare, o instituție de securitate condusă de un astfel de director (manager) nu poate face decât o singură politică, și anume, aceea a interesului național, indiferent de cine se află temporar la guvernare. Iar când se schimbă guvernarea, în nici un caz un astfel de manager nu va regreta că nu și-a dat demisia mai din timp, pentru a evita compromisurile politice. Iar dacă nici modelul britanic nu e de luat în serios, atunci nimic credibil nu mai e pe lumea aceasta, sau ca să revenim la problema noastră, orice efort de normalizare în

domeniul securității va fi sortit eșecului. Prin normalizare se înțelege în mod evident (dăm alte câteva exemple luate de aiurea): prevenirea jocului cu gripa aviară, crușarea opiniei publice de a i se prezenta dezechilibrat mintal ca temuți teroriști, ori evitarea penibilității discursului despre constituționalitatea scăpării printre degete a adevăraților teroriști.

Dacă la toate acestea mai adăugăm lipsa unei legi a securității naționale - promisă de mai bine de un deceniu ca prioritate a guvernelor democratice, dar încă nefinalizată - avem un tablou mai bine conturat a ceea ce se întâmplă în realitate cu securitatea națională: un joc politic benefic doar pentru a aduna voturi în campaniile electorale, preocupările reale de a proteja națiunea fiind lăsate în planul secund în perioada dintre legislaturi. Să fie aceasta o consecință a corupției la nivel înalt, de care vorbea președinte SUA, George W. Bush în toamna lui 2003 când a vizitat Bucureștiul? Să fim sinceri și să recunoaștem că nerezolvarea problemei corupției, o gravă problemă de securitate, riscă să ducă statul spre o formă monstruoasă, statul de tip mafiot.

Evident că nimănui nu-i convine să vorbească de statul de tip mafiot, ci doar, în cele mai negre viziuni, despre, să-i zicem, „îresponsabilitatea gulerelor albe murdare”. Atenție că, într-o astfel de formă statală, nimănui, din conducerea politică, nu-i convine să aibă o legislație modernă, instituții flexibile și buni profesioniști în domeniul securității. Prin urmare, se vorbește despre poliția politică a unui regim totalitar defunct pentru a compromite noțiunea și ideea, dar mai ales pentru a le face să nu mai funcționeze nici în regimul democratic, acolo unde ar fi utile pentru a preveni infiltrările mafioate. Desigur că nimănui, dintre conaționalii de bună credință nu-i face plăcere o astfel de concluzie, dar să fie limpede că, până la promulgarea și intrarea în vigoare a pachetului de legi organice privind securitatea națională, aceasta va fi greu de schimbat. Lipsa unei legi în domeniul securității naționale reprezintă o vulnerabilitate care, dacă persistă în timp, se poate transforma într-un principal risc de securitate.

Cine are interesul de a deconspira agenții serviciilor de securitate? În cazul britanicilor, dar și al multor alora din lumea bună a serviciilor secrete de securitate, problema deconspirării nu se pune, pentru că există legi care interzic discursul public despre astfel de instituții. Doar ofițerii și agenții de informații

ale țărilor adverse par să fie dominați de un astfel de interes, dar o fac cu profesionalism, întrucât intră imediat în vizorul contraspionajului, adică al acelor structuri de securitate care monitorizează prin informatori tot ceea ce este străin pe teritoriul național, inclusiv pe studenții veniți pentru o anumită perioadă. În alte țări, în special acolo unde regimurile democratice încă nu și-au susținut examenul de maturitate, există evident un interes deosebit în deconspirarea agenților și ofițerilor de securitate-poliție politică, pentru că fiecare echipă aflată la guvernare dorește să știe ceea ce adversarii politici au aflat despre tainele guvernării, sau, mai direct spus, până unde se poate face compromisul, până unde se poate folosi șantajul politic, etc. Iar dacă în țările respective corupția face ravagii, aspect recunoscut dar încă nepedepsit în cadrul legii ci doar promis de către autorități, indiferent de culoarea politică, înțelegem foarte bine că deconspirarea poliției politice devine o chestiune de morală. Și devine din ce în ce mai moralizatoare, cu cât se adună indicii că mulți agenți dar și ofițeri de securitate-poliție politică au supraviețuit vechiului regim, eventual communist. Desigur că nu este nici o nenorocire că au supraviețuit, poate unii pe criterii strict profesionale (bravo lor, pentru flexibilitate și efortul de adaptare), numai că doar apartenența la vechea instituție naște imediat suspiciuni că ar putea fi ușor șantajabili. Cu alte cuvinte, se pleacă de la premisa că dacă ai fost securist în vechiul regim totalitar/tiranic și ai supraviețuit sistemului de securitate al noului regim democratic înseamnă că automat ai executat ordine de interes politic, deci ai servit puterea. Sau după o expresie mai vulgară, și doamne ferește să fie adevărată, vechii securiști au tăinuit intimități nemărturisibile împreună cu noii oameni politici emanați de regimul democratic sau „au ținut de șase” noilor politicieni/demnitari atunci când aceștia din urmă și-au băgat degetele, nepermis de mult, în borcanul cu miere. Indiferent de expresia folosită, fenomenul securității ca poliție politică a supraviețuit regimului totalitar. Deconspirările de agenți și ofițeri, desfășurate în mai multe reprize (a se citi dosariade ca să rimeze cu daciade ori dinamoviade) au o singură rațiune: de a demonstra că „noua” clasă politică și-a făcut ucenicia cu simț de răspundere la umbra vechii clase politice. Iar dacă este să privim strict esența problemei, nu greșim prea mult dacă spunem că poate fi vorba chiar de o continuitate, în

sensul că se folosește “securitatea ca poliție politică”, nu pentru jocul politic democratic ci, dimpotrivă, pentru linșajul politic, așa după cum s-a deprins de la corifeii vechii rânduiiri.

În sfârșit, o interogație pe care doar o formulăm, lăsându-le cititorilor plăcerea de a răspunde singuri. După acest spectacol deplorabil al deconspirărilor, al dosariadelor, al linșajului politic, un cetățean onest își mai poate oferi serviciile în cazul în care primește solicitări din partea actualelor instituții de securitate? Asta ca să subliniem tranșant lașitatea celor care evită să se pronunțe asupra imaginii reale a instituțiilor de securitate. Desigur că pentru binele și prosperitatea națională (să nu uităm că prosperitatea, alături de legalitate și identitate națională, ne dă definiția securității) nu se poate recomanda „bunilor români” satisfacerea unor astfel de plăceri. Dar rămânem convinși că națiunea română, și azi ca și în trecut, este formată în marea ei majoritate din oameni onești, care doresc să se implice pentru binele comunității, însă se tem să nu cadă pradă spectacolului politic dezagreabil pe care doar marele I.L.Caragiale a avut curajul să-l eternizeze cu umor și ironie, în urmă cu mai bine de un secol.

Dacă Securitatea unui regim tiranic, ca poliție politică, a fost singura instituție capabilă să-i împartă pe cetățenii statului național în buni și răi, iar după două decenii de la dispariția regimului se pretinde că instituția cu pricina continuă să-și exercite această capacitate, de a face bine și rău propriilor cetățeni, înseamnă că nu s-a învățat nimic din istorie pentru simplul motiv că ea, istoria, nu se cunoaște. Și nu se cunoaște pentru că în loc de studii științifice se preferă rapoarte finale cu viziuni politice dictate. Se încearcă astfel o îndoctrinare de masă cu noile ideologii manipulatorii. Se uită prea ușor că, în decembrie 1989, oamenii au ieșit pe străzi sătui de îndoctrinare, de mizerie, de promisiuni neonorate, de politici economico-sociale falimentare.

Cristian Troncotă

A P E L

În cel de-al douăzecilea an de la evenimentele din decembrie 1989, ar fi drept și necesar ca adevărul să-și recâștige valoarea de cauză publică, prin renunțarea la mecanismele vendetei, de culpabilizare și discriminare a unei categorii profesionale care, prin serviciile secrete de informații, a apărut legitim siguranța națională a României.

Prin violența verdictelor manipulatorii din decembrie 1989, inventate și orchestrate de elementele din interior ale unor servicii de informați străine („securiștii-teroriști”, „moarte securiștilor” etc.) a fost realizată identificarea unui „țap ispășitor”, a unui „inamic public prestabilit”. După cum se știe, au urmat imediat asasinatelor concepute și realizate cu sânge rece (Otopeni, București, Sibiu, Harghita, Brașov etc.), provocări menite să suscite o ripostă a „inamicului” care să devină pretext al unui sângeros război civil.

Dacă „inamicul” nu a reacționat, rămâne ca istoricii să stabilească și să publice adevărul cu privire la combatanți: cine cu cine s-a luptat, dacă a fost oportună deschiderea frontierelor când era evidentă amenințarea destrucției teritoriale, dacă distribuirea anarhică de arme a fost justificată, dacă vărsarea de sânge de după data de 22 decembrie ora 18.00 a avut o cauză de interes național, din moment ce cuplul fost conducător fusese deja reținut. S-ar realiza dezvăluirea către public a unor date esențiale pentru cunoașterea adevărului, nedistorsionat, fără mistere.

Agenții străinătății au dat lovitura de grație prin distrugerea serviciilor de informații (crimă care ar trebui să fie imprescriptibilă), programată pentru declanșarea neîngrădită a jafului, a prăbușirilor. În contrast cu România, atât Rusia cât și Ungaria, trecute prin aceleași verdicte istorice, dar fără violență ca la noi, credincioase interesului național, și-au consolidat structurile informative, dându-le competențe semnificative.

Au urmat arestări, condamnări totalizând sute de ani, fără bază juridică. Se stăruie, în continuare, în incitarea morbidă, prin etichetarea globală a foștilor ofițeri de informații drept „odioși”, „torționari” etc, iar a rețelei de colaboratori drept „delatori”, „turnători”, „trădători” etc.

Pentru o percepție corectă a conceptului de apărare prin serviciile de informații, se impun câteva precizări:

- Securitatea României - înființată la 30 august 1948, prin înlocuirea denumirii de „Serviciul Secret de Informații” – avea, în virtutea legilor de atunci, atribuții pentru apărarea valorilor de suveranitate, independență și integritate teritorială, cu competență materială pe categoriile de persoane aparținând serviciilor de spionaj străine, organizațiilor teroriste, cele care afectau în alte forme siguranța națională.
- Pentru realizarea prerogativelor de apărare, Securitatea folosea, legal, aceleași metode și practici general valabile în regimurile democratice sau totalitare: rețea informativă, tehnici de urmărire și interceptare, investigații, filaj etc. În toate țările lumii (nu numai în România de atunci) spionajul, terorismul, încălcarea Constituției sunt fapte supuse supravegherii, urmăririi, contracarării.
- Securitatea României, ca organism informativ, nu era nici abilitată, nici pregătită și nici dotată pentru acțiuni în stradă împotriva mulțimilor.
- Codul de conduită pentru persoanele responsabile de aplicarea legii, adoptat de ONU în decembrie 1979 stabilește că „statele au o pluralitate de valori ce necesită a fi apărute”, scop în care asigură „SECURITATEA NAȚIONALĂ, STABILITATEA POLITICĂ, ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ, ECHILIBRUL GENERAL”. Astfel, orice act, raport, ordonanță de condamnare (culpabilizare) a serviciilor de informații rămâne fără obiect.
- România nu a fost acuzată de către ONU ori de marile democrații cu care întreținea relații de colaborare. Acestea cunoșteau că țara are un serviciu de securitate, în mod interesat etichetat acum ca „odios” prin lapsus istoric privind rigorile impuse de ocupantul de atunci, de războiul rece, de contextul în care avea datoria să apere țara. Cu un minim de efort, învingându-și intoleranța, acuzatorii, adversari programați ori întâmplători ai serviciilor de informații românești ar putea admite necesitatea și utilitatea acestora pentru apărarea națională în toate regimurile, cum, nu întâmplător, a decis ONU.
- Cercetările la nivel statal desfășurate de Comisia Parlamentară „Decembrie 1989”, de Procuratura Generală, dar și cele sintetizate în lucrarea dr. Alex Stoenescu „Istoria loviturilor de stat în România – Revoluția din 1989, o tragedie românească” – volumul IV, 2005, certifică neparticiparea Securității la represiune, consemnând: „campania de identificare a Securității ca teroristă a fost lansată și susținută de puterea nou instalată

(pag. 49), că nu a participat la represiune (pag. 20)  că atitudinea sa a fost de retragere a sprijinului comandantului suprem  implicit, de sprijinire a Revoluiei (pag. 407).

- Aceste adevăruri nu au diminuat sindromul anti-Securitate  anti-reea, prin instituția CNSAS fiind instituită statal culpabilizarea  discriminarea amplă. CNSAS a funcionat timp de nouă ani  baza unei legi (nr. 187/1999) care, prin Decizia nr. 51/31.01.2008 a Curții Constituționale, a fost abolită ca fiind neconstituțională pe motiv că **„instituia premisele unei răspunderi morale  juridice colective, fără existena unei fapte infamante  fără vinovie, încălcând astfel prevederile art. 1  3 ale Constituiei  principiul prezumției de onestitate”**.
- Imediat după aceea culpabilizarea este repusă  funciune, prin OUG nr. 24/2008, care direcioneaz, neconstituțional, retroactiv vinovia, menionnd că „n perioada comunistă (!?) cuprinsă între 6 martie 1945  22 decembrie 1989, PCR a exercitat, în special prin intermediul Securității, o permanentă teroare împotriva cetezienilor rii, drepturilor  libertăților lor fundamentale”.
- n motivația de neconstituionalitate a legii menționate  a unei OUG din 2006 se precizează că „scopul enunat (ca i cel actual) **nu poate fi realizat decât printr-o reglementare care să se conformeze normelor prevăzute în Constituție  principiile statului de drept**”.
- Atât înainte de 1989 ct i după, legea supremă prevede dreptul  obligația de onoare a cetezienilor de a-i apăra ara, astfel că ostracizarea ofițerilor de informații  a reelei informative trebuie raportată la aceas cerință, ei având legitimitate  în virtutea prezumției de onestitate. Faptul în sine de a fi avut calitatea de ofier de informații ori colaborator în angrenajul constituional de apărare a rii nu se poate constitui în vină – aa cum se consideră de către CNSAS – decât dacă individual, o persoană cu aceas calitate a svrit abuzuri ori ilegaliti incriminate de legile în vigoare la momentul respectiv, confirmate printr-o hotărâre judectoareasc irevocabilă.
- Sintagma din OUG „cetezinii rii” s-ar putea datora unui derapaj emoional, atta timp ct Securitatea avea în competen categoriile mai sus nominalizate, aflate i în prezent în preocupare. Logica apocaliptică a sintagmei ar putea provoca o dilemă cetezeanului în a decide de la care din categoriile nominalizate din preocupare informativă să se revendice, iar

interlopilor din preocuparea fostei miliții, grănicerilor, penitenciarelor, și ei cetățeni ai țării, ar putea avea revendicări privind încălcări ale drepturilor și libertăților lor.

- Prin accesul la propriul dosar, s-a ajuns la identificarea ofițerilor și a colaboratorilor, urmată de reclamații (stimulate ?!) privind încălcarea unor drepturi în urmă cu mulți ani.
- Cadrele de informații îndeplineau de drept un serviciu legalmente datorat țării, astfel că raportul de cauzalitate faptă-efect exclude vinovăția.
- Urmărirea avea caracter strict secret și, prin aceasta, celui vizat nu putea să-i fie obstrucționată exercitarea drepturilor. Dimpotrivă, interesul era ca respectiva persoană să-și manifeste fără opreliști poziția, intențiile, acțiunile, pentru a se putea evalua impactul lor în siguranța națională.
- În arhive sunt stocate cazuri de supraveghere în evidență generală, de verificare și urmărire informativă. În cazurile în care se confirma riscul aducerii de prejudicii siguranței naționale, se proceda la probațiune și măsuri fie de prevenire, fie penale. Sunt și cantități importante de date de primă sesizare neconfirmate, fără valoare operativă sau neexploatate, care pot face acum obiectul unor speculații interesate.
- În ce privește caracterul represiv, cazurile instrumentate penal se înscriau în prevederile unor legi ale statului. Legalitatea instrumentării era supravegheată și avizată de către Procuratura Militară, finalitatea fiind dată de către instanțele legale. Aceste filtre făceau imposibil abuzul de lege de către Securitate.
- Definiția săracă atribuită calității de colaborator („de a denunța activități sau atitudini potrivnice regimului”, cu agravanta de „totalitar comunist”) este dată pentru a exclude dubiul despre tenta politică a vendetei. Se reduce totul la latura politică, fiind ignorați colaboratorii angajați în problemele de fond citate, ale apărării naționale.
- Serviciile secrete de informații au datoria să culeagă, inclusiv prin colaboratori, și să semnaleze conducerii statului informații privind disfuncții majore, încălcări ale reglementărilor legale, contradicții în societate, neglijențe și altele cauzatoare de perturbații socio-economice grave, de pagube importante, pentru decizii preventive și corective.
- „Istoria loviturilor de stat” reține că „informațiile prezentate de către Securitate conducerii statului aveau „caracter preventiv și patriotic” (pag.61) și că „Securitatea apăra țara împotriva acțiunilor de spionaj,

distrugând rețele ale KGB și CIA”. În Occident, serviciile de informații sunt considerate „inimi care nu trebuie niciodată să înceteze să bată”.

Actualele reglementări privind CNSAS se situează deasupra suveranității Constituției, încălcând decizia Curții Constituționale:

- Administrează probe și dă verdicte asupra calității de ofițer ori colaborator în lipsa persoanei incriminate, încălcând dreptul la apărare, și menține confuzia între funcția de anchetă și cea de judecată;
- jurisdicția este una extraordinară, iar natura juridică a organelor care o exercită este cea a instanțelor extraordinare – neconstituționale;
- Curtea de Apel București are competența să judece dosare instrumentate de CNSAS, pe calea acțiunii în constatare. Se dă astfel certificare juridică unui act de răzbunare politică;
- toți cei culpabilizați de pe cuprinsul țării vor urma calea judecății la Curtea de Apel București, cu tot caruselul de hărțuiri și șocuri psihice, distrugătoare moral și fizic.

Unul dintre membrii CNSAS indica, la un post TV, noua tactică și strategie urmată (evident cosmetizată față de cele din 1989): „să-i ținem sub presiune permanentă pe foștii securiști pentru a ceda nervos” (războiul psihologic ca armă letală ?!), la care se adaugă blasfemia bisericii prin remarcă despre prăjirea berbecuților. Există vreo similitudine între faptul că Göering hotăra, într-o vreme cumplită pentru Europa, cine era și cine nu era evreu și împrejurarea că acum CNSAS, într-o Românie europeană, hotărăște cine a fost și cine nu ofițer ori colaborator ?

Aplicarea ordonanței de către bugetivul CNSAS, prin amplitudinea dată, comportă costuri uriașe, materiale și morale, cu atât mai apăsătoare pe fond de criză.

În revista „Flacăra” (17-23.10.2008), Adrian Severin preciza cu autoritate, la obiect: „deconspirarea securiștilor și colaboratorilor este doar o perdeă de fum, de șantaj, însă mai grav este faptul că **sunt destructurate și vulnerabilizate instituțiile de securitate ale statului**. Cauzele și efectele se cer evaluate cu mult discernământ”.

Ziarul „Curentul” din 11 și 12 noiembrie 2008 publica articolul „Tentaculele Ungariei în CNSAS”, în care se ridică probleme de afectare a suveranității care, de asemenea, se cer operativ și pe fond eliminate. Nu afirmăm, dar întrebăm: ar profita Ungariei, dar și secesioniștilor locali,

amplificarea prin CNSAS a războiului româno-român dezbinator, pentru scopurile destructurării teritoriale?

* * *

Întotdeauna, siguranța națională a deținut și deține prim-planul apărării.

- Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților individuale, aprobată prin Legea nr. 79/1995, menținând prioritatea apărării securității naționale, reglementează, în art. 8 și 10, condițiile în care unele drepturi și libertăți pot fi restrânse, prevederea fiind înscrisă și în art. 53 pct.1 din Constituție, art 7 din lege, adiacent și pentru faptele imputate foștilor ofițeri de informații, prevede că „nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune ori o omisiune care în momentul săvârșirii nu constituia infracțiune în dreptul național sau internațional”.
- Protocolul nr. 12 Roma (04.11.2000) prevede interdicția generală a discriminării: „nimeni nu poate fi discriminat de o autoritate publică, cu nici o motivație”.
- Constituția României, art. 16 alin. 1 prevede că „cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”, art. 30 pct.7 interzice „incitarea la discriminare”, art 1. Pct. 3 stabilește că „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor sunt garantate”.

Argumentele prezentate, judecate rațional, imparțial, fără ură și fără patimă, sunt îndestulătoare pentru a releva realitatea că învinuirile și verdictele date de către CNSAS, faptic și juridic, sunt neavenite, anacronice. Este momentul ca forța dreptului să prevaleze asupra dreptului forței.

Vrem, nu vrem, cortegiul culpabilizării și discriminării se constituie într-un viciu morbid al democrației, într-un acid care erodează pilonii statului de drept.

În baza responsabilității, a datoriei sacre de a respecta supremația Constituției (art.1 pct.5), ca și normele internaționale, instituțiile statului cărora ne adresăm au motivația, capacitatea și puterea de a decide și neutraliza zăngănitul culpabilizării și discriminării care perturbă grav principiile democrației și statului de drept. Mai trebuie doar voința care, pusă în acțiune, ar consolida onestitatea și solidaritatea cetățenilor țării.

ACMRR- SRI

DEMONIZAREA SECURITĂȚII

Oricine aruncă o privire asupra trecerii noastre prin istorie, asupra formării și transformării ființei umane, nu poate să nu observe cum, în decursul vremii, personalitățile au devenit tot mai mult preocupate de imaginea pe care o prezintă contemporanilor și urmașilor lor. S-a urmat un drum lung, început prin manifestări simple, de reglare a comportamentului individual în funcție de regulile sociale convenite și a căror încălcare era sancționată, s-a urmat un drum care a început ca o potecă subțire și nesigură, pentru a deveni o cale largă și dreaptă, un drum pe care personalitățile îl parcurg astăzi în compania unor consilieri de imagine super-specializați și beneficiind de regulile unei științe – la fel de riguroase ca oricare alta – imagologia.

Proiectarea în societate a imaginii despre sine reprezintă rezultanta a multiple acțiuni și influențe și ea a avut de-a lungul vremii o evoluție deloc lineară, cu suișuri și coborâșuri, în care percepția colectivă a suferit – nu o singură dată – modificări aparent inexplicabile. Dintre numeroasele forme folosite pentru crearea unei imagini proprii pozitive, vom face referire în cele ce urmează la una singură: **demonizarea adversarului**.

Nu doar în confruntarea perpetuă vizând ascensiunea socială, ci și în formele violente de conflict – războaie, revoluții – se împletesc constant două elemente aflate în permanentă intercondiționare:

Pe o față a medaliei se situează acțiunile vizând clădirea imaginii despre sine: aceasta este prezentată ca fiind „pe placul zeilor atotputernici (a mai marilor zilei)” și binecuvântată de aceștia, ca fiind conformă cu tradițiile comunității și în folosul ei, ca fiind conformă unor precepte religioase sau politice, a căror respectare asigură accesul – după moarte sau în prezent– într-o lume selectă, dreaptă, corectă, superioară, lipsită de griji.

Desigur, ține de cunoștințe istorice elementare faptul că impunerea unei anumite credințe religioase, considerată drept unica „dreaptă”, a unui anumit crez politic, considerat ca unicul „just”, a unei anumite forme de civilizație,

considerată ca „superioară” a determinat suferințe nedemne de ființa umană. Trecerea lor – sau măcar a unora dintre ele – prin fața ochilor minții face ca exclamația gorkiană „Omul! Ce minunat sună acest cuvânt!” să fie o vorbă goală, fără acoperire în lumea reală.

Asemenea fapte nedemne nu ar fi fost însă posibile, dacă nu ar fi existat și cealaltă față a medaliei, celălalt element al bipolarismului: demonizarea adversarului.

Atunci când oponentului, adversarului, inamicului i se atribuie păcate, culpe, erori, trăsături negative care îl exclud din lumea noastră și a celor asemenea nouă, atunci eliminarea sa, inclusiv eliminarea fizică, devine o acțiune percepută nu doar ca acceptabilă, ci chiar ca fiind de dorit pentru a asigura binele propriului „self”.

Mobilizarea maselor în vederea unui război, a unei revoluții, a unei schimbări de lider presupune o acțiune psihologică pregătitoare, desfășurată pe parcursul unei perioade de timp mai mult sau mai puțin îndelungate. Așa după cum o dovedește istoria, această pregătire psihologică a cuprins aproape întotdeauna și o campanie de denigrare, de demonizare a adversarului, a celui sau a celor care trebuia să fie înlăurați. Că asemenea campanii au de obicei un succes facil este un lucru cât se poate de firesc: publicul asimilează mai ușor o informație cu conținut negativ, să zicem referitoare la o culpă – presupusă sau reală –, dar este mai puțin penetrabil la o informație cu conținut predominant pozitiv, chiar dacă aceasta din urmă este integral adevărată.

Spre exemplu, în legătură cu Maria Antoaneta, soția lui Ludovic al XVI-lea, au fost răspândite cele mai fanteziste și mai mârșave zvonuri, condamnarea ei la ghilotină fiind consecința (dorită) a acestora și nicidecum a culpei (reale) de trădare a Franței revoluționare.

Pentru soldații britanici din Primul Război Mondial, germanii erau prezentați ca fiind un fel de șobolani periculoși care trebuia să fie exterminați. Consecința unei atari demonizări? Un comandant britanic de batalion afirma cu mândrie că, de-a lungul conflictului, soldații săi nu au știut ce înseamnă prizonier de război german, toți nemții care au vrut să se predea fiind executați.

Exacerbarea urii religioase, de clasă, etnice, naționale poate induce comportamente dezumanizante. Consecințele unei atari exacerbări? Persoana care nutrește o altă credință religioasă sau politică, aceea care aparține unei alte etnii, unui alt popor este considerată ca nemaiavând calitatea de om, și astfel orice acțiune asupra sa, inclusiv exterminarea fizică, devine îndreptățită, reprezintă o purificare, o curățire a mediului social. Când în acea zi geroasă a lui ianuarie 1649, regele Carol Stuart a fost decapitat, femeile Londrei se înghesuiau să-și înmoaie năframele în sângele țâșnind în jurul butucului, convinse că acela o să le poarte noroc, pentru că fusese ucis un necredincios.

Este prea lung șirul de nenorociri revărsate asupra lumii – întotdeauna după o campanie de demonizare a viitoarei victime – pentru a readuce în memorie fapte reale, dar atât de groaznice încât ele neagă tocmai ceea ce numim „umanitatea” noastră. Nu le amintim, pentru că fiecare în parte este cutremurător, este tragic prin sine însuși, iar o selecție din șirul de grozăvii este improprie.

Considerăm interesant să urmărim **o fațetă din mecanismul demonizării așa cum a fost el declanșat în legătură cu evenimentele petrecute în România în decembrie 1989**. Aceste considerații sumare sunt

prilejuite de apariția unei cărți impresionante prin vastitatea documentației și profunzimea analizei științifice: **„România postcomunistă: 1989-1991”** de **Alex Mihai Stoenescu**. Pe parcursul celor peste 600 de pagini, reputatul istoric argumentează că în decembrie 1989 în România a avut loc o acțiune militară neconvențională sovietică vizând răsturnarea regimului, acțiune finalizată printr-o lovitură militară de stat. Liderii principalelor țări occidentale (SUA, Franța, RFG) au fost la curent cu această acțiune, au aprobat-o și au sprijinit-o. În contextul propagandei negative desfășurate în vederea acestei acțiuni, o atenție aparte a fost acordată Securității.

Demonizarea Securității – o acțiune care mai reverberează încă și acum – a atins punctul maxim prin diversiunea „teroriștilor”, o diversiune menită să înfricoșeze populația, să o determine să caute protecția liderilor momentului, justificându-le astfel acestora pozițiile obținute.

Numeroși sunt factorii care au făcut posibilă acțiunea de demonizare a Securității și i-au asigurat succesul.

Dintre aceștia trebuie relevată, în primul rând, **secretomania** dezvoltată și întreținută în legătură cu activitățile Securității – o instituție similară, în privința sarcinilor sale generale, instituțiilor corespunzătoare din Occident: FBI și CIA în SUA, DST și DGSE în Franța, MI6 și MI5 în Marea Britanie, BfV și BND în RFG etc.

Este bine cunoscut faptul că omul are tendința de a se teme de ceea ce nu cunoaște, de ceea ce îi este străin. Conducătorii României comuniste nu au făcut excepție de la regula conform căreia în țările cu regim autoritar liderii politici folosesc organele de forță ale statului pentru intimidarea populației, pentru descurajarea oricăror încercări de subminare a puterii lor.

Mitul „atotputernicei Securități” a fost cultivat în România și ca o supapă de eliberare a eventualelor energii negative acumulate în rândul populației. Așa după cum a dovedit viața, Securitatea a devenit țap ispășitor pentru culpe cu care nu avusese nici o legătură, cea mai grosolană acuză fiind, așa după cum am arătat, aceea de terorism, adusă în decembrie 1989. **Securitatea, arată Alex Mihai Stoenescu în cartea sa, a devenit astfel un „vinovat general, care prelua toată vinovăția sistemului și scutea națiunea de orice responsabilitate”. Prin aceasta au rămas la adăpost activiștii de partid, organele legiuitoare, Procuratura, Justiția, Armata; tuturor, teoria vinovatului unic le era convenabilă și de aceea au susținut-o.**

Cercetarea științifică scoate la iveală faptul că Securitatea română, pe care profesorul Cristian Troncotă o denumea „un uriaș cu picioare de lut”, nu era câtuși de puțin un uriaș. Dimpotrivă. În comparație cu alte țări, efectivele sale erau mai puțin numeroase prin raportare la totalul populației. Dar și în cifre absolute ele erau inferioare efectivelor pe care le aveau instituții similare

din țări cu o populație de câteva ori mai mică decât România, așa cum ar fi, spre exemplu, Bulgaria sau Ungaria.

Este o vină indiscutabilă a liderilor de atunci ai instituției că nu au căutat să înlăture, cu tact, mitul atotputerniciei acesteia, ci dimpotrivă, au preferat să se împăuneze în reflectarea acestui mit asupra propriei lor persoane.

Un alt factor care explică virulența demonizării îl reprezintă **curentul naționalist** – în sensul pozitiv al termenului – existent în această instituție. Nu o singură dată activitățile vizând apărarea ființei naționale se desfășurau împotriva acțiunilor desfășurate de organele sovietice sau maghiare. Perfect explicabil, așadar, de ce organele din aceste două țări au fost bine motivate pentru a acționa în forță în România anului 1989 și pentru a contribui la întreținerea unei campanii anti-Securitate vreme de aproape 20 de ani. Au fost multe polițe de plătit.

La fel de motivate au fost atât elementele pegrei sociale, oricând dispusă la furt, la jaf, cât și ale celor care întrezăreau în apele tulburi ale destrămării unui sistem perspectiva propriei îmbogățiri. Atât unora, cât și celorlalți existența unor organe puternice ale Statului – Securitate, Miliție, Grăniceri, Vamă – echivala cu restrângerea posibilităților lor de îmbogățire rapidă și alături de lege.

Demonizarea Securității a fost și este sistematic întreținută și de cei care, în pregătirea și desfășurarea evenimentelor din decembrie 1989, au încălcat legea, au comis crime. Generalul Iulian Vlad, au relevat analiștii, și-a semnat practic ordinul de arestare în momentul în care s-a declarat în stare să declanșeze acțiunea de identificare a „teroriștilor”.

Atunci când vrem să pătrundem dincolo de perdeaua de fum menită să ascundă acțiunile celor care au mereu ceva de ascuns, atunci când vrem să descoperim resorturile unor acțiuni care cu cât sunt mai murdare, cu atât sunt mai cu sârg înfășurate în albul nevinovăției, să ne întoarcem la înțelepciunea anticilor și să ne întrebăm: „Cui prodest?”

Mai mult decât atât, atunci când dispunem de avantajul de a putea privi înapoi peste o perioadă respectabilă de timp, putem chiar să ne întrebăm și

„Cui i-a folosit” cutare sau cutare acțiune. Iar răspunsurile nu sunt tocmai greu de aflat.

Trebuie să recunoaștem că acțiunile propagandistice perseverente de demonizare a Securității, de culpabilizare colectivă și nediscriminatorie a unei categorii de persoane numai și numai pentru „vina” de a fi lucrat în acea instituție a statului român au fost eficiente. Chiar și astăzi, cuvântul „Securist” echivalează cu o injurie. Dar trebuie să recunoaștem, cu aceeași deschidere, că nu au fost prea mulți cei care, jigniți astfel, au fost dispuși să apere, cu calm, cu argumente raționale, onoarea și demnitatea personală, onoarea și demnitatea colegilor lor.

Paul Carpen

POATE CONSTITUI CALITATEA DE „LUCRĂTOR AL SECURITĂȚII” O CULPĂ?

Noile autorități instaurate după răsturnarea regimului Ceaușescu și-au propus, programatic, dezvoltarea democratică a României. Pentru înscrierea în acest proces amplu și complex s-a considerat drept necesară și stabilirea responsabilităților pentru abuzurile care fuseseră săvârșite în legătură cu drepturile și libertățile individuale ale cetățeanului.

Analizând cu obiectivitate și distanțare modul în care a fost transpus în practică acest obiectiv, se poate constata că în numele combaterii unor asemenea abuzuri au fost săvârșite numeroase erori, au fost încălcate principii elementare de drept, au fost lezate drepturi și libertăți individuale.

Procesul a vizat, în principal, două categorii socio-profesionale: demnitarii comuniști cu funcții înalte și ofițerii de informații. Pe parcurs, s-a îngustat și chiar s-a abandonat coordonata relevării responsabilităților înalților demnitari politici, fiind menținută doar cea a stabilirii responsabilității morale, juridice și chiar politice a cadrelor de informații.

Se ridică o întrebare simplă: **Se poate sancționa o încălcare a legii sfidând legea?** Sintagma „*Rule of Law*”, care *ad literam* înseamnă „domnia legii”, a fost tradusă și a intrat în uzul nostru curent ca „Statul de drept”.

Încălcarea, de-a lungul anilor, a acestei atât de necesare domnii a legii este, în această privință, cutremurătoare.

Primul text de lege în baza căruia s-a acționat în acest sens timp de opt ani – și anume **Legea nr. 187/1999** privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca poliție politică – **a constituit suportul pentru un abuz de drept: Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) a funcționat ca instanță jurisdicțională extraordinară**, care a supus unor adevărate anchete sute de cadre de informații și de persoane suspectate că au colaborat cu Securitatea „ca poliție politică”. Simpla convocare la sediul CNSAS și, mai apoi, verdictele date de către această instituție au fost de natură să afecteze imaginea publică și poziția socio-profesională a numeroase persoane.

Acest mod de acțiune a fost stopat de **Curtea Constituțională** care, **prin Decizia nr. 51 din 01.02.2008, a declarat drept neconstituțională reglementarea respectivă.** Între considerentele reținute de Curtea Constituțională ca temei pentru această decizie, s-a numărat și faptul că „Legea nr. 187/1999 nu urmărește numai scopul de deconspirare, ci promovează și răspunderea morală, juridică și politică a persoanelor care au participat la așa-zisa activitate de poliție politică comunistă”.

Guvernul Tăriceanu II s-a grăbit să pună în loc un act normativ provizoriu, **Ordonanța de Urgență nr. 24 din 10 martie 2008** privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, care, renunțând la sintagma confuză de „poliție politică”, a introdus-o pe aceea de „lucrător de Securitate”, inducând astfel o prezumție generală de vinovăție asupra întregului personal al fostei Securități. Spre final de mandat, Parlamentul a validat Ordonanța de urgență în cauză prin **Legea nr. 293/28.11.2008**, cu unele modificări și completări neesențiale. Noul cadru legal nu a operat modificări în ce privește modul de analiză, singura schimbare constituind-o faptul că actele de constatare ale CNSAS nu mai reprezintă verdicte finale, ci trebuie să fie validate de justiție. În condițiile în care spiritul legii este același, iar „dosarele” sunt configurate de același CNSAS, era puțin probabil să se schimbe prea mult modul de abordare a problemei.

Consecință firească a acestei situații, completele de judecată de la Curtea de Apel București, competente să soluționeze acțiunile în constatare ale CNSAS privind stabilirea calității de lucrător al Securității, se confruntă, în majoritatea celor peste 300 de dosare pe rol în acest moment, cu invocarea a **numeroase obiecții de constituționalitate ale prevederilor O.U.G. nr. 24/2008.** Acestea se referă, mai ales, la acordarea unor atribuții jurisdicționale CNSAS, încălcarea prezumției de nevinovăție pentru lucrătorii Securității, neacordarea acestora a dreptului de a se apăra în fața Colegiului CNSAS, subrogarea instituției Avocatului Poporului de către CNSAS și desemnarea ca unică instanță de judecată a Curții de Apel București.

Pe lângă problemele de constituționalitate, textul O.U.G. nr. 24/2008 și **modul de instrumentare a acțiunilor în constatare de către CNSAS mai are un viciu de fond: nu ține cont de cadrul legal al activităților**

informative din perioada comunistă. Întrucât nu a fost posibil să fie identificate abuzuri sau ilegalități săvârșite de cadre ale Securității, lucrurile au fost împinse spre tragerea la răspundere a acestora pentru activități desfășurate în baza normelor legale din perioada respectivă, deși responsabilitatea actului legislativ revine clasei politice. Acest aspect, devine evident în momentul lecturării unor propuneri de acțiuni în constatare a calității de „lucrător al Securității” transmise Curții de Apel București de către CNSAS, în care, ca și în deciziile luate de această instituție în baza reglementării anterioare, declarată ca neconstituțională, sunt incriminate exclusiv activități informativ-operative derulate în strictă conformitate cu prevederile legale valabile în perioada respectivă.

Relevăm acest aspect, deoarece, în opinia noastră, cadrul legal este foarte important și, în ultimă instanță, singurul care poate constitui temei pentru stabilirea unei responsabilități individuale. Cadrele de informații pot fi trase la răspundere pentru faptele lor profesionale doar în măsura în care au încălcat legea ori au aplicat-o abuziv. Pentru faptul că legislația care guverna activitatea informativ-operativă a fost, în anumite perioade și pe anumite segmente, excesivă ori represivă, responsabilă pentru aceasta este clasa politică care a elaborat-o.

Luarea în considerare a suportului legal al activității de informații din perioada incriminată este de natură să facă inoperante ambele „capete de acuzare” la adresa cadrelor de informații.

- În legătură cu primul aspect, precizăm că **în nici un act normativ care reglementează activitatea informativă nu era stipulat ca obiectiv susținerea puterii comuniste, ci apărarea securității statului**, în scopul prevenirii, descoperirii și lichidării oricăror acțiuni dușmănoase îndreptate împotriva orânduirii sociale și de stat.

Riscuri și amenințări la adresa securității statului care constituiau temei pentru activități informativ-operative erau acțiunile serviciilor de spionaj străine și ale organizațiilor, cercurilor și persoanelor din străinătate împotriva securității, independenței și integrității teritoriale, activitățile cu caracter fascist, naționalist-iredentist, precum și de faptele de natură să submineze economia națională. Faptul că, alături de acestea, au fost incluse și activitățile

de propagandă împotriva orânduirii socialiste, ține de voința și responsabilitatea clasei politice și nu de aceea a cadrelor de informații.

Activitățile informative considerate că au susținut puterea totalitar comunistă și că, implicit, au lezat drepturi și libertăți fundamentale ale omului aveau la bază limitările constituționale în exercitarea acestor drepturi, precum și incriminarea penală a unor fapte cum erau propaganda împotriva orânduirii socialiste, refuzul înapoierii în țară (din misiuni oficiale), trecerea frauduloasă a frontierei.

- În legătură cu cea de a doua acuză, menționăm că **activitățile informativ-operative incriminate de CNSAS drept acțiuni de îngrădire a unor drepturi și libertăți fundamentale ale omului erau reglementate de legislația în vigoare înainte de 1989 și fac parte din arsenalul serviciilor de informații din orice țară a lumii.** Este vorba de culegerea, verificarea și documentarea de informații prin surse umane și tehnice (mijloace tehnice, controlul corespondenței etc.), filajul, pătrunderea secretă, cercetarea informativă etc., precum și de modalitățile concrete de finalizare a informațiilor (informarea organelor competente, influențarea pozitivă, atenționarea, avertizarea, demascarea publică, sesizarea organelor de cercetare penală).

Faptul că Legea fundamentală nu prevedea dreptul cetățeanului la libera circulație nu implică responsabilitatea cadrelor de informații. La fel se pune problema și în ce privește interceptarea convorbirilor telefonice, controlul secret al corespondenței și pătrunderea secretă, care se efectuau doar în baza metodologiilor de muncă, deoarece legislația din perioada respectivă din România, ca și din multe alte țări, inclusiv democratice, nu prevedea procedura mandatului aprobat de procuror sau judecător.

Neintroducerea obligativității mandatului legal în cazul măsurilor informativ-operative care implicau violarea domiciliului și a secretului corespondenței s-a datorat și faptului că legislativul comunist nu reglementa restrângerea exercitării unor drepturi sau libertăți fundamentale. Acest lucru l-a făcut mai târziu Constituția din 1991, care prevede la art. 53 că „exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea securității naționale ...”. Spre exemplu, la

art. 27, se stipulează că „se poate deroga de la prevederile constituționale privind inviolabilitatea domiciliului pentru apărarea securității naționale ...”

Prevederi similare există în toate legislațiile democratice.

Ordinele și instrucțiunile conducerii Securității și ale Ministerului de Interne, în perioadele când a fost forul tutelar, făceau parte integrantă din baza legală a activității de informații din perioada respectivă. În plus, reglementările legale actuale privind siguranța națională (Legea nr. 51/1991) pot fi luate ca reper în cazul unor situații de nereglementare legală din perioada comunistă, pornind de la premisa că nu pot fi condamnate niște fapte dinainte de 1989, în condițiile în care ele sunt permise după această dată.

Din punct de vedere juridic mai trebuie luat în considerare și faptul că **activitățile informativ-operative acuzate de CNSAS nu erau incriminate de legea penală în vigoare în momentul săvârșirii lor**. Conform unui principiu de drept, **nu există pedeapsă fără lege**. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la care România este parte, prevede la art. 7 că „**nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune conform dreptului național sau internațional**”.

Aceeași Convenție interzice abuzul de drept (art. 17) și discriminarea (art. 14). Având în vedere argumentele prezentate, considerăm că încercările CNSAS de a transforma acțiunile în constatare în justiție a calității de „lucrător al Securității” în instrumente de responsabilizare juridică a cadrelor de informații pentru caracterul represiv și lacunar al legislației comuniste reprezintă un **abuz de drept**.

Totodată, această procedură specială are un evident **caracter discriminatoriu**, în condițiile în care *cadrele de informații reprezintă singura categorie profesională care este trasă la răspundere pentru activitățile specifice desfășurate în contextul legal comunist*. După același tip de abordare, ar trebui trași la răspundere și procurorii care au instrumentat infracțiunile contra securității statului și unele infracțiuni de drept comun, cum ar fi cele privind regimul frontierei de stat, judecătorii care au dat sentințe de condamnare în asemenea ~~spețe~~ , arhitecții care au întocmit planurile de sistematizare a localităților, dictate de factorul politic, soldate însă cu

distrugerea unor valori ale patrimoniului cultural și istoric național, proiectanții multor baraje și utilități industriale, ziariștii care au dezinformat sistematic opinia publică, medicii care au refuzat să efectueze chiuretaje, deseori cu consecințe grave, profesorii de științe sociale sau de istorie.

Acest demers dorește să atragă atenția asupra nedreptăților care se fac sau se pot face cadrelor de informații prin validarea în justiție a acțiunilor în constatare instrumentate de CNSAS, în condițiile în care activitățile informativ-operative s-au derulat în perioada comunistă în conformitate cu cadrul legal existent, caracterul represiv sau lacunar al acestuia reprezentând o problemă de sistem.

Similar se prezintă lucrurile și în ce privește acțiunile de constatare a calității de „colaborator al Securității”. Deconspirarea ar trebui să se limiteze la cazurile de delațiune, în care s-a folosit colaborarea cu Securitatea pentru a prezenta neadevăruri despre unele persoane, care ar fi putut avea consecințe negative asupra acestora. Informarea corectă privind acțiuni și activități contrare legii în vigoare atunci nu trebuie să facă obiectul unor acțiuni de constatare în justiție cu urmări atât de grave asupra destinului unor oameni, care nu au altă vină decât aceea de a fi înțeleș să sprijine instituțiile statului abilitate cu sarcini în domeniul apărării securității naționale.

Cu totul de neînțeleș rămâne faptul că demascarea comunismului s-a limitat la o abordare quasi-generală, în timp ce **deconspirarea Securității a derapat într-o obsedantă personalizare a „lucrătorilor” și a „colaboratorilor” Securității.** Având în vedere consecințele nefaste ale acestei abordări, atât asupra cadrelor de informații, cât și asupra suportului motivațional al colaborării cetățenilor cu structurile informative naționale, nu putem să nu ne întrebăm: **Cui prodest?**

Vasile Mălureanu

LECTURI PARALELE

Au trecut 20 de ani de la acel tulbure decembrie 1989. Au trecut două decenii care au adus schimbări esențiale în viețile multor oameni, unele către mai bine, altele, dimpotrivă, către mai rău. Nașterea unei noi Româнии s-a dovedit a fi mai grea, mai dureroasă decât i-ar fi dorit oricare român. i toate le-am trăi ușor, vorba poetului, sau, oricum, mai ușor, dacă evenimentele de atunci nu ar fi fost învăluite în atât de multă minciună i dacă ele nu ar fi rămas astfel, în bună măsură, până acum, jignind inteligența, spiritul de discernământ, înclinația firească spre adevăr a unei largi categorii de oameni. De îndată ce unii cercetători cu minți iscoditoare se apropie de adevărurile fundamentale, începe să se agite corul deosebit de violent în care s-au înscris, în primul rând, aceia care au avut i care mai au încă de profitat de pe urma acelor evenimente. Acest cor agită teme care mai de care mai alături de esența problemei, lansează perdele de fum, fac valuri, amenință, etichetează, încearcă să creeze teamă, să-i timoreze pe cei care au ceva de spus.

Dar, în pofida tuturor acestora, viața își urmează cursul, adevărul își continuă lungul său drum către lumină.

Iar dacă acest lucru se întâmplă, acesta este îndeosebi meritul celor care nu s-au temut, al celor care i-au păstrat coloana vertebrală dreaptă, care au vorbit public, care au scris, au demonstrat, au produs probe, au formulat raționamente imbatabile. Datorită lor vălul minciunilor este, încet-încet, dat la o parte. Citiți câteva ziare din decembrie 1989 până prin martie 1990 i vă veți cutremura cât de multă minciună, dezinformare, manipulare ordinară răzbat din paginile acestora. Împotriva acestor manipulări s-au ridicat, cu perseverență, susținătorii adevărului, la început doar câțiva, apoi din ce în ce mai mulți, care au demontat una câte una minciunile vânturate cu osârdie. Fără ei, afirmațiile tranșante ale istoricilor de astăzi ar fi fost de neconceput, iar noi ne-am fi bălăcit pe mai departe în mocirla minciunii. Să ne amintim de diversiunea „securiști-teroriști”, de uciderea USLA-șilor i de profanarea cadavrelor lor, salutăată în articole care vorbesc despre „gorilele teroriste”, de faptul că era considerată o erezie să nu pronunți sintagma „Revoluția din decembrie”, (iar dacă scrii, să folosești neapărat majuscula), sintagmă care a fost înlocuită, treptat, cu „evenimentele din decembrie” i mai apoi chiar cu „lovitura de stat”. Șirul exemplelor ar putea continua, dar nu acesta este subiectul articolului de față.

Vom pune alături două volume de referință: „**Un risc asumat**” de Filip Teodorescu, scrisă la puțin timp după eliberarea sa din închisoare, i „**De la regimul comunist la regimul Iliescu**” (Convorbiri cu Virgil Măgureanu),

aparținând istoricului Alex Mihai Stoenescu și apărut 15 ani mai târziu. Vom evita, pe cât posibil, comentariile, limitându-ne doar a pune alături ample pasaje din cele două lucrări.

Câteva dintre principalele idei susținute în **lucrarea apărută sub prestigioasa semnătură a lui Alex Stoenescu** pot fi rezumate prin citatele următoare:

Scenariul după care s-a produs prăbușirea în lanț a regimurilor comuniste a fost pregătit cu migală, timp de aproape un deceniu, în laboratoarele principalelor servicii secrete.(...) Înțelegerile de la Malta au fost însoțite din umbră de acorduri corespunzătoare la nivelul celor mai redutabile servicii de informații din lume – CIA și KGB. Implicarea sovietică era urmarea unor planuri strategice bine conturate, în care ei aveau repartizat rolul lor.

Calendarul schimbărilor care urmau să se producă în Europa de Est, inclusiv în România, era stabilit pe zile încă din septembrie 1989. În toamna lui 1989, calendarul acelor evenimente, pas cu pas, țară cu țară, regiune după regiune, era distribuit, stabilit și adus la cunoștința cancelariilor europene și bineînțeles a Moscovei.

Geopolitica de după 1989 este datorată în primul rând serviciilor secrete, spre deosebire de momentul Potsdam, când geopolitica a fost conturată de marii comandanți militari.

Momentul '89 în România n-a fost unul spontan. Pot spune că și acest caracter spontan a fost pregătit din timp.

*Grupurile și persoana care urmau să asigure succesiunea erau dinainte contactate și pregătite pentru această eventualitate. Brucan era unul dintre cei teleghidați. N-a nimerit întâmplător acolo (n.n. la nucleul conducător). Iar în ce-l privește pe Petre Roman, cam la fel. **Serghei Celac** făcea parte și face și azi parte dintr-un grup numit și azi „Grupul”. Cazul Brucan reprezintă, totodată, încă o confirmare că serviciile secrete sovietice lucrau mână în mână cu cele americane. Sovieticii aveau acolo (printre manifestanți – n.n.) persoane de contact, plătite, ținute sub observație și îndemnate să acționeze sub o formă sau alta. (...) Au fost unul dintre fermenții care au contribuit la declanșarea evenimentelor. Un altul a fost reprezentat de elementele pregătite pe teritoriul Ungariei. În Ungaria, cu luni de zile înainte de izbucnirea evenimentelor din decembrie 1989 din România, în așa-zisele tabere de*

refugiați, au fost pregătiți tineri, mai mult sau mai puțin refugiați, persoane special antrenate să se întoarcă și să provoace sau să întrețină aceste conflicte.

Acest termen de revoluție a fost invocat cu insistență pentru a da o notă de eroism celor întâmplute. Dar, cu excepția jertfei acelor tineri care au murit la baricade, în decembrie 1989 nu s-a întâmplat nimic eroic, mai ales că scenariul acelor evenimente nu ne-a aparținut.

Acele evenimente tulburi din 1989, numite cu prea multă ușurință proces revoluționar, au permis ieșirea în față a tot felul de indivizi care, în diferite grade, reprezentau pericole pentru viața politică și pentru însăși democratizarea țării. Acești indivizi întrețineau dezordinea civilă sub acoperirea luptei împotriva comunismului și a comuniștilor.

Afacerea cu revoluționarii și cu mișcarea revoluționară din România chiar a fost în bună măsură profitabilă pentru o mulțime de persoane. Era, în fond, o farsă.

Reținem, așadar, că o idee majoră susținută în volumul semnat de Alex Stoenescu este aceea că evenimentele din decembrie 1989 au avut un caracter organizat, că ele au fost pregătite din timp.

Să urmărim cum transpare acest aspect în **cartea „Un risc asumat”, publicată de Filip Teodorescu cu 15 ani mai devreme.** Din considerente de spațiu, în acest număr al revistei ne vom limita la momentele inițiale, acelea privind arestarea grupului de ofițeri de Securitate și începerea anchetei. Celelalte vor fi abordate în numărul viitor.

„După un timp am revenit în biroul șefului Securității. Era aproape plin. În afara cadrelor de conducere, locale și cele venite de la București, erau mulți străini, care se uitau curioși. (...) Unul dintre civili, despre care am aflat că se numește Petrișor Morar și a ajuns membru în Adunarea Deputaților, nota într-un carnet numele și datele noastre, după buletinele de identitate.

În jurul orei 16.00 a venit un alt civil, de 40-42 de ani, mic de statură, îndesat, cu o barbă tunsă pătrat, modest. I-a scos din cameră pe toți cei care

nu își justificau prezența, rămânând numai Petrișor Morar și cu noi. Ne-a spus că în jurul orei 17.00 ar urma să vină la Inspectorat un grup numeros dintre demonstranții aflați în Piața Operei. (...) „Bărbosul” a insistat că este bine să mergem în alt loc, pentru „securitatea” noastră. Au pregătit un asemenea loc, pe care îl țin în secret. Ne-a mai spus că au adus în fața clădirii un camion militar, la care vom fi conduși, pe rând, de câte doi ostași „ca să vă apere”. (...) Am înțeles că era de fapt un plan ascuns, pentru că, dacă ar fi fost numai grija pentru soarta noastră, atunci ne-ar fi lăsat în plata domnului sau ar fi tras camionul în curte, nu în stradă.

Confirmarea acestui raționament a venit mai târziu. Într-un interviu acordat revistei „Expres Magazin”, maiorul Judele Constantin afirmă:

„În 22 decembrie, la ora 15.00 am fost chemat la locotenent-colonelul Constantin Zecca, șeful diviziei. Mi-a spus: Trebuie să pleci într-o misiune importantă. Împreună cu domnul Burlacu – și mi-a arătat un tânăr scund într-o scurtă de piele cu guler alb – te duci, arestezi securiștii și preiei controlul asupra sediului”.

La scurt timp după această discuție, maiorul Judele a fugit din țară, se pare cu ceva documente sustrase din sediul Securității, dar și de la comandamentul Diviziei 18 mecanizate, unde îndeplinea funcția de șef al cercetării. A fost judecat și condamnat în contumacie la 7 ani închisoare pentru dezertare și nu pentru trădare. (...)

Am fost urcați în camion și așezați cu fața în jos, unul peste altul, pur și simplu stivuiți. (...) Nu am putut vedea traseul pe care am fost duși. La un moment dat am trecut prin niște porți metalice înalte, iar camionul s-a oprit sub bolta unei clădiri vechi.

Am înțeles de la colegii mei autohtoni că ne aflăm la Comenduirea Garnizoanei. (...)

După miezul nopții am fost scoși din biroul ofițerului de serviciu. Inițial am crezut că ne vor da drumul să plecăm acasă, întrucât ne-au restituit buletinele de identitate. În realitate ne-au condus la arestul garnizoanei, respectiv două încăperi mizerabile, ambele dând într-un fel de vestibul care se închidea cu un grilaj de fier. (...) Ambele camere aveau sobe de teracotă, pe jumătate distruse, în care nu se mai făcuse foc de mulți ani. De unul dintre pereți era suspendate câteva paturi de fier, fără nimic altceva decât scheletul metalic. Din acel vestibul, în stânga, era un WC tip turcesc, fără rezervor de

apă și înfundat. Îl menționez pentru că ne-a creat mari probleme, neexistând practic posibilitatea rezolvării necesităților fiziologice, întrucât nu s-a permis folosirea altei toalete. La un moment dat totul a fost plin de urină, care se scurgea spre cele două încăperi în care ne aflam. (...)

Starea noastră de igienă era mai mult decât deplorabilă. Am rămas cu un singur schimb încă din 22 decembrie 1989. (...) De fapt am stat permanent îmbrăcați, zi și noapte, până în 13 ianuarie 1990.(...)

În 12 ianuarie 1990, spre prânz, am fost scos din celulă. (...) Un colonel de justiție voinic, mai în vârstă decât mine, a explicat că face parte din grupul de procurori militari însărcinat cu cercetarea evenimentelor din decembrie. (...) Mi-a cerut să relatez tot ce am făcut în perioada cât m-am aflat la Timișoara. (...)

După ce am început să scriu, colonelul Onițiu Ion, pentru că acesta este numele său, m-a anunțat ca el pleacă la masă, iar eu să continui să scriu. A revenit după o oră și jumătate. A citit în liniște cele 6-7 pagini scrise (...), l-am văzut că dădea semne de nervozitate. A intrat în cameră locotenent-colonelul Puia, căruia colonelul Onițiu i-a rezumat cele scrise de mine. (...) Mi-a atras atenția că fac pe deșteptul, deși el era convins că n-am realizat nimic important în munca mea. În schimb el a băgat mulți oameni la pușcărie și o să mă bage și pe mine. (...)

A renunțat la „dialog” și a ieșit. Nu înainte de a adăuga: „Să fiți mulțumiți că nu am arestat și șefii de servicii, **așa cum a fost ordinul inițial**”. (...)

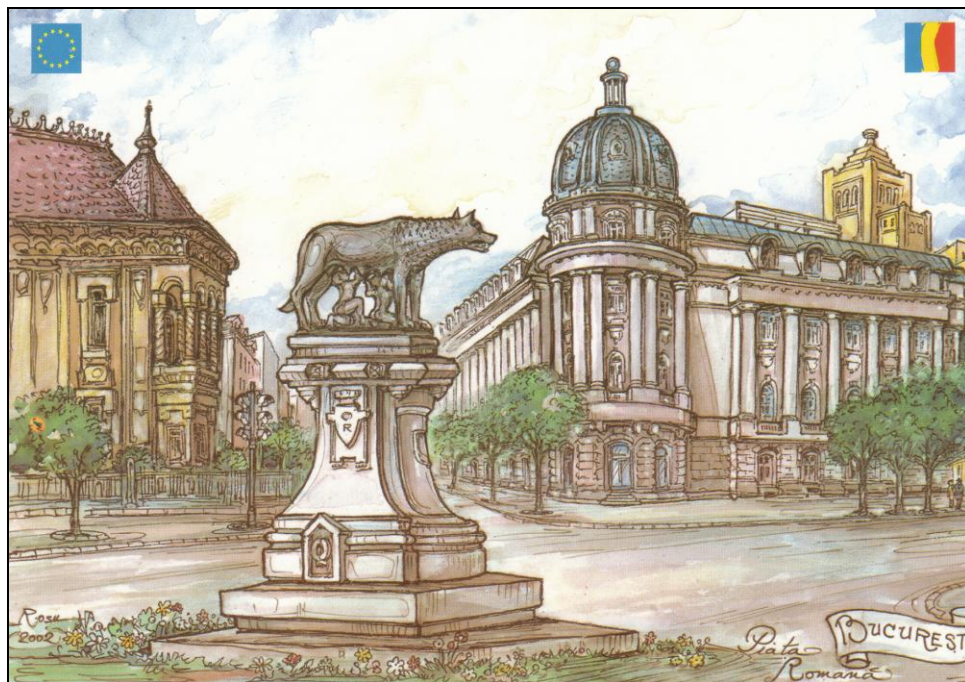
În continuare mi-a dat spre luare la cunoștință un mandat de arestare sub învinuirea de „favorizare de genocid”. (...) Am rămas stupefiat în fața acestei situații. Colonelul Onițiu, din ce în ce mai stigherit, mi-a explicat că nu are ce face, că **așa a primit ordin și așa procedează**.

procurorul Onițiu. (...) Colonelul Onițiu, mai stânjenit ca prima dată, mi-a întins un nou mandat de arestare în care învinuirea menționată în mod expres era „complicitate la genocid”, pentru care pedeapsa prevăzută în Codul Penal este de 15-20 de ani închisoare, față de 3-10 ani, cât este pentru „favorizare de genocid”. Am privit uimit la procuror și i-am spus: „Bine, domnule colonel, cum este posibil să scrieți o asemenea enormitate, când nici prima învinuire nu putea fi susținută?” Cu capul plecat, mi-a răspuns că „asta este situația”, nu are ce face, **ordinele primite fiind foarte stricte**.

la Timișoara a fost făcută din ordinul comandantului Diviziei 18 mecanizate, că, ulterior, încadrarea juridică a arestațiilor s-a făcut în baza unor ordine și nicidecum în urma concluziilor unei anchete. Nimeni nu mai pare astăzi interesat să urmărească acest fir, să vadă unde conduce el, cine au fost cei care stăteau la capătul lui, cine au fost cei care au manipulat Armata, Televiziunea, Procuratura militară, cei care au manipulat mintea atâtor și atâtor oameni. Cei din a căror vină au murit atâția ostași, ofițeri, civili...

Poziția demnă, netemătoare a colonelului Filip Teodorescu în procesul de la Timișoara a fost prima piedică aruncată între spițele unui malaxor care, dacă ar fi putut fi pornit, ar fi măcinat ani mulți, zdrobind multe destine. Această fermitate a atras după sine alte și alte luări de poziție, ea a făcut, în cele din urmă, posibilă apariția unor lucrări istorice documentate, inclusiv aceea a lui Alex Stoenescu, cu care am deschis acest articol.

Paul Carpen

REFLEXII ASUPRA *INTELLIGENCE*-LUI DE SECURITATE POST MODERN

Majoritatea studiilor recente în domeniul securității consideră că securitatea nu mai poate fi percepută ca o sumă a securităților naționale, pentru că realitatea a dovedit că sistemul de securitate al unei națiuni poate fi perceput ca o sursă de insecuritate pentru alte națiuni. Securitatea trebuie gândită în plan global, ca un sistem bazat pe o nouă legislație internațională, noi instituții de securitate globală și participarea activă a tuturor actorilor beneficiari. De la sistemul de apărare și conservare a propriilor valori față de o eventuală agresiune a unui adversar, securitatea trebuie concepută ca un sistem de apărare a umanității. Noul concept nu poate fi altul decât securitate prin cooperare. Într-o atare situație, *intelligence*-ul strategic al securității globale capătă noi valențe și direcții de evoluție și dezvoltare. Începe să fie tot mai des utilizată noțiunea de *intelligence* interagenție. Pe plan global, aceasta nu înseamnă că *intelligence*-ul își pierde valențele clasice, adică prevenirea și protecția, dar capătă noi valențe în sensul de promovare a intereselor naționale și evaluare a unor oportunități strategice, de comun acord cu partenerii de coaliție dar fără a leza interesele altor actori ai scenei globale. Ne vom permite în continuare câteva reflexii asupra a trei dintre valențele *intelligence*-ului actual: *intelligence*-ul și teoria riscului de securitate societală, HUMINT-ul ca metodă tradițională de obținere și valorificare a informațiilor secrete, necesitatea introducerii unor metode flexibile în analiza de *intelligence*, și necesitatea externalizării unor expertize de *intelligence*.

Teoria societății riscului

Încă de la începutul anilor '80, reputatul sociolog vest-german, Ulrich Beck în a sa lucrare *The Risk Society* atrăgea atenția că „modernitatea induce insecuritate” și că în viitor principala problemă cu care se va confrunta umanitatea va fi „fragilitatea societăților superdezvoltate”. Teorie interesantă și incitantă, numai că la vremea respectivă nu prea a fost luată în seamă. Abia la

sfârșitul anilor '90, argumentele sale au început să revină cu seriozitate în analiza studiilor de securitate. În esență problema era aceeași: starea de precaritate, instituită prin modernizarea accelerată a Occidentului, se extinde și în celelalte părți ale lumii prin intermediul procesului de globalizare. Prin urmare, modernitatea se globalizează, iar aceasta generează consecințe de insecuritate prin aspectele sale negative. Riscurile societății postmoderne (postindustriale) sunt de ordin: politic (războaie civile, conflicte interetnice și religioase), economic (crize economice, șomaj, sărăcie), de mediu (accidente industriale, poluare), societale (agresarea identității, afectarea ordinii publice, corupție, trafic de bunuri și persoane, terorism). Într-o atare situație, societatea bunăstării devine o societate a riscului și, în consecință, statul bunăstării devine statul insecurității. Soluția: funcția principală a statului bunăstării este gestionarea securității societății. *Intelligence*-ul de securitate trebuie să devină într-o atare situație cât mai performant, bazat pe credibilitate și sprijin din partea societății civile.

Human intelligence (HUMINT) – informații din surse umane secrete

HUMINT-ul, sau analiza informațiilor provenite din surse umane secrete a fost, este și probabil că va rămâne unul dintre cele mai importante mijloace pentru activitatea de informații. Se spune că de calitatea surselor secrete umane depinde în cea mai mare măsură și calitatea activității de *intelligence*, ori performanțele sale. Iată un raport direct între surse și eficiență. Unii profesioniști introduc în algoritm și resursele. Mai direct spus, ai bani, ai surse de calitate și, prin urmare, o mai mare eficiență a rolului *intelligence*. Alții, deși nu contestă importanța resurselor, susțin totuși că *intelligence*-ul dispune de suficiente tehnici pentru a-și crea surse valoroase și cu un buget mai modest, mai ales acolo unde există o percepere mai pronunțată, în sens altruist, a ceea ce înseamnă interesul național. Exemplele istorice sunt elocvente. În vreme ce pentru ruși, englezi, evrei, chiar americani, și probabil că lista e mult mai lungă, a colabora cu serviciile de informații este o mare cinste, o chestiune de morală civică, la noi, prin satanizarea informatorilor Securității, orice fel de colaborare reprezintă un adevărat blam social, o rușine publică.

HUMINT-ul rămâne  i în post-modernism una dintre piesele de rezisten   ale *intelligence*-ului, raportat direct la eficiență. Asta  ine înainte de toate nu numai de tradi ia acumulată, adică de experien e performante, eventual e ecuri, ci de mult mai mulți factori, printre care: cultura profesională, capacitatea de adaptare la context, înlăturarea oricăror fundamentalisme, u urin a de comunicare cu interlocutorul, abilitatea de repliere, logica argumentării pentru convingerea interlocutorului, disponibilitatea  i abilitatea acestuia de a rela iona în sensul dorit, dar mai ales de capacitatea acestuia de a  n elege utilitatea demersului  i a cerin elor. Democra ia înlătură total contr r ngerea, sau cel pu in teoretic ar trebui s-o facă, ceea ce presupune că rela ia operator-sursă are la bază liberul consim am nt, iar respectul reciproc trebuie să se bazeze pe încredere deplină în ambele sensuri. Beneficiul unei astfel de relații este de partea unui al treilea factor: statul, împreună cu na iunea pe care o p store te. Din nefericire se uită sau se omite premeditat acest aspect, deși el este fundamental pentru ra iunea *intelligence*-ului.

Metode flexibile în analiza de *intelligence*

 n ceea ce putem numi postmodernism, adică epoca pe care o trăim, explozia informa ional  face aproape imposibilă misiunea unui singur individ, oric t de dotat ar fi, să cuprindă într-o sinteză  i într-o analiză tot ceea ce este de noutate  i de interes într-un domeniu sau pe un anumit segment al securității naționale  i/sau globale. Prin urmare, conceptul de securitate prin cooperare devine fundamental, pornind de la nivelul unui manager, ca sumă de responsabilități pe un domeniu,  i temin nd cu nivelul decizional cel mai de sus. A a se explică de ce, în ultimii ani, structurile de *intelligence* sunt tot mai preocupate de a- i organiza  i a face să func ioneze la parametri de performanță acele departamente de analiză, sinteză, evaluare  i prospectare a ceea ce înseamnă vulnerabilități, disfunc ii, riscuri, pericole  i agresuni în domeniul securității.  i, pentru că principiul cooperării se dovede te fundamental, înseamnă că reflexiile asupra problemelor de securitate na ional  se extind automat la cele globale  i invers.

În evaluarea riscurilor de securitate, practic, nu ai voie să greșești. Tragicele evenimente din 11 septembrie 2001 și declanșarea celui de-al doilea război din Irak au demonstrat că orice eroare de evaluare și oportunitate în difuzarea produsului de *intelligence* către factorul suprem de decizie poate avea consecințe incomensurabile. De aici și tendința tot mai vădită în introducerea unor metode științifice în analiza și evaluarea prognostică.

Dinamica derulării unor evenimente în arena internațională, în epoca informațională, creează pentru analiști o contradicție între nevoia de timp absolut necesar aplicării metodelor științifice de evaluare și oportunitatea sau operativitatea transmiterii mesajului către factorii decizionali. Posibil ca într-un viitor nu prea îndepărtat, o dată cu dezvoltarea sistemelor informaticii și perfecționarea mijloacelor de prelucrare automată a datelor, acest impediment să fie depășit. Aceasta reprezintă, de altfel, și cea mai serioasă provocare a *intelligence*-ului.

Externalizarea expertizelor

O altă direcție a *intelligence*-ului actual o reprezintă externalizarea unor expertize, atât în domeniul analitic, cât și în cel acțional. Marile servicii de informații preferă cooperări, chiar pe bază de contracte, cu institute academice, universitare sau particulare în domeniul analizei de fenomen. Studiile științifice asupra evoluției unor riscuri, amenințări, pericole ori agresiuni de securitate națională, regională ori globală venite din partea instituționalizată a societății civile nu au altă menire decât de a verifica, a întregi ori a suplini viziunile și concluziile analiștilor din structurile specializate ale serviciilor de informații. Apariția unor firme particulare de securitate și contractele lor cu instituțiile statale pe obiective de interes național care trebuie apărute, probabil în viitor și pe anumite domenii de interes pentru securitate, se încadrează în aceeași tendință de externalizare a unor expertize instituționale. Garda de mediu, garda financiară, agenția de protecție a consumatorului, reprezintă doar câteva exemple care demonstrează că, deși funcționează eficient sub autoritatea statului, ar putea fi externalizate ca structuri particulare de mai mare utilitate pentru securitatea societății civile. Apariția unor firme particulare de audit sau

a *intelligence*-ului de firmă (ori concurențial cum mai este denumit) nu reflectă altceva decât materializarea unei astfel de noi tendințe reclamată de pulsul unei societăți democratice aflate în plin proces de globalizare. Problema fundamentală care se naște deja este dacă nu cumva printr-o externalizare excesivă a expertizelor de *intelligence* (analitic și acțional) a-ar putea ajunge la diminuarea considerabilă a autorității instituțiilor statale. Ca opinie personală, nu cred că e posibil să se producă așa ceva, pentru că ideea de bază este că prin externalizare se urmărește sprijin din partea sectorului particular și al societății civile, deci o întărire a autorității statului și nicidecum o slăbire a sa. Statul cu instituțiile sale formează baza fundamentală a evoluției și progresului societății moderne și post-moderne. Diminuarea până la dispariție a autorității statului a fost o chestiune previzionată de anumite ideologii radicale și fundamentaliste de stânga, care nu de mult au decăzut în desuetudine.

Prevenirea surprizelor

Un alt aspect îl reprezintă faptul că unele servicii secrete de informații și-au creat propriile institute de cercetare în domeniul *intelligence*-ului. Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă CIA, sub autoritatea căreia funcționează *The Center for the Study of Intelligence*. Studii recente realizate de acest centru de cercetare sub conducerea reputatului sociolog dr. Rob Johnston au recomandat ca pentru obținerea produsului analitic de *intelligence* să se pună mai mult accentul pe „metodele analitice decât pe abilitățile de scriere și comunicare”, având ca principal obiectiv „evitarea surprizelor” și abia în plan secund să se vizeze „evitarea erorilor”. Se utilizează informații obținute din surse deschise, în procent de aproximativ 85%, și abia un procent de 15% care provin din rapoartele agenților secreți. Este și motivul pentru care „bijuteria” de produs analitic al CIA, prin care este informat zilnic președintele SUA, să fie denumită în mod caricatural „CNN plus secrete”. Important e că nu numai analiștii CIA, ci, alături de ei toți, analiștii comunității de informații ai SUA sunt conștienți că trebuie să depună eforturi, alături de oamenii de știință pentru a depăși inerția și birocrăția trecutului și a găsi cele mai optime și flexibile metodologii în analiza produsului de *intelligence*. Evaluările

prognostice ale *intelligence*-ului trebuie să prevină orice surpriză în domeniul securității naționale  i globale. Orice eroare poate avea consecințe incommensurabile pentru umanitate. Dacă eroarea unui chirurg poate duce la decesul pacientului, eroarea unui pilot la decesul pasagerilor, eroarea în analiza de *intelligence* poate duce la evenimente cu impact catastrofic.  i aceasta pentru că *intelligence*-ul de securitate se adresează elitelor. Iar elitele trebuie prevenite pentru a evita adoptarea, din ra iuni subiective, a unor strategii autodistructive.

Cristian Troncotă

NEVOIA DE CULTURĂ DE SECURITATE

Ne aflăm la începutul secolului al XXI-lea, căruia oamenii potrivit capacității fiecăruia de a-i înțelege sensul și semnificația, dar și interesului de a-i dezvălui fondul, forma și conținutul, îi dau denumiri diferite. Unii îl denumesc „secolul cunoașterii tridimensionale”, alții „secolul globalizării sau mondializării”, alții „secolul informațiilor”.

Indiferent dacă este definit corect sau nu, secolul al XXI-lea semnifică un capăt de „*Lume veche*” și un început de „*Lume nouă*”, în esența cărora se află încorporată în mod organic cultura umanității.

Cultura constituie cel mai elocvent indicator de evaluare, dar și de „stare”, a organizărilor sociale, respectiv a națiunilor ca formă de organizare perenă a omenirii, de la „*facerea Lumii*” până astăzi. Cultura înseamnă cunoaștere, absolut necesară definirii vieții sociale pe fundamentul normelor, ritualurilor, simbolurilor și valorilor. Cultura generează și întreține starea de civilizație a umanității, întrucât omul „*cultivat*” este „*ființă prin excelență socială*”.

Înainte de a fi universală, cultura este „națională”, ea fiind, în primul rând, oglinda cea mai fidelă a identității națiunilor. Din vremuri străvechi, cultura a constituit „*bunul*” cel mai de preț al comunităților sociale, transmis și integrat de către națiuni în patrimoniul universal prin „*înțeleptii neamurilor*”.

Cultura dezvoltă „*spiritul*” și conservă „*conștiința de sine*”, exprimă „*structura de fond*” și modul de viață al fiecărei națiuni, generează, întreține și menține valorile sociale create în sânul comunităților teritoriale și spirituale.

*

Omenirea a ieșit dintr-un „*război rece*” - un război al ideologiilor - și a intrat într-o „*pace fierbinte*” - resimțită prin așa-numitul „*război informațional*” sau prin acțiuni politico-militare concepute și desfășurate pentru controlul punctelor strategice.

Pe glob au apărut alte centre de putere, care nu mai acceptă supranumele de „mari puteri” sau „superputeri”, empiric și ideologic ierarhizate. Acestea se mulțumesc „la vedere” cu sintagma „actori politico-militari”, pentru a crea impresia, falsă, a unei egalități de șanse și corectitudine în jocurile politico-militare cu fundament doctrinar, ideologic sau strategic. Însă, din timp în timp, emoțional sau planificat, se încaieră, uneori chiar sub lozinca „democrației”. Scopul este întotdeauna același, indiferent de declarațiile diplomaților sau politicienilor: a acapara, a controla, a deține, a folosi, a gestiona, a manevra, a răsuci, a utiliza cheile resurselor informaționale, energetice și umane ale națiunilor, întrucât acestea le conferă putere.

În locul aglomerării sau închiderii și menținerii cu forța a unor națiuni în cadrul sistemic al aceleiași umbrele ideologice, încep să fie resimțite efectele perverse ale așa-numitului proces de „globalizare”, așteptat cu speranțe, privit cu încredere și cu interes la sfârșitul „războiului rece”. După două decenii, concluziile sunt interesante: acest proces a fost și este benefic „transnaționalelor”, iar națiunile lipsite de cunoștințe și de idei își pierd suveranitatea originală asupra resurselor informaționale, energetice și umane. Astfel, „globalizarea” este receptată ca un tăvălug generator de incertitudine, deci de „stare de insecuritate”. Însă, pentru națiuni și statele construite de acestea, principala nevoie este *nevoia de securitate*.

*

În esență, „securitatea” este un *proces socio-politic construit și întreținut de oameni cu competențe profesionale și socializante, precum și de organizații și instituții cu funcții gestionare explicite pe fundamentul valorilor, intereselor și necesităților de securitate ale națiunilor, comunităților sociale, statelor naționale și cetățenilor acestora*. Aceste demersuri întrețin:

- capacitatea de cunoaștere, prevenire și contracarare a amenințărilor;
- sentimentul de a fi în siguranță și la adăpost față de orice pericol;
- certitudinea apărării spațiului de viață, a identității și capacității de reproducere în fața agresiunilor.

Nevoia de securitate este satisfăcută în plan politico-statal de către instituții legal abilitate, acceptate  i asumate de către societate, iar în plan social de către organizații cu func ii explicite, create  i  ntre nute de comunit  ile sociale. Premisa o constituie cunoașterea sensului  i semnifica iei sociale a acesteia.

Deci, ca nevoie socială, „*securitatea*” („*securitatea na iunilor*”) decurge din dreptul na iunilor la existen    i la cunoa tere. Aceasta are ca fundament necesit  ile de securitate, în timp ce  sa-numitele „*centre de putere*” construiesc „*securitatea*” numai din perspectiva unui anumit interes, în spatele căruia se află, de regulă, o ideologie. De aceea, ideologii utilizează sintagmele „*securitate na ional *” sau „*securitate internațională*”, ambele tipuri fiind expresie a interesului impus în cadrul competi iei sau confruntării pentru resursele de putere.

Pe cale de consecin  , astăzi *cultura* relevă mediul germinativ  i tiparul existen ial al identității comunităților sociale, indiferent de  sa-numitele modele culturale pe care încearcă să le impună ideologi sau grupuri politice autodefinite „*naționale*” sau „*transnaționale*”.

*

Cultura generează nevoia de *socializare* a oamenilor afla i sub presiunea  sa-numitului „*mediu de securitate*”, interpretat în mod diferit din perspectivă ideologică. Procesul de cunoa tere, asumare  i promovare a valorilor, intereselor  i necesităților de securitate, de formare  i men inere a comportamentelor sociale, precum  i de construire a unor capacit  i de g ndire  i de acțiune puse în slujba societății constituie parte organică a culturii unei națiuni, numit astăzi „*cultura de securitate*”.

Sintagma „*cultură de securitate*” este introdusă în limbajul specializat al instituțiilor de securitate ale statului român după decembrie 1989, în condițiile orientării spre spațiul de securitate euroatlantic. Utilizarea publică a acesteia poate trezi suspiciuni dacă nu este explicată genera iilor de astăzi  i p strat  în memoria socială pentru a fi transmisă genera iilor viitoare cu sensul  i semnifica ia ei socială.

 n actualul context, „*cultura de securitate*” este expresia „*civiliza iei*” definite de un anumit „*spa iu de securitate*”. Aceasta define te capacitatea

națiunii române de a- i conserva imunitatea în fața amenin arilor, pericolelor  i agresiunilor, iar pe de altă parte, obligă statul na ional să construiască *strategii* -  i nu *doctrine* ori *politici* - pentru gestionarea națiunii în „*stare de securitate*”.

„*Cultura de securitate*” constituie suportul spiritual pe care na iunea română trebuie să-l folosească astăzi pentru a face fața presiunilor noilor imperii care o agresează prin formule persuasive, sub masca economiei globale.

Legătura organică între „*starea culturală*”  i „*starea de securitate*” a națiunii române este astăzi o realitate asumată de către organizațiile cu func ii gestionare publice. Datoria de a o explica revine elitelor sociale, care încă mai sunt considerate de către omul de r nd „*dascăli ai națiunii române*”. Ei vor fi obliga i să- i construiască argumentele pornind de la cerințele organice ale a a-numitului „*mediu de securitate*”, precum  i ale „*contextelor*” *geopolitic*”  i *geostrategic* - alte sintagme  nsu ite  i utilizate, în primul r nd, de militari  i de oamenii politici.

*

Pe fundamentul „*culturii de securitate*” se realizează:

- afirmarea identității naționale, ca „*stare de spirit*” a națiunii;
- contracararea presiunilor „*globalizatoare*” ale „*centrelor de putere*”;
- conservarea spa iului na ional, ca spa iu social amenajat;
- gestionarea prin acțiuni sociale a intereselor  i necesităților de securitate;
-  ntre inerea  i reconstruirea con tiin ei  i „*spiritului de comunitate*”;
- producerea  i utilizarea resurselor de securitate;
- protejarea capacităților productive naționale  i a resurselor umane;
- strategii de gestionare a na iunilor în stare de securitate.

 n orice stat democratic  i suveran, „*cultura de securitate*” trebuie să constituie parte organică a culturii naționale  i expresia solidarit  ii umane,  ntruc  reflectă atât „*modul de via  *”, c t  i simbolurile care determină mobilurile participării oamenilor la via  a socială. Nivelul „*culturii de securitate*” este definit de:

- capacitatea națiunii de a se manifesta ca „*putere socială*”;
- cerințele democra iei și statului de drept în privin a apărării, protejării  i promovării valorilor, intereselor  i necesităților de securitate;
- cuno tin ele dezirabile definirii, construirii  i  ntre inerii „*stării de securitate*” a națiunii în actualul context de securitate;
- valen ele statului na ional unitar român - ca modalitate politico-juridică de gestionare a necesităților sociale.

*

Care sunt valen ele civice actuale ale „*culturii de securitate*”?

Precum se constată, „*cultura de securitate*” este o componentă organică a culturii  i civiliza iei românești actuale. Aceasta oferă organizațiilor  i instituțiilor cu func ii gestionare elementele g ndirii  i acțiunii strategice, necesare  ntre inerii „*stării de securitate*” a națiunii române. Ra ionalitatea lor socială se men ine numai dacă sunt construite, în interesul națiunii, ca *servicii publice*.

„*Cultura de securitate*” oferă elemente de comunicare între cercetătorii domeniului securității, precum  i instrumente de construire  i întreținere a unei noi imagini despre organizațiile/instituțiile de securitate. Ea se constituie în *cultură strategică*, destinată formării de speciali ti pentru cercetarea domeniului securității naționale/ nterna ionale, precum  i a mediului de securitate.  n acest sens, oferă reperele teoretice pentru:

- cunoașterea ra iunii existen ei  i funcționării instituțiilor cu competențe în domeniul securității naționale (armata, structuri informative  i forțe de ordine publică);
- fundamentarea de analize riguroase privind situa ia geopolitică  i geostrategică prezentă  i de perspectivă a statului;
- pregătirea exper ilor pentru elaborarea unor studii de securitate ori a unor documente programatice, respectiv doctrine, politici  i strategii de securitate na ională;

- relevarea rolului organizațiilor internaționale de securitate, alianțelor politico-militare, asociațiilor de state democratice, suverane, precum și a statelor naționale în construirea și întreținerea mediului de securitate.

*

Unde ne situăm astăzi în planul culturii și educației de securitate?

„*Cultura de securitate*” este eficientă numai dacă este însoțită de „*educația de securitate*”. Necesitatea acesteia rezidă în interesul și nevoia de prevenire și contracarare a marilor amenințări la adresa securității sociale, respectiv: *sărăcia, corupția, migrația forțată a forței de muncă, crima organizată, armele de distrugere în masă și proasta guvernare*. O cultură de securitate solidă, coroborată cu o educație de securitate riguroasă reconsideră conceptul „*prevenire*”, acordându-i importanța cuvenită în gestionarea amenințărilor la adresa securității sociale.

Cultura și educația de securitate presupun continuitate în plan național, implicare din partea statului și participare din partea cetățenilor. Din păcate, în societatea românească actuală, aflată sub presiunea devastatoare a ideologiilor violente sau ineficiente, se manifestă o preocupare excesivă pentru promovarea senzaționalului în detrimentul culturii. Grupuri importante ale populației nu sunt cuprinse în procesul educațional ori nu au acces la educație. Mulți tineri din „*generația post-război rece*” manifestă puțin interes față de cultura și, mai ales, față de educația de securitate.

De aceea, apreciez ca necesară reluarea acțiunii cultural-educative la nivel național, atât pentru *însușirea noțiunilor, termenilor și conceptelor în materia culturii și educației de securitate, cât și pentru prevenirea și contracararea amenințărilor la adresa securității sociale*.

Școala, Biserica, Mass-media, organizațiile de securitate, instituțiile cu funcții gestionare explicite au un rol deosebit în acest demers, mai ales în rândul tinerei generații, care va avea astfel posibilitatea să redescopere valorile, interesele și necesitățile de securitate ale națiunii și statului român.

dr. Aurel V. David

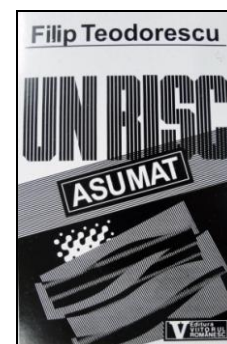
APARIȚII RECENTE

Ne face plăcere să prezentăm câteva din cele mai recente lucrări de specialitate și memorialistice publicate de membrii Asociației. Lucrările respective pot fi achiziționate direct de la sediul nostru din București sau prin filialele ACMRR-SRI din țară:

Traian Valentin Poncea, Aurel Rogoian: ***Istorie, geopolitică și spionaj în Balcanii de Vest***, editura Proema, Baia Mare, 2009

Filip Teodorescu: ***Un risc asumat***, ediția a II-a, editura Viitorul Românesc, București, 2009

Aurel I. Rogoian: ***1989 dintr-o iarnă în alta... România în resorturile secrete ale istoriei***, editura Proema, Baia Mare, 2009

Col. (r) Gheorghe Bănescu: *Consemnări – o carte document cu mare încărcătură emoțională! Strict Secret – până în anul 1989*, manuscris, 2009

Ion Stănescu: *Mărturisiri din anii unor entuziaste angajări și a unor înalte răspunderi*, Editura Biblioteca Socialistă, București, 2009

Col. (r) Dumitru Dănuș: *...Cu moartea pre moarte călcând...*, Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2009

DIN ACTIVITATEA ACMRR-SRI

La sfârșit de an și ceas de bilanț, prezentăm în continuare câteva din principalele momente ale activității ACMRR – SRI din 2009:

υ La 10 aprilie a.c., a avut loc la Centrul de perfecționare Grădiștea, adunarea generală de alegeri a noii conduceri a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații.

Colegiul Central, organul de conducere al Asociației, ales cu acest prilej, l-a desemnat ca președinte al Asociației pe domnul colonel (r) Filip Teodorescu.

A fost, de asemenea, evocată, în prezența unor foste cadre de conducere ale Serviciului Român de Informații și a reprezentanților celorlalte asociații ale cadrelor militare în rezervă și în retrageră, împlinirea a 15 ani de la constituirea Asociației. Participanților le-au fost oferite diplome și insigne aniversare.

υ În ziua de 28 mai a.c., președintele Asociației a fost primit de directorul Serviciului Român de Informații, domnul ambasador George Cristian Maior, căruia i-au fost prezentate principalele probleme ce îi preocupă pe membrii A.C.M.R.R., între care apărarea onoarei și demnității cadrelor de informații, acțiunile constante de denigrare fără temei și interpretarea răuvoitoare a activității celor care au activat în serviciul secret de informații, utilitatea acțiunilor de promovare în societatea civilă a culturii de securitate, îndeosebi privind rolul și importanța serviciului secret de informații, la care să participe și reprezentanți ai instituției.

υ Trimestrial, au fost organizate de către toate sucursalele întâlniri festive cu membrii Asociației ce aniversează vârste începând cu 60 de ani.

La Sucursala București, festivitățile au avut loc în prezența președinților Asociației și al Sucursalei, care, în cuvinte puține, dar expresive, au adus mulțumiri sărbătoritorilor pentru activitatea desfășurată în slujba PATRIEI și le-au urat viață îndelungată în deplină sănătate.

υ Pe tot parcursul anului, A.C.M.R.R.-S.R.I. s-a implicat activ în organizarea și derularea unor acțiuni de promovare a culturii de securitate. Astfel de acțiuni au avut loc la Baia Mare (15 iunie), Tg. Jiu (3 iulie), Ploiești (23 octombrie) și Slatina (30 octombrie), ultimele două fiind organizate în parteneriat cu compartimentele de profil din S.R.I. În cadrul acestora au fost

relevante și s-au subliniat, între altele, rolul și sarcinile serviciului secret de informații în societate, precum și importanța informațiilor pentru fundamentarea și adoptarea deciziilor de stat.

Auditoriul, format din membri ai comunităților locale, persoane din zona media, profesori, studenți, scriitori, a apreciat utilitatea acțiunilor, considerând că ele deschid o mai bună și corectă înțelegere a ceea ce este serviciul secret de informații, a rolului său deosebit de important în societate.

○ În ședințele Consiliului Director din lunile mai, iunie, iulie și octombrie, precum și în ședința comună a Colegiului Central și a Consiliului Director din luna iulie s-au discutat, analizat și adoptat măsuri în apărarea onoarei și demnității cadrelor de informații care au activat în structurile serviciului secret de informații român, au fost promovate acțiuni pentru satisfacerea drepturilor legale cuvenite pensionarilor militari, între care protecția socială și îmbunătățirea serviciilor medicale.

Consiliul Director a apreciat utilitatea și eficiența acțiunilor dedicate culturii de securitate, sens în care s-a hotărât începerea demersurilor în vederea editării unei publicații a Asociației care să constituie și o contribuție la procesul de promovare a culturii de securitate în toate mediile socio-profesionale.

○ În zilele de 11 iunie și 15 septembrie, în baza Protocolului comun, au avut loc întâlniri de lucru între președinții asociațiilor cadrelor militare în rezervă și în retragere din sistemul apărării, ordinii publice și siguranței naționale în care s-au analizat stadiul îndeplinirii obiectivelor prevăzute în Programul anual și măsurile ce se impun a fi întreprinse. Cu acest prilej s-a discutat asupra necesității de a solicita audiență președintelui Republicii, președintelui Senatului și primului ministru pentru a fi expuse problemele care interesează și preocupă cu acuitate membrii Asociației.

În cadrul întâlnirii din 15 septembrie s-a adoptat hotărârea trimiterii unor scrisori identice celor trei înalți demnitari.

Ca urmare, în ziua de 5 octombrie, președinții asociațiilor cadrelor militare în rezervă și în retragere din sistemul ordinii publice și siguranței naționale au fost primiți în audiență de șeful statului, comandant suprem al forțelor armate, domnul Traian Băsescu, căruia i-au prezentat succint date despre activitatea asociațiilor, precum și preocupările pensionarilor militari care decurg din lege, în special referitoare la apărarea onoarei și demnității lor de cadre militare, dar și la protecția lor socială și servicii medicale adecvate.

○ Direcția Județeană Prahova pentru Cultură, Culte și Patrimoniu a organizat, în luna septembrie, în cadrul Universității Populare "Nicolae Iorga"

din Vălenii de Munte, un simpozion intitulat “Recuperarea istoriei recente”, moderat de doctor în istorie Alex. Mihai Stoenescu și de colonel (r) Filip Teodorescu, președintele Asociației.

Participanții au apreciat atât utilitatea acțiunii, cât și tema pusă în discuție, care a avut menirea de a încerca clarificarea unor aspecte controversate ale istoriei recente.

○ Revista *INTELLIGENCE*, editată de Serviciul Român de Informații, găzduiește în numărul 16 din lunile iulie-septembrie, un amplu interviu cu președintele Asociației, colonel (r) Filip Teodorescu.

Dialogul este interesant, interviuatul ține, într-un pasaj, să amintească de “erorile care s-au comis de câțiva ani încoace, făcându-se publice dosare de contraspionaj. Este o mare greșală, un rău făcut țării, un prejudiciu pe care nu ai cum să-l reparați”. Răspunzând unei întrebări, precizează: “cultura de securitate trebuie pornită și promovată de cei care răspund de securitatea națională. Ei trebuie să fie promotori, pentru că și știu ce să spună. Trebuie să implementeze această cultură de securitate cât mai larg, prin orice mijloace care îți stau la îndemână, dacă nu, le crezi. Adevărul e că trebuie să ajungem la acea cultură de securitate și să determinăm opinia publică să aibă încredere în structurile informative ale propriei țări, ele fiind o componentă de bază a sistemelor de apărare ale oricărei țări”.

În același număr este prezentat și un scurt articol privind împlinirea a 15 ani de la constituirea Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații.

○ Cu sprijinul conducerii Asociației, în perioada sezonului estival, în holul hotelului “Crișana” din stațiunea Olimp-Neptun a fost organizată o expoziție de modele de tehnică de luptă ale armatei române și ale armatelor altor state membre NATO, din colecția col. (r) Vișan Valeriu, membru al Asociației noastre.

Ca și cele anterioare, expoziția a constituit un punct de atracție pentru turiștii cazați în hotel și nu numai pentru aceștia.

Prezenți în viața și cultura cetății

Subliniem totodată, cu mare plăcere, implicarea activă a numeroși membri ai Asociației în viața culturală, literară și artistică a localităților de reședință și prezentăm mai jos unele din manifestările ori aparițiile editoriale recente în care s-au remarcat aceștia:

- Presa de specialitate a relevat recent recunoașterea internațională de care se bucură Societatea Română de Maximafilie „Dr. Valeriu Neaga” din Bacău,

înființată în anul 2007 de un grup de pasionați ai acestei specialități a filateliei animat de general de brigadă (r) Vasile Doroș, care numără în prezent 65 de membri.

După o activitate de peste patru decenii, în care a realizat o bogată colecție de ilustrate maxime (prima sa expoziție a avut loc în 1972), lui Vasile Doroș i-a fost decernat premiul „*Vermeil Mare*”, pentru colecția „George Enescu în suita muzicii universale”, care a fost prezentată în cadrul Expoziției Mondiale de Filatelie EFIRO, ediția 2008. În același an, colecțiile sale au fost expuse la Bacău, cu ocazia aniversării a șase sute de ani de atestare documentară a orașului.

- Dintre lucrările beletristice publicate de către membrii ACMRR-SRI, semnalăm câteva dintre cele mai recente:
 - „*Jertfa lui Decebal*”, dramă istorică în 7 acte de Aurel V. David, Casa de editură și librărie „Nicolae Bălcescu”, București, 2009
 - „*Însemnările unui cetățean sfântos*”, un volum de schițe „ancorate în realitate”, de Hagop Hairabetian, editura Ararat, 2009
 - „*Pătratul Roșu*”, roman polițist de Nicolae Burlacu-Sascut, editura Paco, București, 2009
 - „*Muntele Bălai*”, de Mihai Constantinescu, editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2009
 - „*Urma*”, volum de poezii de Mircea Dorin Istrate, editura Nico, Târgu Mureș
 - „*65 – Poezii alese*”, de Vasile B. Gădălin, editura Grinta, Cluj-Napoca
 - „*Marna nouă – sat colonie a anilor 1924-1925*” de Mihai Mareș, Editura Solstițiu, Satu Mare
 - „*Să râzi de moarte într-atât - povestiri cu final gastronomic*”, de Corneliu Staicu (membru al filialei Buzău a ACMRR-SRI), editura Universitas XXI, Iași